

IEGULDĪJUMS TAVĀ NĀKOTNĒ

Projekta „VAIŅODES NOVADA
PĀSVALDĪBAS ATTĪSTĪBAS
PLĀNOŠANAS
KAPACITĀTES PAAUGSTINĀŠANA”
ietvaros

METRUM

SIA „METRUM”
Reģ.Nr.40003388748
Raiņa bulvāris 11, Rīga, LV-1050
Tālr.67032392, fakss 67609044
E-pasts: metrum@metrum.lv
<http://www.metrum.lv>

Vaiņodes novada dome
Reģ.Nr.90000059071
Raiņa iela 23A, Vaiņode,
Vaiņodes pagasts,
Vaiņodes novads, LV-3435
Tālr. 63464333, fakss 63464954
E-pasts: dome@vainode.lv
<http://www.vainode.lv>

Vaiņodes novada teritorijas plānojums 2013.–2024.gadam

(4 sējumos)

I SĒJUMS

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Pasūtītājs: Vaiņodes novada pašvaldība

Izstrādātāji: Vaiņodes novada pašvaldība, SIA „Metrum”

Vaiņode 2013.g.

TERITORIJAS PLĀNOJUMA SASTĀVS

I SĒJUMS	Paskaidrojuma raksts
II SĒJUMS	Grafiskā daļa
III SĒJUMS	Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi
IV SĒJUMS	Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi

SĒJUMA SATURS

Ievads	4
I TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES PAMATOJUMS	5
1.1. Izstrādes nosacījumi un principi	5
1.1.1. Tiesiskais regulējums	5
1.1.2. Teritorijas attīstības plānošanas principi	7
1.1.3. Institūciju nosacījumi un prasības	8
1.2. Metodika	9
1.2.1. Izpētes posms	10
1.2.2. Plānošanas posms	11
1.2.3. Īstenošanas posms	11
1.3. Vēsturiskā plānošanas pieredze	11
1.3.1. Izstrādātie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti	12
1.3.2. Novada vēsturiskā attīstība	13
II VAIŅODES NOV. PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS, ATTĪSTĪBAS PRIEKŠNOTEIKUMI UN IESPĒJAS	15
2.1. Vaiņodes novada ģeogrāfiskais novietojums un apdzīvojums	15
2.1.1. Ģeogrāfiskais novietojums	15
2.1.2. Iedzīvotāji un apdzīvojuma struktūra	16
2.2. Dabas apstākļi un resursi	16
2.2.1. Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve	16
2.2.2. Klimatiskie apstākļi	17
2.2.3. Virszemes un pazemes ūdensobjekti	18
2.2.4. Meži un purvi	19
2.2.5. Lauksaimniecības zemes	20
2.2.6. Derīgie izrakteņi un to ieguve	21
2.3. Satiksmes infrastruktūra	22
2.3.1. Autoceļi un ielas	22
2.3.2. Dzelzceļš	23
2.3.3. Lidlauks	24
2.3.4. Sabiedriskais transports	24
2.4. Apbūves teritorijas	24
2.4.1. Izglītības, kultūras un sporta iestādes	24
2.4.2. Veselības un sociālās aprūpes iestādes	25
2.4.3. Komerciestādes un ražošanas teritorijas	25
2.4.4. Dzīvojamās apbūves teritorijas	25
2.4.5. Tūrisma un rekreācijas teritorijas	26
2.5. Inženiertehniskā apgāde	26
2.5.1. Ūdensapgāde	26
2.5.2. Kanalizācija	27
2.5.3. Siltumapgāde	28
2.5.4. Elektroapgāde	28
2.5.5. Gāzes apgāde	29
2.5.6. Telekomunikācijas un informācijas tehnoloģija	29
2.6. Vides stāvoklis	29
2.6.1. Vides kvalitāte	29
2.6.2. Riska teritorijas un objekti	30
2.6.3. Būvniecībai nelabvēlīgās teritorijas	32
2.6.4. Atkritumu apsaimniekošana	32
2.6.5. Civilā aizsardzība	32

2.7.	Vaijodes novada ainavas	34
2.8.	Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objekti	35
2.8.1.	Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi	35
2.8.2.	Aizsargājamās kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti	36
2.9.	Zemes izmantošana un īpašuma struktūra	37
2.9.1.	Zemes lietošanas veidi	37
2.9.2.	Zemes īpašuma piederība	37
2.10.	Aizsargjoslas un tauvas joslas	38
III	VAIJODES NOVADA PERSPEKTĪVĀ ATTĪSTĪBA	39
3.1.	Teritoriālais konteksts	39
3.1.1.	Nacionālais konteksts	39
3.1.2.	Reģionālais konteksts	41
3.1.3.	Kopīgo interešu teritorijas	44
3.2.	Novada vērtības un attīstības virzieni	45
3.2.1.	Vaijodes novada vērtības	45
3.2.2.	Novada vīzija un attīstības virzieni	45
3.3.	Teritorijas plānojuma risinājumu apraksts un pamatojums	46
3.3.1.	Funkcionālais zonējums	46
3.3.2.	Vadlīnijas turpmākajai attīstības plānošanai	51
3.3.3.	Teritorijas plānojuma grozīšana un īstenošana	51

PIELIKUMI - kartoshēmas

1. Vaijodes novada aizsargājamo dabas teritoriju izvietojums
2. Vaijodes novada derīgo izrakteņu atradņu teritorijas

Ievads

Latvijas Republikas administratīvi teritoriālās reformas rezultātā saskaņā ar Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu 2009.gada 1.jūlijā ir izveidots Vaijodes novads, kura administratīvajā teritorijā ietilpst Vaijodes un Embūtes pagasti. Novadam uz doto brīdi nav vienota teritorijas plānojuma, bet ir spēkā esoši Vaijodes un Embūtes pagastu teritorijas plānojumi, kas apstiprināti ar Vaijodes novada domes saistošajiem noteikumiem Nr.6 „Par Vaijodes novada teritorijas plānojumiem”.

Esošie Vaijodes un Embūtes pagastu teritorijas plānojumi neveido vienotu priekšstatu par visu novada teritoriju un pašvaldības darbu regulē atšķirīgi plānošanas dokumenti ar atšķirīgām pieejām un risinājumiem. Lai to novērstu, Vaijodes novada dome 2011.gada 27.janvārī pieņēma lēmumu (sēdes protokola Nr.2., p.19.) „Par Vaijodes novada teritorijas plānojuma 2012.-2024.gadam izstrādes uzsākšanu” un apstiprināja tā izstrādes darba uzdevumu.

Vaijodes novada teritorijas plānojuma mērķis ir radīt pamatu ilgstošai, stabilai Vaijodes novada pašvaldības teritoriālajai attīstībai, izmantojot pašvaldībā esošos resursus, ievērojot tradīcijas, apzinot kultūrvēsturisko mantojumu un veicinot tā saglabāšanu, paredzot teritorijas racionālu izmantošanu un reglamentējot būvniecības kārtību tajā, sabalansējot privātpašnieku un sabiedrības intereses.

Vaijodes novada teritorijas plānojums tiek izstrādāts ar perspektīvu uz 12 gadiem, un atbilstoši 13.10.2011. Teritorijas attīstības plānošanas likumam tajā tiek noteiktas prasības novada teritorijas izmantošanai un apbūvei, tajā skaitā funkcionālais zonējums, publiskā infrastruktūra, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kā arī citi teritorijas izmantošanas nosacījumi. Teritorijas plānojuma prasības ir saistošas izstrādājot detālplānojumus, kā arī uzsākot jebkuru zemes vienību (gabalu) sadališanu, apvienošanu un robežu pārkātošanu, būvniecību, tai skaitā esošo būvju renovāciju, rekonstrukciju un restaurāciju, inženierkomunikāciju, ceļu un tiltu būvniecību, teritorijas labiekārtošanu, zemes transformāciju, zemes dzīļu izmantošanu un citu saimniecisko darbību.

Teritorijas plānojuma saturs izveidots, ņemot vērā (tajā brīdī spēkā esošos) Ministru kabineta 06.10.2009. noteikumus Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (pēc 16.10.2012. MK Nr.711 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 137.p. ir zaudējuši spēku). Vaijodes novada teritorijas plānojums sastāv no 4 savstarpēji saistītām daļām:

- 1.daļā „Paskaidrojuma raksts” atspoguļota informācija par novada attīstības procesiem un sniegs paskaidrojums pieņemtajiem risinājumiem;
- 2.daļā „Grafiskā daļa” ietilpst Ministru kabineta 06.10.2009. noteikumu Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” 27.punktā prasītie kartogrāfiskie materiāli, kā arī tematiskās kartes, kas papildina paskaidrojuma rakstu;
- 3.daļā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” nosaka prasības novada teritorijas izmantošanai un apbūvei, nosacījumus turpmākajam plānošanas procesam un noteikumus būvniecības īstenošanai;
- 4.daļā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi” ietverti visi ar plānojuma izstrādi saistītie dokumenti – domes lēmumi, institūciju nosacījumi, sabiedriskās apspriešanas materiāli utml..

Pēc teritorijas plānojuma apstiprināšanas tā grafisko daļu un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus izdod kā pašvaldības saistošos noteikumus, bet paskaidrojuma rakstu, kas ir teritorijas plānojuma nozīmīga daļa, izmantot pašvaldības darbā novada plānošanas jautājumos.

Vaijodes novada teritorijas plānojums būs galvenais novada turpmākās attīstības plānošanas dokuments attiecībā uz zemu izmantošanu līdz 2024.gadam, kas palīdzēs pašvaldībai izvērtēt katru attīstības ieceri, šo ieceru iesniedzējiem saskapot savu darbību ar novada attīstības kopējām interesēm, bet iedzīvotājiem un uzņēmējiem – iegūt informāciju par novada nākotnes attīstības iespējām un nosacījumiem.

Par teritorijas plānojuma izstrādes vadītāju apstiprināts Vaijodes novada domes priekšsēdētājs Visvaldis Jansons.

Teritorijas plānojumu izstrādā SIA „Metrum” sadarbībā ar Vaijodes novada pašavalību.

I TERITORIJAS PLĀNOJUMA IZSTRĀDES PAMATOJUMS

1.1. Izstrādes nosacījumi un principi

1.1.1. Tiesiskais regulējums

Vaiņodes novada teritorijas plānojuma 2012.-2024.gadam izstrāde ir uzsākta pirms 2011.gada 1.decembrī stāsies spēkā jaunais Teritorijas attīstības plānošanas likums. Šajā nodalā ir aprakstīts plānošanas situācijas tiesiskais regulējums uz brīdi, kad tika uzsākta teritorijas plānojuma izstrāde, t.i. 2011.gada 27.janvāri. Papildus tam ir ievērots 13.10.2011. Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteiktais.

Latvijas Republikas normatīvie akti nosaka, ka galvenie plānošanas dokumenti, uz kuriem jābalstās katras vietējās pašvaldības attīstībai, ir tās attīstības stratēģija, attīstības programma, teritorijas plānojums, kurā ietverts aizsargjoslu plāns. Ja nepieciešams, vietējā pašvaldība var izstrādāt lokāplānojumu vai tematisko plānojumu kāda specifiska plānošanas uzdevuma (problēmas) lokālam risinājumam un teritorijas plānojuma detalizācijai vietējās pašvaldības administratīvās teritorijas daļai (pilsētas, ciema vai lauku teritorijas daļai). Vietēja līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem jābūt izstrādātiem saskaņā ar augstāka līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem:

- 1) nacionālā līmeņa - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju (LIAS 2030) un Nacionālo attīstības plānu (NAP);
- 2) reģionālā līmeņa - Kurzemes plānošanas reģiona rīcības plānu 2010.-2013. un Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumu 2006.-2026.gadam.

Saskaņā ar [likuma „Par pašvaldībām”](#) 14.panta otrās daļas 1.punktu vietējai pašvaldībai, pildot savas funkcijas, likumā noteiktajā kārtībā ir pienākums izstrādāt pašvaldības teritorijas attīstības programmu un teritorijas plānojumu, nodrošināt teritorijas attīstības programmas īstenošanu un teritorijas plānojuma administratīvo pārraudzību. Jāatzīmē, ka uz doto brīdi tiek izstrādāta Vaiņodes novada attīstības programma 2012.-2018.gadam.

Pašvaldības darbību attīstības un telpiskās plānošanas jomā, kā arī plānošanas dokumentu saturu, īpaši, teritorijas plānojuma dokumentu, vistiešākajā veidā ietekmē likumi un citi normatīvie dokumenti. Tās nevar realizēt šo darbību, neievērojot normatīvo aktu prasības.

Atbilstoši [Reģionālās attīstības likumam](#) (2002) vietējās pašvaldības vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentu — attīstības programmu — izstrādā un īsteno atbilstoši tā plānošanas reģiona teritorijas attīstības programmai, kurā ietilpst attiecīgā vietējā pašvaldība, un attiecīgās pašvaldības teritorijas plānojumam, izvērtējot to vietējo pašvaldību teritorijas attīstības programmas, ar kurām robežojas attiecīgā vietējā pašvaldība.

Savukārt, saskaņā ar [Teritorijas attīstības plānošanas likuma](#) (2011) nostādnēm, teritorijas plānojums ir teritorijas plānošanas dokumentu kopums, kas izstrādāts 12 gadiem un stājies spēkā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Šajā dokumentu kopumā atbilstoši plānošanas līmenim un plānojuma veidam rakstveidā un grafiski parādīta teritorijas pašreizējā un plānotā (atjautā) izmantošana un šīs teritorijas izmantošanas aprobežojumi. Teritorijas plānojums sniedz priekšstatu par pašvaldībā esošajiem resursiem, fiksē šos resursus telpiskajā aspektā, nosaka teritorijas izmantošanas nosacījumus un iezīmē perspektīvu. Tas ietver sevī visu veidu apbūves, transporta un citu inženierkomunikāciju izvietojumu un attīstību, nosaka teritorijas izmantošanas veidus un vides aizsardzības pasākumus.

Plānošanas procesā tiek apskatītas Joti dažadas konkrētās pašvaldības sfēras un teritorijas, tādējādi teritorijas plānojuma izstrādi un apdzīvotās vietas attīstību nosaka virkne normatīvo aktu.

[Latvijas Republikas Satversmes](#) 105.pants nosaka, ka ikvienam ir tiesības uz īpašumu un ka īpašumu nedrīkst izmantot pretēji sabiedrības interesēm. Savukārt Satversmes 115.pants nosaka, ka valsts aizsargā ikvienu tiesības dzīvot labvēlīgā vidē, sniedzot ziņas par vides stāvokli un rūpējoties par tās saglabāšanu un uzlabošanu.

[Teritorijas attīstības plānošanas likums](#) (2011) nosaka teritorijas attīstības plānošanas principus, mērķus un uzdevumus, teritorijas attīstību plānu veidus, plānošanas kārtību, valsts institūciju un pašvaldību kompetenci, kā arī sabiedrības līdzdalību plānošanas procesā. Šī likuma 3.pantā ietvertais ilgtspējības princips nosaka, ka teritorijas plānojuma izstrāde nodrošina esošajām un nākamajām paaudzēm kvalitatīvu vidi, līdzsvarotu ekonomisko attīstību, racionālu dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu, dabas un kultūras mantojuma attīstību un saglabāšanu.

Ilgspējības principam piemīt izteikta, uz nākotni vērsta darbība – tam jāaizstāv nākamo paaudžu tiesības uz resursu pieejamību. Kā cits būtisks plānošanas princips minams atklātības princips. Vadoties no likuma „Par pašvaldībām” (19.05.1994.) 3.panta, pašvaldībām jādarbojas, „ievērojot valsts un attiecīgās administratīvās teritorijas iedzīvotāju intereses”. Līdz ar to pašvaldībām ir jāuzņemas „vidutāja” loma teritorijas attīstības jautājumos. Normatīvajos aktos noteikts, ka sabiedrības līdzdalība ir obligāta plānošanas procesa sastāvdaļa. Ar sabiedrības līdzdalību Teritorijas attīstības plānošanas likuma 4.panta izpratnē tiek saprasts, ka ikvienai fiziskai un juridiskai personai ir tiesības iepazīties ar spēkā esošajiem un sabiedriskajai apspriešanai nodotajiem teritorijas plānojumiem, kā arī tās var piedalīties plānojumu sabiedriskajā apspriešanā, izteikt un aizstāvēt savu viedokli un iesniegt priekšlikumus.

Būvniecības likuma (1995) 3.pantā noteikts, ka zemes gabalu drīkst apbūvēt, ja tā apbūve tiek veikta saskaņā ar vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, detālplānojumu (ja tas nepieciešams saskaņā ar normatīvajiem aktiem) un šo plānojumu sastāvā esošajiem apbūves noteikumiem un, noslēdzot līgumu, apbūve ir saskaņota ar zemes gabala īpašnieku (ja apbūvi neveic zemes gabala īpašnieks). Saskaņā ar likuma 2.pata 4.daju izdoti Ministru kabineta noteikumi Nr.112 „Vispārīgie būvnoteikumi” (01.04.1997.). Šie noteikumi nosaka vispārīgas prasības un kārtību visu veidu būvju projektēšanas sagatavošanai, būvprojekta izstrādāšanai un būvdarbu veikšanai, kā arī būves nojaukšanai. Virkne speciālo normu, kā Ministru kabineta noteikumi Nr.102 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 211-08 „Daudzstāvu daudzdzīvokļu dzīvojamie nami” (03.02.2009.), Ministru kabineta noteikumi Nr.567 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 208-08 „Publiskās ēkas un būves” (21.07.2008.), Ministru kabineta noteikumi Nr.241 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 223-99 „Kanalizācijas ārējie tīkli un būves” (15.06.1999.), Ministru kabineta noteikumi Nr.38 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 222-99 „Ūdensapgādes ārējie tīkli un būves” (01.02.2000.) un citi normatīvi reglamentē ēku un būvju projektēšanu, būvniecību, rekonstrukciju vai renovāciju, nemot vērā konkrētās pašvaldības teritorijas plānojumu.

Vides aizsardzības likums (02.11.2006.) nosaka pašvaldību atbildību par vides aizsardzību un dabas resursu izmantošanu.

Aizsargjoslu likums (05.02.1997.) nosaka aizsargjoslu veidus, to izveidošanas principus un īpašuma lietošanas tiesību aprobežojumus tajās ap dabas un tehniskās infrastruktūras objektiem. Visu veidu aizsargjoslu konkrētās robežas nosaka teritorijas plānojumos, ievērojot teritorijas plānošanas noteikumus un aizsargjoslu noteikšanas metodiku. Ir pieejama virkne Ministru kabineta noteikumi, kas reglamentē prasības konkrētu aizsargjoslu noteikšanai. Aizsargjoslu likuma 35.pantā norādīts, ka vispārīgos aprobežojumus aizsargjoslās nosaka likumi un Ministru kabineta noteikumi, kā arī pašvaldību saistošie noteikumi.

Plānošanas procesā savstarpēji mijiedarbojas daudzi citi likumi, - Meža likums (2000), Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (1993), Zvejniecības likums (1995), Par autoceliem (1992), Par kultūras pieminekļu aizsardzību (1992) u.c., tāpat kā Ministru kabineta noteikumi, kas ir izdoti uz šo likumu pamata.

Novada teritorijā ir meliorētās lauksaimniecības zemes, tāpēc, izstrādājot teritorijas plānojumu, uzmanība pievērsta risinājumiem, kas reglamentē darbības lauksaimniecībā izmantojamās meliorētās zemēs, kā arī saistībā ar meliorācijas būvēm, sistēmām un ierīcēm, atbilstoši Meliorācijas likuma (2010) un Ministru kabineta 27.03.2010. noteikumu Nr.261 „Meliorācijas sistēmu un hidrotehnisko būvju būvniecības kārtība” prasībām.

Kopumā vērtējot, plānojuma izstrādes procesu un plānojuma saturu ietekmē apmēram 150 likumi un Ministru kabineta noteikumi. Normatīvo tiesību aktu apjomam pieaugot, plānojuma izstrādes un īstenošanas process kļūst arvien komplikētāks. Tajā pašā laikā jāatzīst, ka likumi un tiem pakārtotie tiesību akti nereti ir pretrunīgi un tādējādi ir apgrūtināta to piemērošana.

Bez normatīvajiem aktiem, kas tieši reglamentē teritorijas attīstības un telpiskās plānošanas principus, mērķus un uzdevumus, ir arī starptautiskie un Latvijas stratēģiskie dokumenti, kuru ieteiktie telpas veidošanas principi Eiropas telpā ir būtiski katras teritorijas telpiskajā plānošanā. Šajos dokumentos par prioritātēm tiek izvirzīts atbalsts ilgtspējīgai un līdzsvarotai attīstībai. Tajā pašā laikā starptautiskie dokumenti tiek izmantoti telpiskajā plānošanā kā vadlīnijas, izstrādājot dokumentus, kas skar dzīves telpas attīstību.

1992.gada Riodežaneiro Pasaules vides un attīstības konferences Deklarācija par vidi un attīstību un Ilgtspējīgas attīstības rīcības programma 21.gadsimtam jeb Agenda 21 uzsver, ka ilgtspējīgas attīstības centrā ir cilvēks. Tajā teikts, ka tiesības attīstīties jāīsteno, nodrošinot esošo un nākamo paaudžu attīstības un vides vajadzības.

1996.gada Stambulas Pasaules apdzīvoto vietu konferences Deklarācijai par apdzīvotām vietām un Apdzīvoto vietu dienaskārtībai jeb Habitat II ir divi galvenie mērķi: atbilstoši mājoklis katram un

ilgtspējīgas cilvēku apmetnes jeb apdzīvotas vietas urbanizētā pasaulē. Attiecībā uz apdzīvotām vietām šeit panākta vienošanās, ka jāaizsargā un jāsaglabā vēsturiskas apdzīvojuma struktūras, ieskaitot kultūras un dabas mantojumu un ainavas, jāveicina līdzsvarotāku apdzīvojuma struktūru, stimulējot produktīvas investīcijas, darba vietu radīšanu un sociālo infrastruktūru ciemos, mazās un vidējās pilsētās. Dokuments atzīmē, ka dzīves kvalitāte un ekonomiskā attīstība apdzīvotās vietās ir cieši saistīta ar iedzīvotāju skaita izmaiņām un demogrāfisko raksturojumu, kā arī tādiem attīstības aspektiem kā izglītība, veselība, dabas resursu izmantošanas līmenis, vides stāvoklis, ekonomiskās un sociālās attīstības raksturs un kvalitāte.

Latvijas Nacionālajā zinojumā pasaules konferencei par cilvēkapmetnēm (apdzīvotām vietām) Habitatt II (Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija, 1996) viena no prioritātēm ir noteikta līdzsvarota un policentriska apdzīvoto vietu tīkla veidošana, īpaši veicinot tādu pasākumu īstenošanu, kas veidotu pamatu apdzīvoto vietu un teritoriju ilgtspējīgai attīstībai, Latvijas pilsētu un ciemu vides humanizēšanai.

ANO Pasaules komisijas *Zinojums par pilsētu nākotni 21.gadsimtā*, kuru 2000.gadā akceptējusi Pasaules konference *Urban 21* Berlīnē, pievēršas apdzīvoto vietu globālajām tendencēm un to ekonomiskajai bāzei, atzīmējot, ka pašreizējās izmaiņas Austrumeiropas apdzīvotajās vietās raksturo divi īpaši simboli – „privātā automašīna” un „viengāmenes māja”. Minētais dokuments atzīst, ka neskatoties uz globalizāciju, pieaug vietējās ekonomikas nozīme, kurās ietekmē svarīgi kļūst tādi vietējie faktori kā: labas kvalitātes mājokļi un infrastruktūra, elastīgs darba tirgus, elastīgi, uzticami un efektīvi noteikumi uzņēmējsabiedrībām, atraktīva kultūras dzīve un kvalitatīva arhitektoniskā vide.

Eiropas Ainavu konvencijā (2000) uzsvērts, ka Eiropas Padomes mērķis ir panākt lielāku vienotību starp tās dalībvalstīm, lai aizsargātu un īstenotu ideālus un principus, kas ir to kopīgais mantojums, lai panāktu ilgtspējīgu attīstību, sociālo vajadzību, saimniecisko darbību un vides savstarpēju līdzsvaru un harmoniju. Tajā pašā laikā apzinoties, ka ainavām ir nozīmīga sabiedriskā loma kultūras, ekoloģijas, vides un sociālajā jomā, ka tās ir saimnieciskajai darbībai labvēlīgs resurss un ka to aizsardzība, apsaimniekošana un plānošana var radīt jaunas darba vietas. Konvencijā norādīts, ka ainavas ir svarīga cilvēku dzīves kvalitātes daļa jebkurā vietā: pilsētās un laukos, gan noplicinātos, gan labas kvalitātes apgabalos, gan arī apgabalos, kas atzīti par izcili skaistiem, un tādos apgabalos, kas tiek izmantoti ikdienā. Savukārt pārmaiņas plānošanā, transportā, infrastruktūrā, tūrismā un atpūtā, kā arī pārmaiņas pasaules ekonomikā vispārīgākā līmenī daudzos gadījumos paātrina ainavu pārveidošanos. Tieki apstiprināts, ka Eiropas ainavu kvalitāte un daudzveidība ir kopīgs resurss un ka ir jāsadarbojas, lai tās aizsargātu un apsaimniekotu, kā arī veiktu plānošanu, uzskatot, ka ainavas ir galvenais individuālais un sabiedrības labklājības elements un ka to aizsardzība, apsaimniekošana un plānošana ikvienam piešķir tiesības un atbildību.

Vides aizsardzības politikas vadlīnijas nosaka *Vides aizsardzības politikas plāns (VAPP) Latvijai*, kas apstiprināts Latvijas Republikas Ministru kabineta sēdē 1995.gada 25.aprīlī. VAPP ir izvirzīti četri ilgtermiņa vides aizsardzības mērķi:

- vides kvalitātes būtiska uzlabošana teritorijās, kur tā rada paaugstinātu risku cilvēka veselībai un ekosistēmu stabilitātei, vienlaikus nepieļaujot vides kvalitātes pasliktināšanos pārējā teritorijā;
- esošās bioloģiskās daudzveidības un Latvijai raksturīgās ainavas saglabāšana;
- dabas resursu ilgtspējīga izmantošana;
- vides aizsardzības politikas integrācija visās nozarēs un dzīves sfērās (tautsaimniecībā kopumā un nozaru stratēģiskajos plānos, likumdošanā un sabiedriskajā apziņā), tādējādi radot pamatu sabiedrības un valsts ilgtspējīgai attīstībai.

1.1.2. Teritorijas attīstības plānošanas principi

Vaiņodes novada teritorijas plānojums 2012.-2024.gadam tika izstrādāts, ievērojot Attīstības plānošanas sistēmas likumā noteiktos attīstības plānošanas pamatprincipus, Teritorijas attīstības plānošanas likumā noteiktos teritorijas attīstības plānošanas principus, kā arī citus principus.

(1) Ilgtspējīgas attīstības princips (ilgtspējības princips)

Teritorijas plānojums paredz kvalitatīvas dzīves vides saglabāšanu nākamajām paaudzēm, tā risinājumi vērsti uz līdzsvarotu ekonomisko attīstību, dabas, cilvēku un materiālo resursu izmantošanu un kultūras mantojuma saglabāšanu. Plānojuma ietvaros veikta saglabājamo vērtību – kultūrvēsturiskā, arhitektoniski telpiskā un dabas mantojuma apzināšana. Funkcionālais zonējums veidots atbilstoši ilgtspējīgas attīstības un vērtību saglabāšanas

interesēm. Saistošie teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi paredz apbūves un cita veida saimnieciskās darbības ierobežojumus, lai nepazeminātu Vaiņodes, Disdurbes un Vībiņu ciemu un lauku vides kvalitāti.

(2) Pēctecības princips

Vaiņodes novada teritorijas plānojums ir izstrādāts, pamatojoties uz esošajiem Vaiņodes un Embūtes pagastu teritoriju plānojumiem, un īemot vērā Embūtes pagasta teritorijas plānojuma stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējumu.

(3) Priekšrocību izmantošanas un kopsakarības princips

Teritorijas plānojums paredz Vaiņodes novada unikālo iezīmju, galveno vērtību un attīstības priekšnoteikumu pilnvērtīgu izmantošanu un saglabāšanu. Teritorijas plānojumā priekšrocības tiek skatītas to kopsakarībā.

(4) Interēšu saskanotības princips

Teritorijas plānojumā iekļautie risinājumi ir saskaņoti ar starptautiskiem, valsts un reģionāla līmeņa plānošanas dokumentiem. Teritorijas plānojumā ievērotas valsts, Kurzemes plānošanas reģiona, pašvaldības, kā arī privātās intereses. Plānojuma risinājumi nav pretrunā ar kaimiņu pašvaldību plānošanas dokumentiem un attīstības interesēm.

(5) Daudzveidības princips

Teritorijas plānojums paredz novada kultūrvēsturiskās vides, saimnieciskās darbības, zajo teritoriju un rekreācijas potenciāla daudzveidības nodrošināšanu un dažādotas attīstības iespējas. Teritorijas plānojuma funkcionālais zonējums paredz attīstības iespējas dažāda rakstura aktivitātēm.

(6) Atklātības un sabiedriskās līdzdalības princips

Teritorijas plānojums izstrādāts, iesaistot sabiedrību un nodrošinot informācijas un lēmumu pieņemšanas atklātumu. Plānojumā ievērota attiecīgajos normatīvajos aktos paredzētā sabiedriskās apspriešanas procedūra. Uzsākot teritorijas plānojumu tika apzinātas dažādu sabiedrības grupu intereses, apkopoti iedzīvotāju viedokļi, balstoties uz novada Attīstības programmas izstrādes gaitā veidoto iedzīvotāju darba grupu veiktajām analīzēm un izvirzītajiem mērķiem. Plānojumā izvērtēti iedzīvotāju priekšlikumi par nepieciešamajām izmaiņām.

(7) Reģionālās attīstības princips

Teritorijas plānojuma un tā grozījumu risinājumi atbilst reģionālās attīstības principam, kas paredz samazināt nelabvēlīgās atšķirības starp reģioniem, kā arī saglabāt un attīstīt katras reģiona pozitīvi raksturīgās īpatnības un attīstības potenciālu.

(8) Detalizācijas princips

Teritorijas plānojums atbilst noteiktai detalizācijas pakāpei, tajā konkretilizēti augstākā līmeņa plānojumu prasības, kā arī sniegti uzdevumi dažādu novada teritoriju detālplānojumu izstrādei.

(9) Konkurences princips

Teritorijas plānojuma risinājumi nav vērsti uz atsevišķu privāto interešu izcelšanu, bet satur vienlīdzīgus priekšnoteikumus uzņēmējdarbībai.

1.1.3. Institūciju nosacījumi un prasības

Teritorijas plānojuma uzsākšanas brīdī spēkā esošajos Ministru kabineta 06.10.2009. noteikumos Nr.1148 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” (pēc 16.10.2012. MK Nr.711 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” 137.p. ir zaudējuši spēku) 13.punktā norādītas tās institūcijas, no kurām teritorijas plānojuma izstrādes laikā jāsaņem nosacījumi vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādei un atzinumi par izstrādāto teritorijas plānojumu. Vaiņodes novada dome ir pieprasījusi un saņēmusi nosacījumus teritorijas plānojuma izstrādei no šādām institūcijām:

- ✓ Valsts vides dienesta Liepājas reģionālajai vides pārvaldei;
- ✓ Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijai;
- ✓ VAS „Latvijas Valsts ceļi” Kurzemes reģiona Liepājas nodaļai;

- ✓ Veselības inspekcijas Kurzemes kontroles nodaļai;
- ✓ VAS „Latvijas Dzelceļš”;
- ✓ AS „Latvenergo”;
- ✓ AS „Latvijas Gāze”;
- ✓ Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Kurzemes reģiona brigādei;
- ✓ Kurzemes plānošanas reģionam;
- ✓ VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” Kurzemes reģiona meliorācijas nodaļai;
- ✓ Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecībai;
- ✓ AS „Latvijas Valsts meži”;
- ✓ Dabas aizsardzības pārvaldei;
- ✓ SIA „Lattelecom”;
- ✓ SIA „BITE Latvija”;
- ✓ SIA „Latvijas mobilais telefons”;
- ✓ SIA „Tele 2”;
- ✓ VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteroroloģijas centrs”;
- ✓ Valsts zemes dienestam (pieejami internetā).

Lai noskaidrotu kaimiņu pašvaldību viedokli par Vaiņodes novada attīstību un iespējamām kopīgajām interešu teritorijām, Vaiņodes novada dome ir nosūtījusi vēstules kaimiņu pašvaldībām:

- ✓ Aizputes novada domei;
- ✓ Priekules novada domei;
- ✓ Saldus novada domei;
- ✓ Skrundas novada domei.

Institūcijām, kas izsniegušas nosacījumus, kā arī kaimiņu pašvaldībām, izstrādātā Vaiņodes novada teritorijas plānojuma 1.redakcija tiek iesniegta izskatīšanai un atzinuma sniegšanai. IV sējumā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi” ietverti institūciju izsniegtie nosacījumi, kas tika saņemti, uzsākot teritorijas plānojuma izstrādi, un to apkopojums, izvērtējums.

1.2. Metodika

Teritorijas plānošana ir ilgstošs, komplikēts un pēc būtības nepārtraukts process. Pašreiz Latvijā ir izveidojusies dažāda prakse un arī izpratne par vietējo pašvaldību attīstības plānošanas dokumentu izstrādi. Lai atspoguļotu Vaiņodes novada teritorijas plānojuma izstrādes procesu, ir sagatavota šī nodaļa, kuras izstrādes mērķis ir iepazīstināt ar plānošanas procesā pielietoto darba metodiku.

Teritorijas plānojuma saturs ir noteikts normatīvajos aktos - tas sastāv no apraksta daļas, vēlamās telpiskās struktūras daļas un saistošās daļas, kā arī plānošanas procesa pārskata daļas. Apraksta daļai nodrošina informāciju vēlamās telpiskās struktūras attīstības pamatošanai. Vēlamās telpiskās struktūras daļa ir vēlamās telpiskās attīstības vīzijas apraksts, vēlamās telpiskās struktūras formulējums un pamatojums. Saistošā sadaļa nosaka nepieciešamos pasākumus vēlamās telpiskās struktūras sasniegšanai. Galaproductu nedrīkst uzskatīt kā konstantu teritorijas plānojumu plānojamajai teritorijai, bet gan drīzāk kā ilgtermiņa vīziju, kas tulkojama ar nepārtrauktu koncepciju virzīšanu un pielāgošanu. Tā ir struktūra, kurā var atpazīt ikdienas darbības, attieksmi pret kvalitāti un ilgtspējību, un kurā tiek saņemti piedāvājumi un tiek uzrādīta ieteikme.

Telpiskajai plānošanai ir savstarpēji jāsaista sociālās, ekonomiskās un dabas vides dimensijas, kas saistītas ar izmaiņām teritorijas uzbūvē – veselais ir daudz vērtīgāks par tā daju summu. Tādēj ir vajadzīga saikne, kas aptver visas šīs sastāvdaļas, kas atjauc dažādu sektoru bieži pretrunīgās prasības līdzsvarot. Plānošana ir jāizmanto kā saskajots mehānisms, kas ir viena no telpiskās plānošanas stiprajām pusēm.

Telpiski konflikti regulāri rodas tādās attīstības teritorijās, kas ir pievilcīgas dažādām iedzīvotāju interešu grupām. Ir jāpieņem daudzi svarīgi telpiski lēmumi, kas ir pietiekami sarežģīti daudzo ieinteresēto pušu dēļ, kuras katrā vēlas apmierināt savas intereses. Novada telpa piedāvā iespējas

jaunu ekonomisko aktivitāšu un nodarbinātības attīstībai. Tā arī palīdz noteikt tās vides kvalitāti, kā arī ir svarīgs elements sociālā un vēsturiskā mantojuma pareizā izmantošanā. Šo iemeslu dēļ visi lēmumi ir jāpieliek, paturot prātā to, kur notiks jauna attīstība un kā tā tiks īstenota. Ņemot vērā potenciālo konfliktējošo pušu interešu apjomu, nav iespējams bez saprātīgas kompromisa pieejas apmierināt visu iedzīvotāju vajadzības, kā arī sasniegt kaut vai nelielu daļu no vēlamās telpiskās struktūras. Šodien pieejemtie politiskie lēmumi nedrīkst sagraut nākotnes attīstības potenciālu. Telpiskās plānošanas mērķis ir sasniegt funkcionēt spējīgu un saistošu telpisku struktūru, kas nodrošinātu kvalitāti un ilgtspējību.

Lai izstrādātu vēlamo novada attīstības modeli, tika izmantoti visdažādākie darba paņēmieni. Telpiskajai plānošanai piemīt dažas īpatnības - tai ir jālīdzsvaro visbiežāk konfliktējošās dažādu grupu vajadzības, kā, piemēram, pašvaldības, zemes īpašnieku, uzņēmēju, attīstības plānotāju un citu grupu vajadzības jeb uzskatus, izmantojot pārrunu un kompromisu metodi. Tai ir jābūt saskaņotai savā pieejā, kā arī jābūt reālai, stratēģiskai un elastīgai.

Ar ierobežotām zināšanām par iespējamo attīstību un ierobežotu informāciju par tendencēm un prognozēm, ir ļoti sarežģīti izveidot priekšstatu par nākotnes vidi. Nav iespējams ar 100% garantiju zinātniski paredzēt ekonomisko pārmaiņu un migrācijas plūsmu izvēršanos, vai arī, kāda līmeņa resursi būs pieejami sociālai, ekonomiskai un telpiskai attīstībai ilgtermiņā – pārsvarā objektīvi paredzamas ir tikai iespējamās tendences jeb attīstības scenāriji. Šo iemeslu dēļ telpiskajiem plāniem ir jābūt pielāgojamiem esošai situācijai. Tādēļ arī telpiskā plānošana nevar piedāvāt pilnīgu risinājumu jebkurai problēmai. Drīzāk tā ir jāskata kā nepārtraukta un visu laiku notiekoša aktivitāte.

Būtiska telpiskās plānošanas sastāvdaļa ir teritorijas konteksta izpratne, kura robežās ir jāizveido telpiskais plānojums. Šis konteksts sevī ietver teritorijas problēmu un iespēju izpēti, kas atspoguļota esošos plānos, pētījumos, dokumentos, iespējamos ar novadu un reģionu kopumā saistītos attīstības projektos. Pieredzes un zināšanu saistība ir ļoti svarīga plānošanas procesā, tādā veidā nodrošinot tā risinājumu pamatotību, īstenošanas kontrolējamību un demokrātiskumu.

Teritorijas plānojums ir teritorijas plānošanas procesa gala produkts un paliek spēkā noteiktu laika periodu (līdz 12 gadiem). Tādēļ arī process ir tas, kas veido plānojuma saturu. Tas ir process, kur notiek vēlamās telpiskās struktūras izstrāde, un ko ir iespējams panākt ar sazināšanās, diskusiju, pārrunu un lēmumu pieņemšanas palīdzību.

Plānošanas process sastāv no vairākiem soļiem. Vaiņodes novada teritorijas plānojuma izstrādes plānošanas principu pamatā ir šī plānošanas procesa, kas iesākts 2011.gada sākumā, sadalīšana trīs posmos: 1) izpētes posms, 2) plānošanas posms un 3) īstenošanas posms.

Izpētes un plānošanas posms nav savstarpēji strikti nodalāms, jo paralēli izpētei nepārtrauki tiek domāts par plānoto situāciju, savukārt, plānošanas posmā izkristalizējas, kādas vēl izpētes un materiāli ir darbam nepieciešami.

1.2.1. Izpētes posms

Vaiņodes novada izpētes posms sākās 2011.gada februārī, apzinot un apkopojet pieejamo informāciju par laiku no lēmuma pieņemšanas brīža Vaiņodes novada domē līdz SIA „Metrum” darbības uzsākšanai pie Vaiņodes novada teritorijas plānojuma izstrādes. No 2011.gada marta līdz augustam, paralēli esošo materiālu izpētei, notika novada teritorijas apsekošana, ar mērķi veikt pašreizējās situācijas izpēti un tās precīzēšanu, grafisko materiālu aktualizāciju un novada teritorijas un atsevišķu objektu novērtēšanu, ņemot par pamatu spēkā esošos Vaiņodes un Embūtes pagastu teritorijas plānojumu grafiskos materiālus.

Par pamatu kartogrāfiskajam materiālam teritorijas plānojuma izstrādei izmantota Valsts zemes dienesta sagatavotā vienkāršotā topogrāfiskā karte ar mēroga noteiktību 1:10000 un kadastrālā informācija, VA „Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra” sagatavotā ortofotokarte, kā arī Vaiņodes un Embūtes pagastu teritorijas plānojumu grafiskās dajas. Attiecībā uz Valsts zemes dienesta sniegtajiem datiem, plānošanas procesā tika izmantota zemes vienību robežām piesaistīta kadastrālā informācija par nekustamā īpašuma nosaukumiem, īpašnieka, tiesiskā valdītāja, lietotāja statusu, zemes vienības platību, nekustamā īpašuma lietošanas mērķi, valdošo lauksaimniecībā izmantojamo zemu kvalitātes novērtējumu ballēs u.c. informācija. No esošajiem teritorijas plānojumiem tika atlasīta informācija par kultūrvēsturiskajiem un dabas objektiem, inženier Tehnisko apgādi, satiksmes infrastruktūru, ciema robežām u.c. informācija.

Lai izstrādātu teritorijas plānojuma saistošo daļu un pieņemtu vēlamos attīstības risinājumus, tajā izmantoti šādi pamatlateriāli un informācija:

- Vaiņodes pagasta teritorijas plānojums 2008.-2019.gadam;

- Embūtes pagasta teritorijas plānojums 2008.-2020.gadam;
- Vaiņodes novada domē uzkrātie un apkopotie materiāli;
- pašreiz spēkā esošie normatīvie akti;
- valsts un pašvaldību institūciju sniegtā informācija par novada teritoriju;
- iedzīvotāju priekšlikumi.

1.2.2. Plānošanas posms

Uzsākot darbu pie Vaiņodes novada teritorijas plānojuma izstrādes, tika izveidota anketa iedzīvotāju viedokļu un ierosinājumu izzināšanai, kas tika izplatīta Attīstības programmas izstrādes ietvaros veiktajā iedzīvotāju anketēšanas procesā 2011.gada septembrī un oktobrī. No novada iedzīvotājiem un zemes īpašniekiem rakstiski priekšlikumi Vaiņodes novada teritorijas plānojuma izstrādei netika saņemti.

Teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādes procesā notika vairākas sanāksmes ar domes vadību, atbildīgajiem domes speciālistiem, kā arī ar tīkšanās ar atsevišķiem valsts un pašvaldības institūciju pārstāvjiem, tajā skaitā darba grupas sanāksmes.

Ar Vaiņodes novada domes 2011.gada 12.decembra rīkojumu Nr.12-01-s tika izveidota teritorijas plānojuma izstrādes darba grupa sekojošā sastāvā:

Oskars Zvejs - darba grupas vadītājs;

Olegs Jurjevs – Vaiņodes novada domes priekšsēdētāja vietnieks;

Olita Mieme – zemes lietu speciālists;

Kaspars Ķauķis - ceļu uzraugs.

Uzsākot teritorijas plānojuma 1.redakcijas sagatavošanu, darba grupā tika apspriests un konceptuāli apstiprināts SIA „Metrum” izstrādātais priekšlikums vienotai teritorijas izmantošanas veidu klasifikācijai (skat.3.3.nodaju). Pēc vienotā zonējuma pieņemšanas tika izstrādāti teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi katrai funkcionālajai zonai.

Sagatavotais teritorijas plānojuma 1.redakcijas projekts ietver grafisko un teksta daļa, kas sastāv no I sējuma - *Paskaidrojuma raksta*, II sējuma - *Grafiskās daļas*, III sējuma - *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem* un IV sējuma - *Pārskata par teritorijas plānošanas procesu*.

Pēc teritorijas plānojuma 1.redakcijas sabiedriskās apspriešanas tiks apkopoti saņemtie iedzīvotāju priekšlikumi un iebildumi, un institūciju atzinumi.

1.2.3. Īstenošanas posms

Teritorijas plānojuma *Grafiskā daļa* un *Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi* Vaiņodes novada domē tiks izdoti kā pašvaldības saistošie noteikumi. Paskaidrojuma raksts kalpos kā informatīvs un rekomendējošs dokuments Vaiņodes novada pašvaldības darbā. Plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas izmantošanas zonējums, un tās izmantošanas un apbūves noteikumi. Katrai vietai – gan zonējumam, gan apbūves teritorijām – atbilstoši teritorijas plānojuma zonējumam ir noteiktas telpiskās attīstības iespējas. Vaiņodes novada telpiskā attīstība notiek, realizējot šīs iespējas, kas reizē veido novada struktūras pamatu un palīdz saglabāt gan dabas, gan kultūrvēsturiskās vērtības. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos tiek konkretilizētas atsevišķu teritoriju izmantošanas un attīstības iespējas atbilstoši zonējumā noteiktajai atļautajai (plānotajai) izmantošanai. Tā kā novada telpiskā attīstība ir nepārtrauks process, tad teritorijas plānojuma īstenošana nav kāda vienreizēja atsevišķa darbība, bet process, kurā teritorijas izmantošanas kartes un noteikumi var tikt grozīti atbilstoši novada stratēģiskajiem mērķiem un noteiktajām prioritātēm.

1.3. Vēsturiskā plānošanas pieredze

Plānošanas pabeigtība vienmēr būs relatīva, jo tas ir nepārtrauks darba process. Nepārtrauktības un pēctecības principi garantē, ka plānošanas dokumenti reaģē uz mainīgo situāciju, bet tajā pašā laikā, mainoties spēkā esošā plānojuma pamatojumam, tiek saglabātas tās daļas, kuru pamatojums nav mainījies. Katrs izstrādātais plānojums atstāj būtiskas izmaiņas uz konkrētās teritorijas attīstību. Katrā plānojumā ir atrodamas iezīmes, kuras, ievērojot pēctecības principu, ir saglabājus

un iekļaujamas jaunajā plānojumā. Teritorijas plānojumā, nemot vērā pēctecības principu, izvērtēti iepriekšējie plānošanas dokumenti.

1.3.1. Izstrādātie teritorijas attīstības plānošanas dokumenti

Līdz šim Vaiņodes novada teritorijā, nemot vērā, ka esošais Vaiņodes novads izveidojās tikai 2009.gadā, nav izstrādāts neviens telpiskās plānošanas dokuments, kas aptver visu novada teritoriju. Tā vietā spēkā ir teritorijas plānojums, kas sastāv no pārapstiprinātajiem Vaiņodes un Embūtes pagastu teritorijas plānojumiem (skat.1.attēlu).

Esošajos teritorijas plānojumos noteikta teritorijas perspektīvā izmantošana, ietverot funkcionālo zonējumu, satiksmes un inženierkomunikāciju infrastruktūru, dabas un kultūras mantojumu, aizsargjoslas. Teritorijas plānojumos noteiktas lielāko apdzīvoto vietu – Vaiņodes, Vībiju un Dinsdurbes ciemu robežas, nodrošinot šo apdzīvoto vietu attīstību un plānoto apbūves teritoriju veidošanos. Dzīvojamā, sabiedriskā un darījumu iestāžu apbūve tiek koncentrēta galvenokārt ciemu robežās atbilstoši Liepājas rajona teritorijas plānojumam un stratēģijai. Ražošanas un tehniskās apbūves attīstība tiek koncentrēta esošajās teritorijās, vienlaikus paredzot vecās apbūves sakārtošanu, kā arī jaunas ražošanas un tehniskās apbūves attīstību. Pagastu teritorijās ārpus ciema galvenie izmantošanas veidi ir lauksaimnieciskā ražošana, mežsaimnieciskā darbība, derīgo izrakteju ieguve, iedzīvotāju atpūta, tūrisms un ekoloģisko un ainavisko vērtību aizsardzība. Embūtes pagasta teritorijā ārpus ciemiem galvenie izmantošanas veidi ir lauksaimnieciskā ražošana, mežsaimnieciskā darbība, derīgo izrakteju ieguve, iedzīvotāju atpūta, tūrisms un ainavisko vērtību aizsardzība. Tieki pieļauts viensētu tipa dzīvojamās apbūves, darījumu, ražošanas un tehniskās apbūves objektu izvietojums, ja tas nav pretrunā ar lauku vides saglabāšanas, kultūras mantojuma un dabas aizsardzības interesēm.

1.attēls Spēkā esošie teritorijas plānojumi, sagatavoja SIA „Metrum”, 2011.

Visā novada teritorijā līdz šim nav izstrādāti un apstiprināti detālplānojumi kādai atsevišķai novada teritorijai.

Stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums ir veikts Embūtes pagasta teritorijas plānojumam. Vaijodes pagasta teritorijas plānojumam tika pieņemts LR Vides pārraudzības valsts biroja lēmums nepiemērot stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu.

1.3.3. Novada vēsturiskā attīstība

Vaijode, Vaijodes pagasts

Tagadējā Vaijodes pagasta teritorija 12.gs. beigās atradās kuršu Bandavas zemes dienvidu malā. Pirmās ziņas par šo vietu saglabājušās no 1253.gadā, kad pirmo reizi minēts Bātas vārds Livonijas ordeņa un Kurzemes bīskapijas līgumā par Kurzemes sadalīšanu. Vaijodes apkaime nonāca Kurzemes bīskapijā, no 1585.g. – Piltenes apgabalā un 1795.gadā – Krievijai piederošajā Kurzemes gubernijā.

Vaijode sākusi attīstīties reizē ar Liepājas-Mažeiku dzelzceļa līnijas izbūvi 1871.g.

2.attēls Vaijodes dzelzceļa stacija (avots: www.modela.lv)

19.gs. beigās uz Vaijodes muižas zemes pie Vaijodes stacijas izveidojās ciems, kur dzīvoja galvenokārt ļieģeļnīcas un kokzāģētavas strādnieki, savukārt – netālu, uz Lielbātas muižas zemes izauga vasarnīcu ciems. 1925.gadā, tos apvienojot, izveidoja Vaijodes-Bātas ciemu. 19.gs. beigās tagadējā Vaijodes pagasta teritorijā bija izveidojušās šādas apdzīvotas vietas: Vaijodes, Bātas, Lielbātas, Vecbātas, Kalna, Jaunā, Elkuzemes, kaļšu, Gulbenes, Varēkes, Veldas, Plepju, Laņķenes, Rudzu, Augusta, Raudu, muiža un Gailišķes pusmuiža.

1912.g. sāka būvēt lidlauku - vienu no PSRS lielākajiem militārajiem lidlaukiem Baltijas valstīs. Latvijas brīvvalsts laikā šeit bija viens no Latvijas aviācijas šūpuļiem. Pirmie dirižabļi Latvijā un vieni no pirmajiem planieriem pacēlās tieši Vaijodes lidlaukā. 1.pasaules kara laikā vācu karaspēks blakus lidlaukam uzcēla divus cepelinu (dirižabļu) angārus, kuri 20-tajos gados tika nojaukti un pārvesti uz Rīgu (tajos tagad izvietojies Rīgas Centrāltirgus). Pēc Latvijas brīvvalsts atjaunošanas Vaijodes lidlauks dajēji tika nojaukts un dzelzsbetona plātnes, kas klāja skrejceļus un lidlauka teritoriju tika izmantotas Liepājas ostas sakārtošanai un attīstībai. Lidlaukā ir saglabājušies ap 16 angāri, un 1800 metri no viena kādreiz 2500m garā skrejceļa.

1925.gadā Vaijodes pagastam pievienoja Bātas pagastu. 1935.gadā Vaijodes pagasta platība bija 15 700 ha, iedzīvotāju skaits – 4079, t.sk. Vaijodes-Bātas ciemā – 1416.

Agrārās reformas laikā muižu zeme tika sadalīta jaunsaimniecībām. 1935.gadā Vaijodes pagastā bija 655 zemnieku saimniecības. 7120 ha aizņēma arāmzeme, 1826 ha – plavas, 1396 ha – ganības, 419 ha – meži, 287 ha – purvi. Darbojās Plepju un Muskatu dzirnavas ar vilnas vērptuvi un gateri, divas kokzāģētavas, divas ādu miecētavas, vadmalas veltuve, divas drēbju krāsotavas, adītava, krejotava, vaijodes mežniecība. Konsultācijas sniedza rajona agronomi. Pagastā bija ap 30 veikalu, tirgus, divi traktieri, bufete ar mēbelētām viesu telpām, trīs frizētavas. Galvenais amatniecības un tirdzniecības centrs bija Vaijodes-Bātas ciems.

30-tajos gados Vaijode bija pazīstama arī kā kūrorta vieta ar tīru gaisu. Vaijodē atradās Valsts darbinieku sanatorija, mātes un bērnu atpūtas nams, kā arī tuberkulozes slimnīca (skat.3.attēlu).

3.attēls Vaijodes sanatorija, 30-to gadu foto (avots: www.latvija20gadsimts.lv)

2.pasaules kara laikā 1944.gada 9.oktobrī sarkanā armija okupēja Vaijodi, frontes līnija nostabilizējās uz ziemeļiem no Vaijodes. Notika sīvas kaujas un pagasta ziemeļu daļa tika pilnīgi nopostīta.

Padomju laikā izveidoja kolhozus „Miera sardze”, „Vārpa”, „Karogs”, „Brīvība”. 1956.gadā uz to bāzes nodibināja padomju saimniecību „Vaijode”, „Vārpa” un „Mālkalne”, vēlāk tās apvienoja ar nosaukumu „Vaijode”. Darbojās Vaijodes rūpniecības kombināts ar kokapstrādes, pārtikas un citiem cehiem, firmas „Rīgas apērbs” filiāle, Rīgas fabrikas „Suvenīrs” filiāle, mežniecības un mežistrādes iecirknis, pienotava, maizes ceptuve, rajona sadzīves pakapojojumu kombināts, padomju saimniecības mehāniskās darbnīcas, kokzāģētavas, Elkuzemes krejotava, 16 veikali, divas ēdīnīcas. Tika paplašināta padomju armijas Vaijodes līdlauks un ierīkota raķešu bāze. Raķešu bāzes aptuvenā platība ir 2,8 ha. Bijušās padomju armijas starpkontinentālo atomraķešu šahtas ar komandpunktu bunkuru, kas izbūvēts meža masīva vidū nomaljus no apdzīvotām vietām un celjiem, iekļāvās bijušās Padomju Savienības Rietumu robežas aizsardzības sistēmā. Šobrīd bāze atrodas AS „Latvijas valsts meži” teritorijā un ir noteikta kā potenciāli piesārņota vieta, kurā pamazām notiek šī vidi degradējošā objekta nojaukšana un teritorijas rekultivācija (apmežošana).

1945.gadā pagastā izveidoja Vaijodes, Elkuzemes, Kajšu un Veldes ciemu, bet pagastu 1949.gadā likvidēja. Tika veidoti lauku ciemati. 1951.gadā Vaijodes ciemam pievienoja Veldes ciemu, bet 1954.gadā Vaijodes ciemu likvidēja un izveidoja Vaijodes strādnieku ciematu, bet lauku teritoriju pievienoja jaunizveidotajam Veldes ciemam, kurā iekļāva arī Kajšu ciemu. 1956.gadā Vaijodes strādnieku ciematam pievienoja Elkuzemes un Veldes ciemu, 1961.gadā to pārdēvēja par pilsētciematu. 1975.gadā pilsētciemata lauku teritoriju no jauna pārveidoja par Vaijodes ciemu, 1977.gadā daļu tā teritorijas pievienoja Embūtes ciemam.

1989.gadā Vaijodē bija 2412 iedzīvotāji, Lielbātā (Bātasmuižā) – 195 , Augustē – 120, Vecbātā – 65, Mālkalnē – 51, Vaijodes muižā – mazāk nekā 50 iedzīvotāju.

1991.gadā, apvienojot Vaijodes ciemciematu un ciemu, atjaunoja Vaijodes pagastu un Vaijodei tika piešķirts ciema statuss. Administratīvi teritoriālo pārkārtojumu rezultātā tagadējā Vaijodes pagastā iekļauta arī daļa no bijušā Aizvīķu, Asītes un Embūtes pagasta, bet daļa bijušā Vaijodes pagasta nonākusi tagadējās Nīgrandes un Priekules pagastā.

Embūte, Embūtes pagasts

Embūte ir viena no senākajām apdzīvotajām vietām Kurzemē. Tā veidojusies vairāk kā pirms 10 000 gadu, atkāpjoties ledājam. Embūtes senleja ir viena no noslēpumainākajām vietām Kurzemē. Gadsimtiem ilgi tā bijusi sakrāla vieta. Embūti apvij daudz teikas un nostāsti. Viena no pazīstamākajiem ir romantiskā teika par kuršu vadova Induļa un vācu komtura meitas Ārijas mīlestību. Tagad šeit iekārtota ekotūrisma taka ar kāpnītēm, tiltiņiem, skatu vietām un skatu torni,

kā arī atpūtas un ugunkura vietu. Embūtes senlejas ieejas vārtu zīmes – 2 kuršu zobeni ir vienas no iespaidīgākajām kultūrvēstures mantojuma saglabātajām zīmēm. Zobeni stilizē ieejas vārtus Embūtes senlejā, radot mītisku un cienījamu noskanu. Induļa un vija drauga, Pudiķa, atstātie zobeni un vairogi, katrs savā ceļa pusē, sargā ceļu, kurš ved uz Embūtes senleju un Joda ieļeju.

Pirmoreiz Embūtes vārds minēts Atskauju hronikā 1243.gadā sakarā ar vācu krustnešu un Mindauga iebrukumu Kursā. Tā atradās Bandavas zemē. Vārda izcelsmi saista ar vietējo mežrozīšu vai meža ķiploku nosaukumu – embotiņi, vai arī ar somugru vārdu "Mātes pods" – dziļo, silto Embūtes ieļeju.

1244.gadā pie Embūtes notika kuršu kauja ar Mindauga vadītajiem lietuviešiem, kurā lietuvieši zaudēja, bet Embūti ieņēma krustneši.

Pēc Kurzemes sadalīšanas 1253.gadā Embūti iekļāva Kurzemes bīskapijā. 1265.gadā uzcēla bīskapa pili. Pili ap 1702.gadu Ziemeļu karā nopostīja.

1935.gadā Embūtes pagasta platība bija 8050 ha, iedzīvotāju skaits – 1337.

2.pasaules kara laikā Embūtes pagastu šķērsoja Kurzemes cietokšņa frontes līnija, Bakūzē bija vācu hospitālis, lidlauks. Ap 80% ēku tika nopostīta.

1945.gadā pagastā izveidoja Embūtes un Dēseles ciemu, bet pagastu 1949.gadā likvidēja. Tika veidoti lauku ciemati. Embūtes ciemam 1951.gadā pievienoja Dēseles ciemu, 1960.gadā – daļu Asītes ciema, 1977.gadā – daļu Vaijodes ciema. Kolhoza un ciema centrs izauga Vībījos, kur 1989.gadā bija 407 iedzīvotāji, Embūtē – 37, Dinsdurbē – 30 , Dēselē – 16 iedzīvotāji. 1990.gadā atjaunoja Embūtes pagastu. Administratīvi teritoriālo pārkārtojumu rezultātā tagadējam Embūtes pagastam pievienota bijušā Asītes pagasta austrumu daļa, bet bijušā Embūtes pagasta dienvidrietumu stūris iekļauts tagadējā Vaijodes pagastā.

2009.gadā administratīvi teritoriālās reformas rezultātā, apvienojot Vaijodes un Embūtes pagastus, izveidots Vaijodes novads.

II VAIJODES NOVADA PAŠREIZĒJĀS SITUĀCIJAS RAKSTUROJUMS, ATTĪSTĪBAS PRIEKŠNOTEIKUMI UN IESPĒJAS

2.1. Vaijodes novada ģeogrāfiskais novietojums un apdzīvojums

2.1.1. Geogrāfiskais novietojums

Vaijodes novads atrodas Kurzemes dienvidu daļā. Vaijodes novads robežojas: A – ar Priekules novada Bunkas, Priekules un Gramzdas pagasti, Z - ar Aizputes novada Kalvenes pagastu, ZA – ar Skrundas novada Nīkrāces pagastu, R – ar Saldus novada Nīgrandes pagastu, bet D - ar Lietuvas republiku. Saskaņā ar Censtrālās statistikas pārvaldes datiem Vaijodes novada kopējā platība ir 307 km². Novada administratīvais centrs atrodas Vaijodē, otrs lielākais apdzīvojuma un pakalpojumu centrs ir Vībījos. Attālums no novada centra līdz valsts nozīmes centram – ostas pilsētai Liepājai (bijušajam rajona centram) ir 57 km, līdz reģiona nozīmes centriem: Kuldīgas un Saldus pilsētām – aptuveni 60 km, līdz Grobiņai – 46 km, Priekulei – 16 km. Attālums līdz Rīgai - 220 km.

Novada atrašanās nelielā attālumā no Liepājas, Saldus un Kuldīgas, kā arī Lietuvas pilsētām Škodai un Mažeikiem ir priekšnoteikums tūrisma attīstībai. Attālums no novada apdzīvoto vietu un pakalpojumu centriem līdz Liepājai, Priekulei, Skrundai, un Lietuvas pilsētām Škodai un Mažeikiem ir pietiekams, lai saņemtu un izmantotu to piedāvātos pakalpojumus, kā arī piedāvātu savus pakalpojumus.

Novada ģeogrāfiskais novietojums rada iespējas veidot sadarbību gan ar Liepājas pilsētas, gan Skrundas un Priekules novada pašvaldībām, kā arī veidot sadarbību ar lietuviešiem.

Novada centru ar valsts un reģiona nozīmes centriem savieno optimāls autoceļu tīkls, bet lielākajai daļai valsts un pašvaldību autoceļu seguma kvalitāte saskaņā ar VAS „Latvijas valsts ceļi” Liepājas nodalas un Vaijodes novada pašvaldības sniegtajiem datiem ir neapmierinoša.

Vaijodes novadam ir periferiāls novietojums, tas atrodas Lietuvas pierobežā. Novada sasniedzamību apgrūtina asfaltētā valsts vietējā autoceļa V1212 Priekule – Vaijode sliktais tehniskais stāvoklis, lielais grants ceļu ipatsvars pagastā un tā pierobežas teritorijās, kā arī tas, ka

likvidēta dzelzceļa līnija Liepāja – Vaijode-Mažeiki un pārtraukta pasažieru dzelzceļa satiksmes kustība.

2.1.2. Iedzīvotāji un apdzīvojuma struktūra

Saskaņā ar Censtrālās statistikas pārvaldes datiem 2011.gada sākumā Vaijodes novadā dzīvoja 2921 iedzīvotāji. Pēdējo 10 gadu laikā Vaijodes novadā, līdzīgi kā valstī un reģionā, ir vērojama tendence iedzīvotāju skaitam samazināties. Salīdzinot ar 2006.gada sākumā Vaijodes un Embūtes pagastos dzīvojošo iedzīvotāju skaitu (3122), novadā iedzīvotāju skaits 5 gadu laikā samazinājies par 6,4%.

Vaijodes novadā pēdējo piecu gadu laikā iedzīvotāju dabiskā pieauguma rādītājs saglabājas negatīvs un tam ir tendence pasliktināties. Vaijodes novada iedzīvotāju skaita izmaiņas ietekmējusi ne tikai iedzīvotāju dabiskā kustība, bet arī starpvalstu un iekšzemes migrācija. Kā liecina statistikas dati, Vaijodes novadā ir vērojams pieaugošs negatīvs iedzīvotāju ilgtermiņa migrācijas saldo, kas nozīmē, ka iedzīvotāji pamet novadu. Kā viens no iemesliem ir iedzīvotāju došanās peļņā uz Rīgu vai ārvalstīm.

Vaijodes novadā lielākās apdzīvotās vietas ir: Vaijodes pagastā - Vaijode, Lielbāta (Bātasmuiža), Auguste, Vecbāta, Mālkalne un Vaijodes muiža, Embūtes pagastā - Vībiņi, Dinsdurbe, Dēsele, Embūte, Bakūze un Līdzības.

Spēkā esošajos Vaijodes un Embūtes teritorijas plānojumos ciema statuss noteikts tikai Vaijodei un Vībiņiem un Dinsdurbei.

Saskaņā ar 18.12.2008. [Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu](#) ciema statusu var piešķirt tādai novada teritorijas daļai, kurā ir vai tiek plānota koncentrēta apbūve, pastāvīgi dzīvo cilvēki un ir izveidota attiecīga infrastruktūra. Ciemu robežas nosaka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā. Ciema statusu piešķir un atceļ novada dome, pamatojoties uz vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu, kurā ir noteikta ciema robeža un pamatota ciema izveides nepieciešamība.

Vaijodes novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā tika pārskatītas iepriekšējos teritorijas plānojumos noteiktās ciemu robežas un apdzīvoto vietu ciema statuss. Teritorijas plānojumā ciema statuss tiek saglabāts esošajiem Vaijodes un Vībiņu ciemiem, bet pārējām apdzīvotajām vietām ciema statuss netiek noteikts, jo tajās nav un netiek plānotas jaunas koncentrētas apbūves teritorijas, centralizēti ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli, pamatojoties uz Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumā ietvertajām vadlīnijām apdzīvotu vietu plānošanā, lai primāri uzlabotu dzīves vides kvalitāti esošo ciemu robežās.

Ciemu teritorijās ir pietiekoši daudz iekšējo resursu teritoriju turpmākai attīstībai. Pieņemtie risinājumi teritorijas plānojumā izvēlēti pēc principa plānot kompaktu dzīvojamo apbūvi pēc iespējas tuvāk esošajām dzīvojamās apbūves teritorijām un pakalpojumu centriem, paredzot jaunas apbūves teritorijas vietās, kuras robežojas ar esošajām apbūves teritorijām, vai arī vietās, kur vēsturiski tikuši plānota apbūve. Tādējādi Vaijodes ciemam precīzēta ZR robeža, izslēdzot no ciema robežām mototras, kas noteikta kā tūrisma un rektreācijas teritorija. Nemot vērā, ka, līdzīgi kā valstī kopumā, arī Vaijodes novadā ir vērojama tendence iedzīvotāju skaitam samazināties, nav pamatojuma plānot jaunas plašas dzīvojamās apbūves teritorijas.

Nelabvēlīgā demogrāfiskā situācija un iedzīvotāju aizplūšana no Vaijodes novada rada priekšnoteikumus lielāku zemes īpašumu veidošanai un ārvalstu investoru ieplūšanai.

2.2. Dabas apstākļi un resursi

2.2.1. Reljefs un ģeoloģiskā uzbūve

Vaijodes novads atrodas Rietumkursas augstienes Embūtes paugurainē, kur dominē morēnu pauguru reljefs, kas ir noteicis mozaīkveida ainavas raksturu ar lauksaimniecības un meža zemju mijus. Starppauguru ieplakās izvietojušies nelieli ezeriņi, dīķi un pļavas. Embūtes pagasta Z daļa iesniedzas Bandavas paugurainē.

Rietumkursas augstienes D daļas saposmotajā morēnu paugurainē sastopami tā saucamie galda kalni - pauguri ar plakanām virsmām, piem., Taurētākalns, saukts arī Pavārkalns (156,5 m vjl.), Krustkalns (154 m vjl.), Kurmju kalns 140 m vjl.) u.c. Te atrodas Rietumlatvijas augstākais lielpaugurs Krievu kalns, saukts arī Krīvu kalns (190 m vjl.). Domājams, ka senatnē uz kalna atradušies arī svētakmeņi. 20. gs. 70. gados kalns meliorēts, kalna augstākajā vietā novietots akmens, kas joti atgādina seno svētvietu akmeni. Gandrīz pāri pašai augstākajai vietai iet ceļš, tāpēc kalns grūti pamanāms. Minami arī citi Embūtes pauguri: Radiņkalns, Mušu kalns, Mundiķu kalns. Vēres (Kundenieku) kalns atrodas valsts aizsardzībā, jo tā forma, lielums un stāvās nogāzes atbilst senajiem

pilskalniem. Kalna garums ~ 2 km, plakuma platums ~ 20m, orientēts Z - D virzienā. D daļā atrastas divas bedres, ko dēvē par upuru bedrēm, 19. gs. b. atrasta bieza ogju kārta un milzīgs ozola celms. Kalna ZA nogāzē redzama sarkana zemē iegrīmuša akmens virsējā dala, kura atgādina sarkofagu. Akmens augstums ~ 1 m , malu izmēri ~2x2x1,3 m. Tautā šo akmeni dēvē par Induļa kapu. Virs akmens spēcīgs biofizikālais lauks jeb āderu krusts.

Embūtē ir vairāki pauguri, starp kuriem veidojas dziļas gravas. Varenākā no tām ir Vilku grava, kas atstāj pirmatnēju iespaidu. Teikas vēstī, ka šeit bijis ziedoklis. Blakus atrodas Vilku lauks, kur, kā teikas stāsta pērkons esot nospēris Induli. Uz D no Vilku gravas atrodas Maitu grava ar staigu dibenu un stāvām kraujām. Uz Z no Vilku lauka atrodas Akmeņu grava. Savdabīgas ir arī Kuīlupes grava, Drieku grava.

Embūtes pagastā atrodas dabas parks "Embūte" 481 ha platībā, kur ir savdabīgs reljefs un reti augi, dabas liegums *Blažga ezers*, kas ir kokvaržu reintrodukcijas vieta, mikroliegums "Gravījas", dabas pieminekļi "Embūtes gravas" un "Oglukalna atsegums", 15 valsts noteiktie mikroliegumi un 2 dižkoki (+1 potenciālais dižkoks).

Lielās rajons iekļaujas Austrumeiropas platformas ģeoloģiskās struktūras – Baltijas sineklīzes robežās. Ģeoloģiskās uzbūves pamatā ir trīs galvenie iežu kompleksi: augšējais – kvartāra nogulumi, vidējais – zemkvartāra nogulumu sega un apakšējais – kristāliskais pamatklintājs.

Vaiņodes novada teritorijā izšķir trīs pirmskvartāra nogulumu slāņus:

- (1) Papiles svīta – melni, tumšpelēki māli, mālainas, smalkgraudainas smiltis.
- (2) Nemunas svīta – sarkanbrūni māli, aleirolīti, merģeļi, smalkgraudainas smiltis, smilšakmeņi ar ģipša ieslēgumiem.
- (3) Naujoji akmenes svīta – gaišpelēki, zemjaini kaļķakmeņi ar porcelānveida un afanītisku kaļķakmeņu starpslāniem un „kukuiem”, organogēnie un biohermu kaļķakmeņi.

Vaiņode un tai piegulošā teritorija atrodas Baltijas artēziskā baseina centrālajā daļā, kur raksturīgs plānā izturēts ģeoloģisks griezums – virs kristāliskā pamatklintāja monoklināli ieguļ nogulumieži, kuru kopējais biezums šajā teritorijā ir aptuveni 1600 m. Kvartāra nogulumus veido galvenokārt akmeņains morēnas smilšmāls un mālsmilts ar smilts un grants starpslāniem un lēcām. Kvartāra nogulumu biezums Vaiņodē un tās apkārtnē ir ļoti mainīgs un atsevišķās vietās var sasniegt 100 un vairāk metrus. Pirmskvartāra nogulumus aktīvās ūdens apmaiņas zonā veido Karbona, Perma un Devona nogulumi. Karbona un Perma nogulumu biezums pētāmajā teritorijā ir mainīgs, atsevišķās vietās tos pārklāj mālaini, neliela biezuma Triasa nogulumi. Perma nogulumus veido dažādas cietības un plāsainības kaļķakmeņi. Savukārt Karbona nogulumus veido smilšakmeņi, māli, mālaini aleirolīti un domerīti. Perm auk karbona pazemes ūdens horizontus nereti izmanto ūdens ieguvei Vaiņodē un tās apkārtnē. Zemāk ieguļ augšdevona famena stāva (Ketleru, Žagares, Sniķeres, Tērvetes, Mūru, Akmenes, Kursas Jonišķu un Elejas slāņu) ieži. Augšdevona nogulumi veido Mūru-Ketleru un Jonišķu – Akmenes ūdens horizontu kompleksus, kas sastāv no smilšakmens, māla un aleirolīta slāniem.

Vaiņodes novada ģeoloģisko potenciālu veido ģeoloģiskās struktūras un derīgie izrakteņi.

Visjaunākajos kvartāra sistēmas veidojumos sastopami tādi nozīmīgi derīgie izrakteņi kā grants, smilts, māls un kūdra.

2.2.2. Klimatiskie apstākļi

Vaiņodes novada teritorijai raksturīgs maigs piejūras klimats ar siltām ziemām. Temperatūras svārstības gada griezumā ir relatīvi mazas, bet ievērojami mainīgs ir mitrums un nokrišņu daudzums.

Gada vidējā gaisa temperatūra ir +5,7°C, gadā visaukstākais ir janvāris ar mēneša vidējo gaisa temperatūru -4,9°C, vissiltākais ir jūlijs; +16,2°C. Valdošie ir DR vēji, lielākais vēja ātrums ir novembrī – janvārī, mazākais jūlijā – augustā. Atmosfēras procesus raksturo biežie cikloni, kas šķērso teritoriju (120-140 reizes gadā). Vidējā minimālā temperatūra februārī -5,8 C. Vidējā maksimālā +19 C jūlijā. Vidējais ikgadējais nokrišņu daudzums ir apmēram 600 – 650 mm.

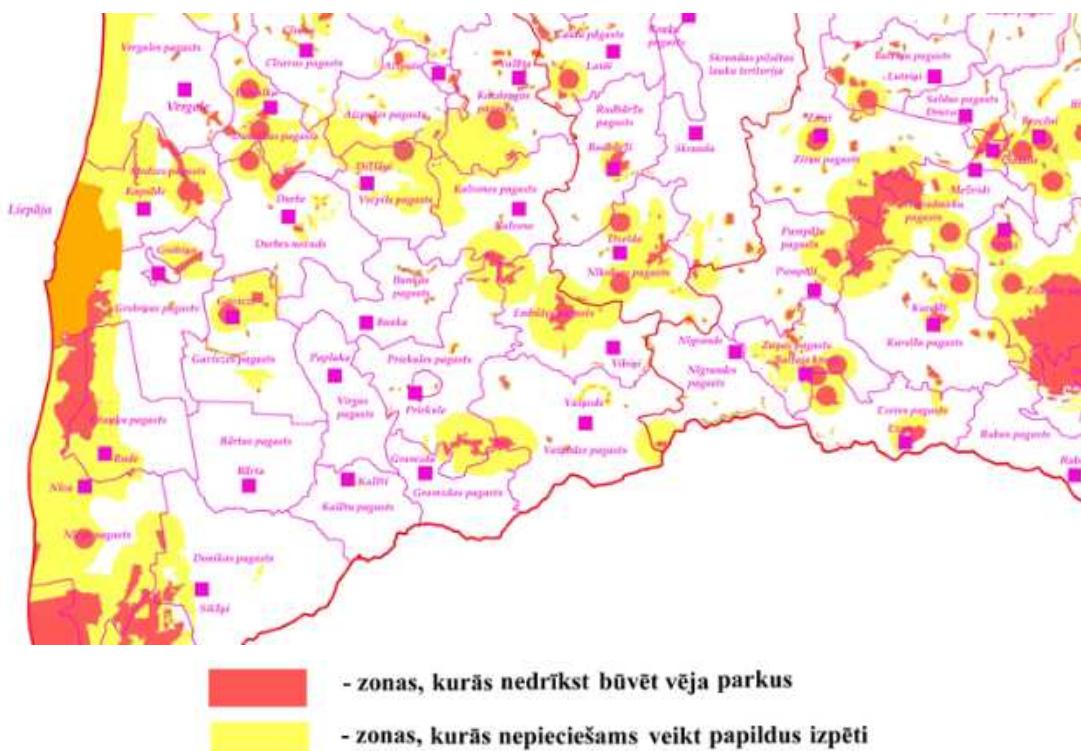
Pateicoties maigām ziemām un biežiem atkušņiem, sniega segas biezums ir mazs, tas svārstās no 15 līdz 20 cm. Vislietainākais gadalaiks ir rudens. Visvairāk nokrišņu parasti ir laikā starp augustu un novembri, kad mēneša nokrišņu daudzums svārstās no 74 līdz 83 mm.

Gada nokrišņu summa gandrīz vairāk kā divas reizes pārsniedz iztvaikošanu, kas ir viens no faktoriem gleja un glejoto augšņu veidošanai. Tas nosaka, ka stabilas ražas var iegūt tikai

meliорētos tīrumos un plavās, tāpēc Joti būtiska nozīme ir jau esošo meliorācijas sistēmu uzturēšanai un jaunu sistēmu attīstībai.

Veģetācijas perioda ilgums ir vidēji 192 dienas (22.04. – 30.10.), augu aktīvās veģetācijas periods ir vidēji 132 dienas (17.05. – 25.09.). Bezsalā periods vidēji ir 147 dienas, pēdējā salna vasarā vidēji ir 13.05., pirmā salna rudenī vidēji ir 08.10. Pastāvīgā sniega sega parasti izveidojas 23.12. un ilgst 96 dienas. Kopumā Vaijodes novada teritorijā ir vidēji labi dabas apstākļi, kas nosaka labvēlīgu vidi dārzkopības, augļkopības un lopkopības attīstībai.

Novadā dominējošie vēja ātrumi (vidējais vēja ātrums ir lielāks nekā 5 m/seks) varētu būt piemēroti vēja enerģijas izmantošanai. Saskaņā ar SIA „Vides projekti” 2006.gada rokasgrāmatu „Vēja enerģētisko iekārtu attīstības zonu identifikācija un ietekmi samazinošu pasākumu novērtējums”, vēja elektrostaciju būvniecībai piemērotāka ir Vaijodes pagasta teritorija, jo Embūtes pagasta ZA un centrālajā daļā konstatētas dabas aizsardzības un vēja enerģētikas potenciāli augstākā konflikta zonas, kurā vēja elektrostaciju un to parku izvietošana nav pieļaujama (skat. 4.attēlu). Apkārt minētajām konflikta zonām ir noteiktas buferjoslas, kurās katram vēja elektrostaciju projektam ieteicams veikt rūpīgu izvērtējumu attiecībā uz to iespējamo ietekmi uz migrējošiem putniem. Tāpat Embūtes dabas liegums un Embūtes pauguraines augstvērtīgās ainavas ir svarīgs tūrisma attīstības resurss novadā, tāpēc svarīgi ir saglabāt tajā izveidojušos kultūrvēsturisko ainavu atklātu un neaizbūvētu.

4.attēls Fragments no Kurzemes konfliktu zonu kartes (avots: SIA „Vides projekti” 2006.gada rokasgrāmata „Vēja enerģētisko iekārtu attīstības zonu identifikācija un ietekmi samazinošu pasākumu novērtējums”).

Vēja enerģija ir viena no nozīmīgākajiem atjaunojamajiem energoresursiem Latvijā, un perspektīvā – arī Vaijodes novada teritorijā. Teritorijas izstrādes gaitā tika izvērtētas vēja elektrostaciju būvniecības iespējas novada teritorijā, nemot vērā Latvijas vēja enerģijas rokasgrāmatā izstrādātās rekomendācijas vēja parku būvniecības projektu izstrādei. Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas prasības vēja elektrostaciju būvniecībai un izvietojumam.

2.2.3. Virszemes un pazemes ūdensobjekti

Vaijodes novadā zem ūdeņiem atrodas 763,7 ha zemes, t.sk. zivju dīki – 245,6 ha (32%).

Embūtes skaisto ainavu papildina ezeri - Sepenes (67 ha), Briņķu (1,7 ha), Bindžu , Krišjānu. Embūtes apvidū sākas vairākas upes: Dzelda (14 km), Skrervele (15 km), Lētiņa (32 km, otrā straujākā upe Latvijā ar dzīļu un gleznainu senleju), Lanka, Strikupe, Ošķis, Kuiļupe, Kazupe.

Paugurainā reljefa dēļ izveidoti vairāki dīķi, piem., Tīreļu, Viesdauga, Dzirnavu, Embrika, Cepļupes, Muižas, Priežu, Dēseles, Mednieku, Vecvagaru u.c.

Novada teritorijā atrodas daudz dažāda izmēra dīķi (Bātas dzirnavu dīķis, Sanatorijas dīķis, Alejas dīķis, Pēterišķe, Gailišķe, Elkuzemes dzirnavu dīķis, Kauliņa dīķis, Avotu dīķis, Balku dīķis, Pižuka dīķis u.c.), kas izmantojami rekreācijā, akvakultūrā un zivsaimniecībā. Novada teritorijā atrodas puse no Kalšu ezera, kuru garenvirzienā pārdala Latvijas-Lietuvas valsts robeža, kā arī ezers, ko dēvē par Bezdbeni. Ir vairākas šauras, seklas upītes ar strauju tecējumu (Vidvide, Sārte, Jāņupīte, Kazbarupe, Dārģe, Lētiža, Ruņa, Svaro strauts u.c.), taču neviens no tām nav piemērots kuñošanai vai braukšanai ar laivu. Galvenokārt novadā esošajām mazajām upēm ir nozīme bioloģiskās daudzveidības, zivju resursu uzturēšanā un makšķerēšanā.

Pēc hidrogrāfiskā iedalījuma daja Vaiņodes pagasta teritorijas atrodas Ventas baseina apgabalā. Ventas baseina mazās upes pēc ķīmiskās kvalitātes rādītājiem ir tīras upes, ko raksturo labi slāpeķja apstākļi, zemas organisko vielu un biogēno vielu koncentrācijas. Pēc bioloģiskajiem rādītājiem kvalitāte saskait ar iegūtajiem ķīmiskās kvalitātes datiem. Ventas pieteka Lētiža ir tipiska mazā upe un pieder pie valstī prioritārajiem lašveidīgo zivju ūdeņiem. Sei lielākā daudzumā sastopamas lašveidīgās zivis- alatas, taimiņa un strauta foreles mazuļi. Ekoloģiski jūtīgo sugu Ventas baseina mazajās upēs ir vairāk kā Ventā. Šīs upes ir sevišķi nozīmīgas kā taimiņa un alatas nārsta un to mazuļu uzturēšanās un barošanās vietas.

Daļa no novada teritorijas iekļaujas Baltijas jūras un Rīgas līča mazo upju baseinā jeb Liepājas ezera (Bārtas) baseinā. Rupas upe, kas tek cauri Vaiņodes pagastam, pieskaitāma pie lašveidīgo zivju migrācijas un nārstošanas upēm, kam jānodrošina augsta bioloģiskā daudzveidība un zivju resursi attiecīgajā ūdens baseinā apgabalā.

Rekreācijas vajadzībām kā peldūdeņi Vaiņodes pagastā tiek izmatotas divas ūdenstilpes – Pižuka dīķis un Bātas dzirnavu dīķis. Šīs ir pagasta iedzīvotāju iecienītas esošās peldvietas, taču šīs peldvietas neatbilst normatīvo aktu par peldvietu izveidošanu prasībām. Novada attīstības programmā paredzēts ierīcot organizētas peldvietas, kas atbilstu valstī noteikto normatīvo aktu prasībām. Lai sekmētu tūrisma attīstību novadā, jādomā par peldvietu labiekārtošanu un ūdens kvalitātes kontroli.

Vaiņodes centralizētajai ūdens apgādei izmanto tikai pazemes ūdeņus. Aktīvās ūdens apmaiņas zonas biezums ir aptuveni 300 m. Aktīvo ūdens apmaiņas zonu veido kvartāra un pirmskvartāra devona vecuma nogulumi. Aktīvās ūdens apmaiņas zona no zemāk iegulōšā palēninātās ūdens apmaiņas zonas vājā mineralizētā ūdens horizonta (D2 pr) atdalīta ar aptuveni 130m biezu reģionālo Narvas sprostslāni. Visi iepriekš minētie aktīvās ūdens apmaiņas zonas ūdens horizonti satur saldūdeņus. Ūdens pieder hidrogēnkarbonātu kalcija magnija vai magnija kalcija saldūdeņu tipam. Ūdens mineralizācija pieaug palielinoties ieguluma dzīlumam. Mūru Ketleru ūdens horizontā, kas ir vispiemērotākais centralizētās ūdens apgādes nodrošināšanai ūdens mineralizācija noteikta līdz 500 mg/l. Horizonta ūdeņi atbilst dzeramā ūdens kvalitātes prasībām, izņemot paaugstināto dzelzs saturu līdz 1,5 mg/l un cietību, kas sasniedz 7-8 mmol/l.

Vaiņodē līdz šim nav veikti hidrogeoloģiskās izpētes darbi un aprēķināti pazemes ūdens krājumi ciema centralizētās ūdens apgādes vajadzībām. Līdz šim urbumi ierīkoti vadoties no vispārējās ģeoloģiski – hidrogeoloģiskās informācijas. Pašreiz Vaiņodes ūdens apgādei izmanto 7 dzīlurbumus ar kopējo ūdens ieguves apjomu 157 m³ diennaktī, izmantojot Mūru-Žagares ūdens horizontu kompleksu. Aktīvās ūdens apmaiņas zonas ūdens resursi ir pietiekami Vaiņodes, Vībiju un Dinsdurbes ciemu ūdensapgādes nodrošināšanai. Vaiņodes centra iedzīvotāji, iestādes un uzņēmumi ūdeni ļem no pazemes dzīlurbumiem. Viensētu īpašnieki ūdeni ļem no gruntsūdens akām.

2.2.4. Meži un purvi

No Vaiņodes novada kopējās platības 30649,7 ha, mežu zemju īpatsvars sastāda 50%, t.i. 15428 ha. Meži atrodas Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecības uzraudāmajā teritorijā.

Vaiņodes novada teritorijā mežus apsaimnieko divu veidu apsaimniekotāji: valsts un privātpašnieki. Lielākais mežu apsaimniekotājs ir AS „Latvijas valsts meži”, kuru apsaimniekošanā esošās zemes platība Embūtes pagastā ir 3807,89 ha, un Vaiņodes pagastā – 4669,3 ha, kopā novadā – 8477,28, jeb 55% no mežu kopplatības.

Pagasta teritorijā galvenokārt ir jauktu koku meži. Dominējošās koku sugas ir egles, bērzi, baltalkšņi. Mežos dzīvo daudz medījamo dzīvnieku, kas ir priekšnoteikums medību tūrisma attīstībai. Pārlieku ir savairojusies bebru populācija, kuru būvētie dambji daudzviet ir nodarījuši kaitējumus. Mežizstrāde ir daudzu pagasta iedzīvotāju nozīmīgs iztikas avots.

Lielākajā daļā teritorijas mežs tiek izmantots saimnieciskām vajadzībām, tomēr salīdzinoši daudz Vaijodes novada mežos ir noteiktas mikroliegumu teritorijas – Vaijodes novada teritorijā līdz teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanai izveidoti 32 mikroliegumi. Teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartēs un Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos atzīmēti saudzējamie meži ar aizsardzības statusu (aizsargājamie meži), mikroliegumi vai īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un to buferzonas, atbilstoši Latvijas Dabas aizsardzības pārvaldes sniegtajai informācijai.

Mežsaimniecībā izmantojamās teritorijas izmantojamas koksnes resursu izmantošanai un aizsardzībai, gan tūrisma un rekreācijas attīstībai, gan dabas vērtību aizsardzībai, gan meža infrastruktūras izveidošanai un uzturēšanai, lai nodrošinātu ilgtspējīgu meža resursu izmantošanu un saglabāšanu.

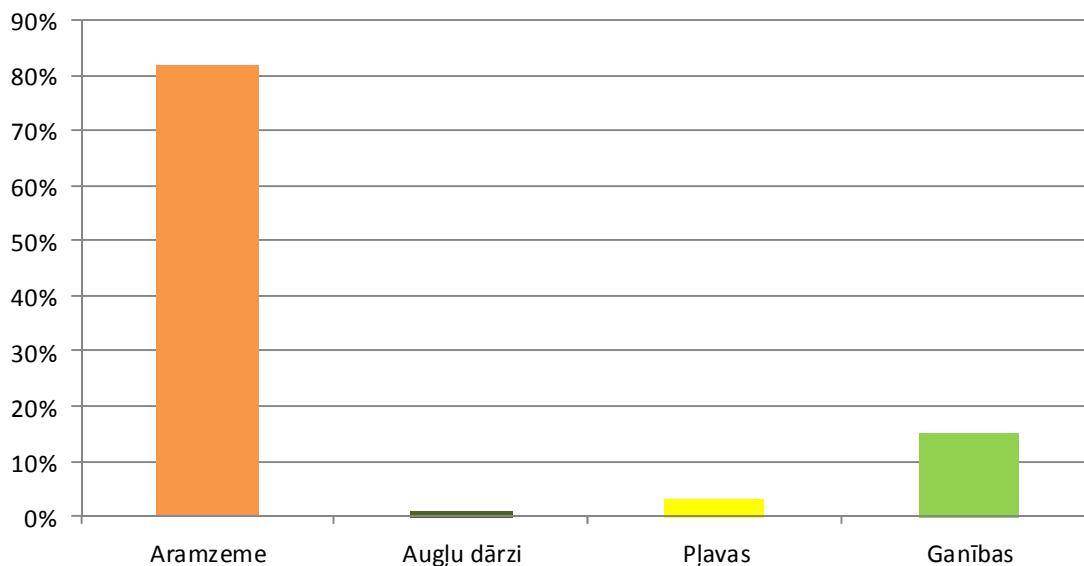
Vaijodes novada teritorijas plānojuma 2012. – 2024.gadam iekļautie risinājumi paredz mežos no jauna veidojamas zemes vienības minimālo platību 2 hektāri ar nosacījumu, ka izstrādājot detālplānojumu vai zemes ierīcības projektu, ļemot vērā zemes lietderīgas izmantošanas iespējas, apkārtējās apbūves un zemes vienību robežu struktūru, kā arī dabisko robežu elementus, pieļaujama jaunveidojamās zemes vienības platības atkāpe no Apbūves noteikumos noteiktās minimālās platības, bet ne vairāk par 10%.

Vaijodes novada teritoriju aizņem 766,7 ha purvi. Lielākie no tiem ir: Embūtes pagastā - Vaiķu purvs, Vaijodes pagasta teritorijā – Veldumu purvs un Kalšu kūdras purvs, kura platība ir 282,5 ha.

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā purvu aizsargjoslas attēlotas Kalšu purvam, bet pārējiem netiek attēlotas, jo trūkst aktuālu datu par purvu robežām. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos 3.12.1. „Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas” noteikts, aizsargjoslas ap purviem attēlo lokālplānojumos, detālplānojumos, zemes ierīcības un mežierīcības projektos, un apgrūtinājumu plānos atbilstoši [Aizsargjoslu likuma](#) 7.panta prasībām un meža inventarizācijas datiem.

2.2.5. Lauksaimniecības zemes

Paugurainē augsnes ir veidojušās uz mālsmilts cilmieža. Augsnes pagastā ir mazauglīgas, pārsvarā mālsmilts un māls. Augsnes skābums daudzviet pārsniedz normu. Augsnes uzlabošanas pasākumi prasa lielus līdzekļus, kas sadārdzina lauksaimniecības produkcijas pašizmaksu. Kadastrālā vērtība ir zema. Vietām augsnī apdraud ūdens augsnēs erozija. Lauksaimniecība ir viena no galvenajām ekonomiskās attīstības pamatnozarēm Vaijodes novadā. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes aizņem 11147,3 ha (36% no novada platības), no tiem lielākā daļa ir arāzeme - 82% un ganības - 15% no LIZ kopplatības (skat. 5.attēlu).

5.attēls Lauksaimniecībā izmantojamās zemes lietojuma veidu īpatsvars Vaijodes novadā, %

Lielākā daļa lauksaimniecībā izmantojamo zemu ir meliorētas. Saskaņā ar meliorācijas kadastra informācijas sistēmas datiem Vaijodes novadā ir 6884,0 ha meliorētas lauksaimniecībā

izmantojamās zemes (attiecīgi Vaijodes pagastā 4514 ha, Embūtes pagastā 2370 ha), kas sastāda 62% no lauksaimniecības zemju kopplatības novadā.

Saskaņā ar VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” Kurzemes reģiona meliorācijas nodajās 19.07.2011. nosacījumiem Nr.K/153 Vaijodes novadā ir 19,897 km valsts nozīmes regulētās ūdensnoteikas (skatīt 1.tabulu).

1.tabula
Valsts nozīmes regulētās ūdensnoteikas Vaijodes novadā

N.p.k.	Nosaukums	Pagasts	ŪSIK kods	Regulētā posma garums (km)
1.	Šķervelis,	Embūtes pagasts	3674	3,025
2.	Vidvide,	Vaijodes pagasts	3428842	10,801
3.	Dakterišķe	Vaijodes pagasts	3428828	6,071
			Kopā	19,897

Avots: VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” Kurzemes reģiona meliorācijas nodajās sniegtā informācija teritorijas plānojuma izstrādei, 19.07.2011.

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā ir attēlotas valsts nozīmes meliorācijas sistēmas, un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktas prasības meliorācijas sistēmu būvniecībai, rekonstrukcijai un ekspluatācijai. Neizmantoto lauksaimniecības zemju apmežošana, kā arī jauna būvniecība meliorētajās lauksaimniecībā izmantojamās zemēs ir pielaujama tikai pēc meliorācijas sistēmas renovācijas vai rekonstrukcijas būvprojekta izstrādes un tā īstenošanas, lai nodrošinātu koplietošanas meliorācijas sistēmu funkcionēšanu.

Lauksaimniecībā izmantojamās zemes novadā nav vienlaidus lielas teritorijas, bet mijas ar dabas elementiem – mežiem un upēm, kas ir joti nozīmīgi ekoloģisko procesu un bioloģiskās daudzveidības uzturēšanai, kā arī ainavisko vērtību saglabāšanai.

2.2.6. Derīgie izrakteņi un to ieguve

Vaijodes novada teritorijā apzinātas būvmateriālu (smilts-grants, smilts, māls, smilšmāls) un kūdras atradnes, bet izmantotas tiek tikai neliels skaits no tām.

Grants un smilts

Pie pašas Vaijodes ciema robežas atrodas Vecbātas grantskarjers, kurš pēdējos gados ir tīcis visintensīvāk izmantots salīdzinājumā ar citām novada grants atradnēm. Grants ir rupja, ar palieliem akmeņiem un tiek izmantota, galvenokārt, ceļu būvei un remontam. Pēc sava sastāva grants neatbilst celtniecībā izmantojamās grants prasībām.

Saskaņā ar AS „Latvijas valsts meži” 13.07.2011. nosacījumiem Nr.4.1-1.1/054w/150/11/739 novada teritorijā ir normatīvajos aktos noteiktā kārtībā akceptētas vēl šādas būvmateriālu izejvielu (smilts, smilts-grants) atradnes:

- 1) „Mālkalni”, Embūtes pag., zemes vienības kad.Nr.6454 001 0027, platība – 5,9 ha, derīgais materiāls – smilts, kategorija - A;
- 2) „Lažgi”, Embūtes pag., zemes vienības kad.Nr.6454 004 0105, platība – 7,6 ha, derīgais materiāls – smilts, kategorija - P;
- 3) „Lažgi”, Embūtes pag., zemes vienības kad.Nr.6454 004 0124, platība – 27,9 ha, derīgais materiāls – smilts, kategorija - P;
- 4) „Lažgi”, Embūtes pag., zemes vienības kad.Nr.6454 004 0101, platība – 91,6 ha, derīgais materiāls – smilts, kategorija - P;
- 5) „Ūbeli”, Vaijodes pag., zemes vienības kad.Nr.6492 004 0099, platība – 1,6 ha, derīgais materiāls – smilts-grants, smilts, kategorija - N;
- 6) „Ziņgi”, Vaijodes pag., zemes vienības kad.Nr.6492 004 0099, platība – 5,0 ha, derīgais materiāls – smilts, kategorija – P;
- 7) „Galdnieki”, Vaijodes pag., zemes vienības kad.Nr.6492 007 0096, platība – 7,1 ha, derīgais materiāls – smilts, smilts-grants, kategorija – P;

- 8) „Dekšņi”, Vaijodes pag., zemes vienības kad.Nr.6492 007 0083, platība – 20,7 ha, derīgais materiāls – smilts, smilts-grants, kategorija – N,P;
- 9) „Kapiņi”, Vaijodes pag., zemes vienības kad.Nr.6492 007 0083, platība – 4,5 ha, derīgais materiāls – smilts, smilts-grants, kategorija – A;
- 10) „Pupaiņi”, Vaijodes pag., zemes vienības kad.Nr.6492 008 0099, platība – 28,6 ha, derīgais materiāls – smilts, kategorija – P.

Iz apzināti arī prognozētie smilts un grants lauki un to izmantošanas iespējas. Embūtes pagastā ir apzinātas divas smilts un smils-grants atradnes – „Ansīni” (35 ha) un „Līdzības” (35,3 ha), kas var tikt izmantotas būvniecībā, ceļu būvei un silikātkieģeļu ražošanai.

Kūdra

Nozīmīgākā kūdras atradne Vaijodes novadā ir Kalšu purvs, kas atrodas Vaijodes pagasta dienvidu daļā (zemes vienības kadastra apzīmējums 6492 007 0083). Kalšu kūdras atradnes platība ir 178,7 ha, un tas pieder AS „Latvijas valsts meži”. Pārējās kūdras atradnes novada teritorijā netiek izmantotas.

Sapropeļis

Vaijodes novadā ir izpētītas un apzinātas pagastā esošās sapropeļa atradnes, kuras nākotnē varētu tikt izmantotas. Jāatzīmē, ka vairumā ezeru ir uzkrājies silikātu un organogēns – silikātu sapropelis, ko var izmantot tikai augsnes ielabošanai. Sakarā ar lielo pelnainību (minerāldalīju īpatsvaru) to nerekomendē arī tālu pārvadāt. Lai uzsāktu sapropeļa atradņu izmantošanu, jāveic to detalizēta izpēte.

Sapropeļa ieguve novadā līdz šim nav veikta. Teritorijas plānojums nenosaka konkrētas teritorijas sapropeļa ieguvei, bet pieļauj sapropeļa ieguvi ūdeņu teritorijās (dabīgu vai mākslīgu virszemes ūdensobjektu aizņemtajās teritorijās) saskaņā ar normatīvo aktu prasībām, ja to pieļauj vides un dabas aizsardzības prasības.

Saldūdens kalķieži

Embūtes pagasta teritorijā ir izpētītas vairākas saldūdens kalķiežu atradnes („Bricaiši”, „Jaunzemji”, „Mazgraviņas”, „Mustiņi”), kuras galvenokārt izmantojamas augsnes kalķošanai un kā minerālā piedeva lopbarībai.

Apzinātās derīgo izrakteņu atradnes ir attēlotas kartoshēmā „Derīgo izrakteņu atradņu teritorijas Vaijodes novadā”. Informācija īemta no esošajiem teritorijas plānojumiem, izmantojot VAS „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” derīgo izrakteņu atradņu reģistra datus.

Savukārt teritorijas plānojuma grafiskās dajas kartēs „Teritorijas pašreizējā izmantošana” un „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” ir attēlotas tikai tās derīgo izrakteņu atradnes, kurās ir konstatētas derīgo izrakteņu atradnes, kuru daudzums, kvalitāte un ieguves apstākļi ir izvērtēti un kuru praktiska izmantošana ir iespējama, un kurās tiek veikta derīgo izrakteņu ieguve saskaņā ar likumu “Par zemes dzīlēm”.

Teritorijas plānojuma risinājumi atļauj derīgo izrakteņu ieguvi lauku un mežu teritorijās normatīvo aktu noteiktajā kārtībā, izņemot apbūves noteikumu 387.1. „Derīgo izrakteņu ieguve lauku teritorijās (L)” un 374.1. „Derīgo izrakteņu ieguve mežu teritorijās (M)” punktos minētajās teritorijās.

2.3. Satiksmes infrastruktūra

2.3.1. Autoceļi un ielas

Satiksmes infrastruktūru Vaijodes novadā veido dzelzceļš, valsts, pašvaldības autoceļi un ielas, uzņēmumu un privātie ceļi, t.sk. māju pievedceļi, kā arī auto stāvlaukumi, autobusu pieturas.

Novada teritoriju šķērso valsts autoceļi:

- P116 Kuldīga-Skrunda-Embūte;
- P106 Ezere-Embūte-Grobiņa;
- V4 1209 Embūte – Vaijode – Pavāri;

- V4 1212 Priekule – Vaiņode;
- V4 1213 Vaiņode – Aizvīķi;
- V 1209 Embūte-Vaiņode-Pavāri.

Novadā ir Joti zems asfaltēto ceļu īpatsvars. Vienīgie asfaltētie autoceļi ar melno segumu novadā ārpus ciemu robežām ir valsts autoceļa P106 Ezere-Embūte-Grobiņa ceļa posms (12 km), kas savieno Embūti ar Grobiņu un tālāk – ar Liepāju, un vietējas nozīmes autoceļa posms Vaiņode-Priekule. Pārējie visi ir grants seguma ceļi. Tāpat no Skrundas līdz Dzeldai ir asfalts, bet tālāk Embūtes virzienā ir grants segums ar atsevišķas vietās noklātām betona loksnēm. Šo ceļu kvalitāti, attīstot tūrismu, nepieciešams uzlabot.

Novada iekšējo ceļu stāvokli varētu raksturot kā vidēju, taču tam ir tendence pasliktināties, jo ceļi ir stipri nolietoti un vajadzīga grants seguma atjaunošana grantētajiem ceļiem, kā arī asfalta seguma atjaunošana posmā Vaiņode - Priekule. Izdalītie līdzekļi pašvaldības ceļu fondā spēj segt nepieciešamās izmaksas pašvaldības autoceļu regulārai uzturēšanai, taču papildus līdzekļi ir nepieciešami atsevišķu ceļu posmu atjaunošanai. Arī pašvaldības rīcībā esošā ceļu uzturēšanas tehnika ir novecojusi un mazefektīva. Meža tehnika bojā gan meža, gan vietējās nozīmes ceļus un nav mehānisma, kas jautu kompensēt ceļiem nodarītos zaudējumus.

Vaiņodes un Vībipu ciema teritorijās ir asfaltētas ielas. Saskaņā ar novada attīstības programmu tuvākajos gados paredzēta ielu un laukumu labiekārtošana: Tirgus Laukuma rekonstrukcija un Vienības ielas asfaltēšana Vaiņodē.

Vaiņodes novadam raksturīgs Joti labs autoceļu tīkls, taču neapmierinoša autoceļu kvalitāte. Esošais ceļu tīkls pilnībā nodrošina nepieciešamās saites starp ciemumiem un novada centru. Novada attīstības programmā paredzēta pašvaldības ceļu tīkla uzturēšana un pakāpeniska tā kvalitātes atjaunošana, prioritāri uzlabojot ceļu segumu un infrastruktūras kvalitāti novada nozīmes attīstības centru pieejamībai.

Vietējas nozīmes pašvaldības ceļu "Embūte – Dzirnavdīka slūžas" un V/AC "Grobiņa – Ezere- Joda dambis" posmos, kas iekļaujas dabas parka "Embūte" teritorijā paredzēts ierobežot satiksmes plūsmu, uzstādot atbilstošas ceļa zīmes un izsniedzot pašvaldības atļaujas šo ceļu izmantošanai. Papildus paredzēts šajās teritorijās ierīkot veloceļus.

Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, kā arī grafiskajā daļā noteiktas valsts un vietējas nozīmes autoceļu aizsargjoslas. Vietās, kur valsts vai pašvaldības autoceļam vai ielai nav izdalīta nodalījuma josla kā atsevišķa zemes vienība, veicot zemes gabalu sadalīšanu, apvienošanu vai robežu pārkārtošanu, ir jāizstrādā zemes ierīcības projekts vai detālplānojums un jārisina īpašuma jautājumi.

Nemot vērā teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktību 1:10000. Teritorijas plānojumā netiek attēlotas ielu sarkanās līnijas, bet tās ir nosakāmas zemāka līmeņa plānojumos un projektos.

Veloceliņi

Novadā nav izbūvēti veloceliņi, bet ir izveidoti trīs velomaršruti Embūtes dabas parkā, kuriem nepieciešams izveidot markējumu. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ietvertas prasības jaunai satiksmes infrastruktūrai un esošās infrastruktūras rekonstrukcijai, tajā skaitā veloceliņu izbūvei.

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā velomaršruti attēloti saskaņā ar 2005.-2006.gadā projekta „Vides sakārtošana un ekotūrisma infrastruktūras izveide dabas parka „Embūtes pauguraine“ teritorijā” ietvaros izstrādāto tūrisma maršruta karte „Embūtes dabas parks”.

2.3.2. Dzelzceļš

Vaiņodes novada teritoriju šķērso slēgtais publiskās lietošanas dzelzceļa iecirknis „Valsts robeža – Kalēti – Priekule – valsts robeža”. Dzelzceļa līnija netiek ekspluatēta un publiskās dzelzceļa infrastruktūras attīstība turpmākajiem 12 gadiem netiek paredzēta. Saskaņā ar Kurzemes plānošanas reģiona telpisko (teritorijas) plānojumu 2006.-2026.gadam, tālākā (ilgtermiņa) perspektīvā paredzēta dzelzceļa līnijas Liepāja-Mažeikī darbības atjaunošana un modernizācija, bet VAS „Latvijas dzelzceļš” nosacījumos dzelzceļa darbības atjaunošana netiek paredzēta. Saskaņā ar VAS „Latvijas dzelzceļš” nosacījumiem teritorijas plānojumā dzelzceļa zemes nodalījuma joslas teritorija tiek attēlota kā satiksmes infrastruktūras teritorija, kurā iespējama īslaicīgu būvju ierīkošana, piemēram, veloceliņa ar grants segumu vai tūrisma taku izveidošana. Dzelzceļa stacijas

„Vaijode” ēkām un būvēm nepieciešamības gadījumā pieļaujama funkcijas maiņa saimnieciskās darbības veikšanai vai pašvaldības funkciju realizēšanai.

Saskaņā ar VAS „Latvijas dzelzceļš” nosacījumiem teritorijas plānojumā netiek noteiktas un attēlotas dzelzceļa ekspluatācijas un drošības aizsargjoslas.

2.3.3. Lidlauks

Vaijodes pagastā 0,5 km uz dienvidastrumiem no Vaijodes ciema atrodas bijušais Vaijodes lidlauks, kas pašreiz netiek izmantots. Lidlauks pieder privātpersonai. Bijušā lidlauka perspektīvā izmantošana nav skaidra, valstij nav intereses par savulaik Baltijā viena no lielākā lidlauka darbības atjaunošanu vai izmantošanu valsts interesēs. Bijušā lidlauka infrastruktūru iespējams izmantot mazās aviācijas vajadzībām, dažādām ar brīvā laika pavadīšanu un tūrismu saistītām aktivitātēm, piemēram lidojumiem ar vieglmotora lidmašīnām, planieriem, kā arī izpletēlēcēju un aviomodelistu nodarbībām.

Vaijodes novada teritorijas plānojuma risinājumi paredz iespēju Vaijodes lidaparātu nosēšanās laukumu izveidot par vispārējās aviācijas lidlauku gaisa kuģiem ar maksimālo pacelšanās masu līdz 5700 kilogramiem, kā arī vispārējās aviācijas lidojumiem un speciālo aviācijas darbu lidojumu veikšanai. Perspektīvā Vaijodes novadā iespējama arī starptautiskā aviotūrisma attīstība.

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā Vaijodes lidaparātu nosēšanās laukums tiek attēlots kā potenciālais vispārējās aviācijas lidlauks. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos iekļautas prasības lidaparātu nosēšanās laukuma izmantošanai.

2.3.4. Sabiedriskais transports

Vaijodes novadā sabiedriskā transporta pieejamība ir nodrošināta 6 maršrutos Vaijode-Priekule-Liepāja, Vaijode-Priekule-Vienība, Vaijode-Priekule-Aizvīķi, Vaijode-Priekule-Gramzde, Vībiņi-Vaijode-Priekule, Liepāja-Vībiņi-Kalni (uz Nīgrandi). Caur Vaijodi kursē arī starppilsētu autobuss Liepāja-Vaijode-Rīga (c.Auci). Lai nokļūtu uz kaimiņvalsts pilsētu Škodu, novada iedzīvotāji izmanto sabiedrisko transportu no Priekules. Liela daļa iedzīvotāju pārvietojas ar personīgo autotransportu.

Novadā tiek veikti arī skolēnu pārvadājumi, ko nodrošina pašvaldība, kā arī citu sabiedriskā transporta pakalpojuma sniedzēju autobusi.

2.4. Apbūves teritorijas

2.4.1. Izglītības, kultūras un sporta iestādes

Novadā darbojas viena valsts izglītības iestāde – Vaijodes internātpamatskola, kurā mācās arī Kuldīgas, Saldus un Liepājas novadu iedzīvotāju bērni.

Vispārējo izglītību novadā var apgūt Vaijodes vidusskolā, pirmskolas izglītību - Vaijodes pirmskolas iestādē „Zīlīte”. Vaijodē atrodas Vaijodes Mūzikas skola, kurā 2011.gadā uzsākta Mākslas programmas izveidošana, un Sporta skolas filiāle ar rokasbumbas novirzienu, kuras vajadzībām tiek izmantots Vaijodes internātpamatskolas stadions.

Embūtes pagastā līdz 2009.gada vasarai darbojās arī Embūtes pamatskola, kurā atradās bibliotēka, un kas pagastā bija arī kā kultūras dzīves centrs, kur notika dažādi kultūras pasākumi, interešu pulciņi un apmācības kā bērniem, tā arī pieaugušajiem. 2008.gadā Embūtes pamatskolā mācījās 30 skolēni, un skolēnu skaits katru gadu samazinājās - tā bija mazākā no bijušā Liepājas rajona skolām. 2009.gada vasarā Embūtes pamatskola tika likvidēta, jo novadā nebija iespēju uzturēt divas skolas. 10 gadus pirms tam 1999. gadā tika slēgta Elkuzemes sākumskola Vaijodes pagastā. Elkuzemes sākumskola pastāvēja tikai dažus gadus, to slēdza tāpēc, ka skolēnu skaits saruka līdz sešiem.

Tuvākās izglītības iestādes, kur Embūtes pagasta bērni pēc Embūtes pamatskolas likvidācijas var mācīties, ir Vaijodes vidusskola, Vaijodes internātpamatskola, Nīgrandes pamatskola vai Kalnu vidusskola. Pašvaldībai ir pienākums nodrošināt skolēnus ar transportu.

Vaijodes novada attīstības programmā paredzēts veikt pētījumu par novada iedzīvotāju vajadzībām un pieprasījumu mūžizglītības jomā, izveidot mūžizglītības programmu, izmantojot esošo izglītības un kultūras iestāžu infrastruktūtu, kā arī sniegt atbalstu sabiedriskajām organizācijām un interešu grupā, mūžizglītības attīstībā.

Novadā darbojas Vaijodes kultūras nams un Vībiņu kultūras un sporta nams. Lai veicinātu novada teritorijā notiekošo kultūras un sporta pasākumu daudzveidību, novada attīstības programmā paredzēta brīvdabas estrādes izbūve Vaijodē un sporta laukuma izveide Vībiņos, sporta inventāra iegāde Vībiņu kultūras un sporta nama vajadzībām, kā arī stadiona teritorijas labiekārtošana Vaijodē.

Vaijodes novadā ir divas bibliotēkas - viena Vaijodes ciemā, otra- Vībiņos. Bibliotēkās pieejams arī publiskais internets.

Novadā 2006.gadā ir izveidots Vaijodes novada muzejs, kas veicina novada atpazīstamību un kultūrvēsturiskā izziņas tūrisma attīstību.

Teritorijas plānojumā ir noteiktas apbūves teritorijas, kurās var atrasties kultūras un izglītības iestādes, paredzot iespējas novadā izveidot arī zinātniskās pētniecības iestādi un laboratoriju. Tāpat teritorijas plānojumā ir noteiktas teritorijas, kurās var tikt izvietotas sporta būves un rotaļu laukumi (teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos lietotais termins „teritorijas labiekārtojums” ietver arī atpūtas/rotaļu laukumus).

2.4.2. Veselības un sociālās aprūpes iestādes

Vaijodes novadā primāro veselības aprūpes pakalpojumus nodrošina SIA „Vaijodes pagasta doktorāts”, kurā ir divas ģimenes ārstu prakses vietas un pieejami zobārsta pakalpojumi, un Embūtes feldšeru vecmāšu punkts, kas atrodas Vībiņos.

Sekundārās un terciārās veselības aprūpes pakalpojumus novada iedzīvotāji var saņemt Priekulē – Priekules slimnīcā, Liepājā - Liepājas reģionālajā slimnīcā, Aizputē - Kuldīgas slimnīcas poliklīnikā, kā arī citās valsts un reģionālajās ārstniecības un veselības aprūpes iestādēs.

Sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību novadā sniedz Vaijodes novada pašvaldības aģentūra „Sociālais dienests”, kas atrodas Vaijodē. Blakus novada teritorijai esošajā Priekules novada Gramzdās pagastā atrodas valsts nozīmes Aizvīķu psihoneiroloģiskais pansionāts.

Teritorijas plānojumā ciemu teritorijās ir paredzētas apbūves teritorijas, kurās iespējams izvietot veselības un sociālās aprūpes iestādes, tajā skaitā uzņēmumus, kas sniedz rehabilitācijas un fizioterapijas pakalpojumus.

2.4.3. Komerciestādes un ražošanas teritorijas

Nozīmīgākās saimnieciskās darbības nozares Vaijodes novadā uz 2009.gadu ir lauksaimniecība, mežsaimniecība, zivsaimniecība un augkopība/lopkopība. Galvenās saimniecības nozares Vaijodes ciemā ir mēbeju ražošana, kokapstrāde, tirdzniecība un pakalpojumi. Lielākais ražošanas uzņēmums Vaijodes novadā ir SIA „Daiļrades koks” Vaijodes cehs. Vaijodē darbojas maizes ceptuve un konditorejas cehs. Pārējā Vaijodes novada teritorijā nozīmīga ir lauksaimniecības un kokapstrādes industrija: Vaijodes pagastā darbojas cūkkopības uzņēmums SIA „Vaijodes bekons”, novadā darbojas vairāki gateri.

Vaijodes novada teritorijas plānojuma 2012. – 2024.gadam risinājumos ražošanas apbūves teritorijas tiek saglabātas esošajās platībās saskaņā ar esošajiem Vaijodes un Embūtes pagastu teritorijas plānojumiem.

Attīstības programmas izstrādes ietvaros veiktās pašreizējās situācijas un SVID analīzes rezultāti liecina, ka nelielais, sarūkošais iedzīvotāju skaits nelabvēlīgi ietekmē uzņēmējdarbības aktivitāti Vaijodes novadā. Tāpēc viens no novada attīstības stratēģiskajiem mērķiem ir uzņēmējdarbības atbalsta politikas veidošana, veicot jaunu inovatīvu uzņēmumu attīstību, t.sk. alternatīvās enerģijas izmantošanu.

Ražošanas un tehniskās apbūves teritorijas plānojumā tiek noteiktas, lai nodrošinātu rūpnieciskās un lauksaimnieciskās ražošanas attīstību, tehniskās apkalpes, kā arī transporta un noliktavu saimniecības attīstības iespējas novadā.

2.4.4. Dzīvojamās apbūves teritorijas

Teritorijas plānojumā noteiktas dzīvojamās apbūves teritorijas, atsevišķi nodalot mazstāvu (1-2 stāvi, ieskaitot mansarda stāvu) un daudzstāvu (3-4 stāvu) dzīvojamo māju apbūves zonas. Mazstāvu apbūves teritorijās ietvertas savrupmāju, t.sk. dvīgu māju, mazstāvu daudzdzīvokļu namu apbūves teritorijas, sekmējot labvēlīgas dzīves vides veidošanu un iedzīvotāju nodrošinājumu ar mājokli.

Vaijodes novada teritorijas plānojuma 2012. – 2024.gadam izstrādes darba grupā tika rasti priekšlikumi apdzīvoto vietu teritorijas plānotajai (atļautajai) izmantošanai, atbalstot un vienojoties par principu plānot kompaktu dzīvojamu teritoriju attīstību, paredzot jaunas blīvas apbūves teritorijas primāri vietās, kas atrodas esošās apbūves tuvumā pilsētā un ciemos, un kur jau pastāv transporta infrastruktūras risinājumi un radīti priekšnosacījumi kompleksam inženiertehniskās apgādes, pakalpojumu, izglītības iestāžu un darba vietu sasniegšanas iespēju ar publisko transportu, kā arī teritorijas pārvaldības (ielu un inženierkomunikāciju uzturēšana un apsaimniekošana, atkritumu savākšana u.c.) nodrošinājumam.

Tāpat kā iepriekš izstrādātajos teritorijas plānojumos (Vaijodes un Embūtes pagasta teritorijas plānojumos) Vaijodes novada teritorijas plānojumā 2012. - 2024.gadam netiek paredzētas jaunas teritorijas daudzstāvu dzīvojamās apbūves attīstībai. Vaijodes un Vībiņu ciemos saglabātas pašreizējās daudzstāvu dzīvojamās apbūves zonas ar nelielām teritorijas rezervēm to attīstībai.

2.4.5. Tūrisma un rekreācijas teritorijas

Ainaviski skaistā Embūtes pauguraines daba ir pateicīga vieta tūrisma attīstībai. Vaijodes novadā lielākā un nozīmīgākā tūrisma un rekreācijas teritorija ir dabas parks „Embūte”, kurā uz kādreizējās Embūtes muižas ēkas pamatiem izveidots Embūtes ekotūrisma informācijas un izglītības centrs, labiekārtota ekotūrisma, jeb izziņas taka aptuveni 2 km garumā, un izveidoti 3 velomaršruti.

Embūtes dabas parks sākotnēji dibināts 1977.gadā kā Embūtes pauguraines kompleksais dabas liegums 232 ha platībā. Tā ir teritorija Embūtes pauguraines vidusdaļā, kuru veido savdabīgu šķūdoņa erozijas izcelsmes pauguraines ainavas un platlapju mežu nogabali. Dabas parkā atrodas gan interesanti dabas, gan kultūrtūrisma objekti: Embūtes pilskalns, muižas, pils un baznīcas drupas, Kuršu virsaiša Induļa nāves vieta, Joda dambis, skatu tornis u. c.

Nozīmīgie apskates objekti un plašas aktīvās atpūtas iespējas ir priekšnoteikums izglītojošā (izziņas) tūrisma, kultūras tūrisma un aktīvā tūrisma attīstībai novada teritorijā. Saskaņā ar attīstības programmas izstrādes ietvaros veikto pētījumu tūrisma nozares iespējas novadā netiek pilnībā izmantotas. Tāpēc kā viena no prioritātēm ir izvirzīta novada tūrisma attīstības programmas izstrāde.

Attīstības programmas stratēģiskā daļa un rīcības plāns paredz atbalstu tūrisma infrastruktūras izveidei, lai veicinātu uzņēmējdarbības attīstību novadā. Lai pilnvērtīgāk attīstītu tūrisma sektoru, lielāku nozīmi tiek paredzēts piešķirt mārketingam novada tēla veidošanā, pārrobežu sadarbības kontaktu dibināšanā ar Lietuvas republikas Skodas rajona pašvaldībām, tūrisma infrastruktūras sakārtošanā un aktīvās atpūtas objektu darbības veicināšanā.

Izstrādātā Vaijodes novada teritorijas plānojumā 2012. – 2024.gadam iekļautie risinājumi atbalsta tūrisma sektora attīstību, nosakot grafiskajā daļā Tūrisma un rekreācijas teritorijas, kurās atļauta tūrisma un rekreācijas objektu apbūve un teritorijas apkalpošanai nepieciešamās infrastruktūras izbūve, ievērojot vides un dabas aizsardzības prasības.

2.5. Inženiertehniskā apgāde

Inženiertehniskās apgādes apbūves teritorijas plānojumā tiek noteiktas, lai nodrošinātu valsts, pašvaldības un privāto ūdenssaimniecības un kanalizācijas, siltumapgādes, elektroapgādes vajadzības, publiskā mobilo elektronisko sakaru tīkla iekārtas un ar to saistītās inženierkomunikācijas.

2.5.1. Ūdensapgāde

Iedzīvotāju un saimnieciskām vajadzībām nepieciešamo ūdeni Vaijodes novadā iegūst no dziļurbumiem, kā arī grunts ūdeni no akām un avotu ūdeņus. Centralizēti ūdensapgādes pakalpojumi pieejami Embūtes un Vaijodes pagastu centros - Vaijodē un Vībiņos.

Centralizētas ūdensapgādes, kas saglabājusies no padomju saimniecības laikiem, pakalpojumi ir pieejami visās novada daudzdzīvokļu mājās, kuras uzbūvētas pēckara periodā. Centralizētā ūdensapgāde ir arī sabiedriskajās ēkās un daļā privātmāju, kā arī lielākajās apdzīvotajās vietās ārupus Vaijodes ciema. Vaijodes ciema teritorijā pastāv 6 atsevišķas ūdensapgādes sistēmas, kuras laika gaitā veidojušas atsevišķi uzņēmumi. Centralizētajās sistēmās ūdens tiek ņemts no 10 artēziskajiem urbumiem. Pārējie iedzīvotāji ūdeni ņem no gruntsakām. Kā liecina ūdens paraugu testēšana, ko veikusi Liepājas reģionālā vides pārvalde, dzeramajā ūdenī ir paaugstināts dzelzs saturs.

2010.gadā realizētā Kohēzijas fonda līdzfinansētajā projekta „Ūdensapgādes un kanalizācijas rekonstrukcija un izbūve Vaijodes pašvaldībā” ietvaros ir:

- izbūvēti jauni artēziskie urbumi ar LVGMC datu bāzes Nr.14608, P400834 un Nr.14609, P400835 Vaijodes pagasta Vaijodes ciemā, zemesgabalā „Ābelītes”,
- izbūvēta jauna ūdens sagatavošanas stacija ar atdzelžošanas iekārtām un 2 ūdens rezervuāri;
- izbūvēts ūdensvads ar kopējo garumu - 4203,45 m;
- tamponēti septiņi Vaijodes ciema artēziskie urbumi - Centrs-1 (LVGMC Nr.3950), Centrs-2 (LVGMC Nr.4159); Dīķu iela (LVGMC Nr.3951); Vienības iela 6; (LVGMC Nr.4074); Sporta iela 3 (LVGMC Nr.3530); Vidusskola (LVGMC Nr.3529) un Kungu iela 31 (LVGMC Nr.4021);

Kopējais iegūtā ūdens daudzums Vaijodes ciemā no urbumiem – „Ābelītes Nr.1” un – „Ābelītes Nr.2” ir samazinājies no 84 030 līdz 78 840 m³/gadā.

Ūdenssaimniecības attīstības projekta īstenošanas rezultātā novadā būtiski ir samazināti ūdens zudumi ūdensapgādes tīklos un palielinājies to iedzīvotāju skaits, kuriem tiek nodrošināts ES direktīvām atbilstošas kvalitātes dzeramais ūdens.

Ūdensapgāde ugunsdzēsības vajadzībām dota 2. tabulā.

2.tabula
Ūdens nemšanas vietas ugunsdzēsības vajadzībām Vaijodes novadā

Teritorija	Dīķi, ūdensapgādes sistēmas
Vaijodes pagasts Vaijodes ciems	Pie kultūras nama
	Brīvības un Sporta ielas stūri
	Pižuka dīķis pie skolas stadiona
Apdzīvota vieta Vecbāta	Muskatu dīķis
Embūtes pagasts	nav
Vaijodes pagasts	Kalšu ezers

Avots: Liepājas apvienoto novadu civilās aizsardzības plāns un Vaijodes novada pašvaldības dati

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā tiek attēloti esošie un plānotie centralizētās ūdensapgādes urbumi (t.sk. tamponējamie), esošie un plānotie maģistrālie ūdensvadi, saskaņā ar pašvaldības sniegtajiem datiem. Bez pašvaldības apsaimniekotajiem urbumiem, novadā atrodas privātie urbumi. Informācija par privātajiem urbumiem teritorijas plānojumā tiek atspoguļota nepilnīgi, jo trūkst datu par to kopējo skaitu, izvietojumu un aizsargjoslām. Saskaņā ar Ministru kabineta 2004.gada 20.janvāra noteikumiem Nr.43 „Aizsargjoslu ap ūdens nemšanas vietām noteikšanas metodika” pašvaldības informēšanu par tās teritorijā esošās aizsargjoslas noteikšanu nodrošina ūdens nemšanas vietas īpašnieks vai lietotājs. Šī prasība neattiecas uz urbumiem, akām un avotiem, kurus saimniecībā vai dzeramā ūdens ieguvei izmanto savām vajadzībām individuālie ūdens lietotāji (fiziskās personas), ja urbuma apkārtne ir labiekārtota un novērsta noteikudeņu infiltrāciju un ūdens piesārņošanu. Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 115.punkts nosaka, ka ūdens nemšanas vietas īpašniekam vai lietotājam divu nedēļu laikā pēc aizsargjoslu noteikšanas un saskaņošanas jāinformē Vaijodes novada pašvaldība un jāiesniedz dokumentu kopijas par aizsargjoslas robežām un saskaņojumu.

Teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartēs, kurās attēloti teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, ir attēlotas aizsargjoslas ap tām ap centralizētās ūdens nemšanas vietām, kurām veikti aizsargjoslu aprēķini, un aizsargjoslu platumi noteikti teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos. Kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktības (1:10000) dēļ teritorijas plānojumā netiek grafiski attēlotas stingra režīma aizsargjoslas ap ūdens nemšanas vietām (10 metri) un ekspluatācijas aizsargjoslas gar ūdensvadiem - tās jāattēlo detālplānojumos, zemes ierīcības projektos, būvprojektos un apgrūtinājumu plānos.

Kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktības dēļ teritorijas plānojumā netiek grafiski attēlotas, tās jāattēlo detālplānojumos, zemes ierīcības projektos, būvprojektos un apgrūtinājumu plānos.

2.5.2. Kanalizācija

Centralizētas kanalizācijas sistēmas izbūvētas Vaijodes un Vībiju ciemā, kā arī lielākajās apdzīvotajās vietās ārpus ciemu teritorijām.

Kanalizācijas sistēmas ir būvētas vēl padomju laikos, daļa sistēmu ir rekonstruētas, bet daļa ir sliktā stāvoklī. Novada attīstības programmā paredzēts atjaunot un paplašināt esošos kanalizācijas tīklus.

Kanalizācijas sistēmas kopgarums Vaijodes pagastā ir 4,8 km. Pie centralizētas sistēmas pieslēgti tikai 16% iedzīvotāju. 2007. gadā centralizētās ūdensapgādes pakalpojumus Vaijodē izmantoja 516 mājsaimniecības, 9 institūcijas un 8 uzņēmumi, kopā patēriņot 64513 m^3 ūdens. Sistēmas darbojas uz nosēdumaku principa. Lai arī nav konstatēta tieša bīstamība apkārtējai videi, kanalizācijas sistēmas ir morāli un fiziski novecojušas un atsevišķos posmos ir vajadzīga rekonstrukcija un pārbūve. Nepieciešams apvienot esošās kanalizācijas sistēmas un būvēt jaunu attīrišanas staciju. Bijusī noteikudeju attīrišanas stacija nav remontējama.

2012.gadā ir veikta iepirkuma procedūra projektam "Noteikudeju attīrišanas ietašu, kanalizācijas un ūdensapgādes tīku izbūve Vaijodē", kurā plānotā jaunu:

- noteikudeju attīrišanas ietašu izbūve $2 \times 100\text{ m}^3/\text{dnn}$;
- ūdensapgādes sistēmas izbūve $\sim 991\text{ m}$;
- centralizētās pašteces kanalizācijas sistēmas izbūve $\sim 5969\text{ m}$;
- kanalizācijas spiedvadu izbūve $\sim 1956\text{ m}$;
- četru kanalizācijas sūkņu staciju izbūve, aprīkošana un apsaiste.

Lietus kanalizācija ir izbūvēta tikai Vaijodes ciemā. Pārējās novada apdzīvotajās vietās virszemes ūdeņu savākšanai tiek izmantota valēju novagrāvju sistēma.

Vaijodes internātpamatsskola strādā vidēji 10 mēnešus gadā. NAI – darbojas 24 st. diennaktī visu gadu, ražošanas jauda - $48\text{ m}^3/\text{dnn}$, un plānotais ikgadējais produkcijas apjoms - $17508\text{ m}^3/\text{gadā}$.

Kanalizācijas sistēmu rekonstrukcijas un attīstības projektu īstenošana novadā būtiski samazina vides piesārņojuma riskus, kas rodas novecojušo kanalizācijas tīku ekspluatācijas rezultātā. Jaunu noteikudeju attīrišanas iekārtu uzstādīšana nodrošina gan lielāku noteikudeju attīrišanas efektivitāti, gan uzlabo attīrišanas procesa kvalitāti atbilstoši nacionālās un Eiropas Savienības likumdošanas prasībām.

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā tiek attēloti esošie un plānotie maģistrālie kanalizācijas vadi, tajā skaitā lietus kanalizācija, un esošās un plānotās noteikudeju attīrišanas ietaises (NAI), kā arī projektētie maģistrālie kanalizācijas vadi vidēja termiņa perspektīvā. Teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartēs „Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” atbilstoši kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktībai 1:10000 ir attēlotas aizsargjoslas ap noteikudeju attīrišanas ietaisēm atbilstoši Aizsargjoslu likumam. Kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktības dēļ teritorijas plānojumā netiek grafiski attēlotas ekspluatācijas aizsargjoslas gar kanalizācijas vadiem, tās jāattēlo detālplānojumos, zemes ierīcības projektos, būvprojektos un apgrūtinājumu plānos.

2.5.3. Siltumapgāde

Vaijodes novada iedzīvotāji izmanto dažādus tehniskās siltumapgādes veidus: centralizētu siltumapgādi, lokālo apkuri un individuālo apkuri. No tām visplašāk pielietotas ir lokālā un individuālā apkure. Vaijodes kultūras namā ierīkota autonomā apkure, kas apsilda arī līdzās esošo mūzikas skolu. Kā kurināmais visās eksistējošajās apkures sistēmās tiek izmantota malka, kuras resursi novada teritorijā ir pietiekami.

Centralizētas siltumapgādes pakalpojumi pieejami tikai Vaijodes ciemā. Centralizēta siltumapgāde galvenokārt tiek nodrošināta daudzdzīvokļu māju iedzīvotājiem, kā arī sabiedriskajām un administratīvajām ēkām.

Vaijodes ciemā 2005. gadā, piesaistot ES finansējumu ir izbūvēta siltuma trase no SIA „Dailrade-Koks” līdz Vaijodes internātskolai (800m.), kas ir lielākā siltumtrase ciematā. Vēl ir dažas mazākas siltumtrases, kuru kopgarums nepārsniedz 200 metrus. Esošās apkures sistēmas savas funkcijas pilda, taču daļa varētu tikt uzlabotas gan no ekonomiskā (aktuāli malkas cenas kāpuma dēļ), gan dabas aizsardzības viedokļa.

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā tiek attēlotas esošās siltumtrases. Kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktības (1:10000) dēļ teritorijas plānojumā netiek grafiski attēlotas ekspluatācijas aizsargjoslas gar siltumvadiem, tās jāattēlo detālplānojumos, zemes ierīcības projektos, būvprojektos un apgrūtinājumu plānos.

2.5.4. Elektroapgāde

Vaijodes pagasta ziemeļu daļu šķērso pārvades tīkla 110 kV gaisvadu elektrolīnija. Vaijodes pagastā uz zemes gabala „STP-37”ar kadastra Nr.6492 003 0030 plānota transformatoru apakšstacijas „Vaijode” ierīkošana. Embūtes pagasta teritorijā pārvades tīkla objektu nav un to ierīkošana nav plānota.

Pārējā novada teritorijā atrodas virszemes un pazemes 0.4 - 20 kV elektriskie tīkli un 20/04 kV transformatoru apakšstacijas, kuras nodrošina elektroapgādi visā novada teritorijā.

Teritorijas plānojuma grafiskās dajas kartēs, kurās noteikta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, ir attēlotas esošās 20 kV un 110 kV elektrolīnijas, plānotā 110/20 kV transformatoru apakšstacija „Vaijode”. Atbilstoši kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktībai 1:10000 teritorijas plānojumā tiek attēlotas aizsargjoslas gar esošajām elektrisko tīklu gaisvadu līnijām ar nominālo spriegumu 110 kV atbilstoši Aizsargjoslu likuma prasībām.

Teritorijas plānojuma grafiskajā daļā 20kV elektrolīnijas attēlotas saskaņā ar A/S „Sadales tīkls” sniegtu informāciju. Esošā 110kV elektrolīnija attēlota saskaņā ar Valsts zemes dienesta izsniegtajiem vienkāršotās topogrāfijas datiem ar mēroga noteiktību 1:10000 un AS „Latvijas elektriskie tīkli” sniegtu informāciju. Visas elektrolīnijas ir attēlotas shematiski, informācija par tām nav izmantojama pašvaldības būvniecības procesa nodrošināšanai, ja netiek veikti topogrāfiskās uzmērišanas darbi. Elektriskā tīkla izvietojuma dati nav izmantojami aizsargjoslu noteikšanai ar augstu precīzitāti, jo informācija par elektrisko tīklu līnijām, t.sk. pazemes elektrokabeļu līnijām ir iegūta no dažādas precīzitātes kartogrāfiskajiem materiāliem.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.17.nodaļas „Prasības inženierkomunikāciju būvniecībai, rekonstrukcijai un ekspluatācija” 4.17.8.punktā „Alternatīvie energoapgādes avoti” ir noteiktas prasības vēja elektrostaciju uzstādīšanai, zemes siltumsūkņu, saules bateriju paneļu, bloku un kolektoru, kā arī koģenerācijas staciju izvietošanai, paredzot iespējas novada teritorijā izmantot alternatīvus elektroenerģijas ieguves avotus.

2.5.5. Gāzes apgāde

Vaijodes novada teritorijā neatrodas pārvades gāzesvadi un maģistrālā gāzesvada pievadi, un novada attīstības programmas vidēja termiņa stratēģiskajos mērķos, prioritātēs un rīcībās gāzes apgādes attīstība novada teritorijā netiek plānota.

Perspektīvā iespējama Vaijodes novada gāzes apgāde no augstā spiediena gāzesvada ar spiedienu virs 1,6 MPa (maģistrālais gāzesvads) Iecava – Liepāja DN 350 mm.

2.5.6. Telekomunikācijas un informācijas tehnoloģijas

Mobilo sakaru pakalpojumi Vaijodes novadā ir nodrošināti. Gan fiksētos, gan mobilos telekomunikāciju pakalpojumus novadā sniedz SIA „Lattelekom”, SIA „Latvijas Mobilais Telefons”, SIA „TELE 2”, SIA „Bite Latvija”, SIA „IZZI”, kā arī citi mobilo sakaru operatori, kas darbojas Latvijā. Interneta pieslēgumu Vaijodes novadā nodrošina SIA „Lattelekom” un vietēja mēroga operatori, izmantojot radio apraides iespējas.

Vaijodes novadā ir pieejams arī digitālās (satelīttelevīzijas, virszemes televīzijas un interaktīvās televīzijas) televīzijas nodrošinājums, bet nav pieejams kabeļtelevīzijas piedāvājums.

Teritorijas plānojumā grafiski tiek attēloti esošie maģistrālie elektronisko sakaru tīkli saskaņā ar SIA „Citrus Solutions” Rietumlatvijas reģiona Tīklu uzturēšanas nodaļas līnijas sniegtu informāciju. Kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktības (1:10000) dēļ teritorijas plānojumā netiek grafiski attēloti elektronisko sakaru torņi un citas būves, kā arī ekspluatācijas aizsargjoslas ap elektronisko sakaru tīkliem un objektiem, tās jāattēlo detālplānojumos, zemes ierīcības projektos, būvprojektos un apgrūtinājumu plānos.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos 4.17.nodaļas „Prasības inženierkomunikāciju būvniecībai, rekonstrukcijai un ekspluatācija” 4.17.6.punktā „Elektroniskie sakari un komunikācijas” ir noteiktas prasības jaunu elektronisko sakaru komunikāciju objektu (stabi, masti, torņi, konteineri, taksofonu kabīnes) uzstādīšanai un esošo rekonstrukcijai atbilstoši LR normatīvo aktu prasībām.

2.6. Vides stāvoklis

2.6.1. Vides kvalitāte

Vides kvalitāte ir būtisks priekšnoteikums un infrastruktūras elements novada attīstībā - kā dzīves vieta iedzīvotājiem un kā viens no investīciju priekšnoteikumiem.

Gaisa kvalitāte

Gaisa kvalitāti Embūtes pagasta teritorijā var ietekmēt pārrobežu piesārņojums no Lietuvas un Rietumeiropas valstīm, kā arī piesārņojuma pārnese no tuvākajām pilsētām (visvairāk no Liepājas), jāņem vērā relatīvi tuvumā esošā Mažeiku naftas pārstrādes rūpnīca, kas atrodas Lietuvas teritorijā, kā arī AS "Brocēni" cementa ražotne. Embūtes pagasta teritorijā pastāvīgi gaisu piesārņojoši objekti nav konstatēti. Pēdējo 10 gadu laikā visā bijušā Liepājas rajona teritorijā ir novērojama izmēšu samazināšanās no vietējiem piesārņojuma avotiem un gaisa kvalitātes uzlabošanās, tomēr joprojām pastāv problēmas gaisa kvalitātes nodrošināšanā. Vaiņodes pagastā gaisa piesārņojumu rada SIA „Vaiņodes bekons” cūkkopības kompleksa darbības laikā radušās smakas, ko veido kūtsmēslu apsaimniekošana un uzglabāšana kompleksa teritorijā, kā arī to izvešana un iestrāde lauksaimniecībā izmantojamās zemēs.

Vaiņodes novada teritorijā nav konstatēts transporta līdzekļu radīts piesārņojums uz ceļiem, kas varētu atstāt jūtamas sekas uz apkārtējās vides kvalitāti. Būtiskus draudus Embūtes novada gaisa kvalitātei var radīt iespējama avārija pierobežas vai pat tālākās teritorijās.

Pārrobežu piesārņojuma pārneses rezultātā Kurzemes reģiona R daļā ir novērojami lielākie slāpekļa un sulfātu nosēdumi Latvijā. Reģionā bieži izkrīt skābie nokišņi, kas paskābina augsnī un rada papildus izdevumus zemnieku saimniecības augsnēs auglības paaugstināšanā.

Augsnes un ūdeņu kvalitāte

Ūdensapgādes un kanalizācijas raksturojums dots 2.5.nodajā „Inženiertehniskā apgāde”.

Lielākie ūdens un augsnēs piesārņojuma avoti ir sadzīves notekūdeņu novadīšanas sistēmas, kā arī atsevišķi ražošanas uzņēmumi.

Ūdenssaimniecības attīstības projektu īstenošanas rezultātā pēdējos piecos gados novadā ir samazināti ūdens zudumi ūdensapgādes tīklos un palielinājies to iedzīvotāju skaits, kuriem tiek nodrošināts ES direktīvām atbilstošas kvalitātes dzeramais ūdens.

Kanalizācijas sistēmu rekonstrukcijas un attīstības projektu īstenošanas rezultātā pēdējos piecos gados novadā ir samazināti vides piesārņojuma riski, kas rodas novecojušo kanalizācijas tīklu ekspluatācijas rezultātā. Taču joprojām novadā ir aktuāla problēma ar normatīvi netīru notekūdeņu novadīšanu vidē.

Augsnes un ūdeņu kvalitāti novadā ietekmē intensīvās lauksaimniecības ražošanas attīstība, kas saistīta kūtsmēslu (vircas) uzglabāšanu un izkliedēšanu augsnē. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi nosaka prasības kūtsmēslu uzglabāšanai un izkliedēšanai augsnē saskaņā ar Ministru kabineta 11.01.2011. noteikumi Nr.33 „Noteikumi par ūdens un augsnēs aizsardzību no lauksaimnieciskās darbības izraisīta piesārņojuma ar nitrātiem”.

2.6.2. Riska teritorijas un objekti

Vides riski ir saistīti ar rūpnieciskām avārijām, negadījumiem transporta un komunikāciju koridoros (ceļi, ielas, augstsprieguma elektropārvades līnijās, u.c.), aviolojumiem, akumulēto piesārņojumu, procesiem dabā, kā arī ugunsgrēku izcelšanās draudiem, tai skaitā mežos un purvos ugunsbīstamajā periodā.

Novada teritorijā neatrodas nacionālas nozīmes paaugstināta riska objekti un teritorijas. Vaiņodes novadā neatrodas uzņēmumi, uz kuriem attiecināmas normatīvo aktu prasības par rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtību un samazināšanas pasākumiem. Pašvaldību, kuru teritorijas robežojas ar Vaiņodes novadu, pierobežas teritorijās neatrodas dažāda veida paaugstināta riska objekti vai teritorijas.

Par vietējas nozīmes paaugstināta riska teritorijām un objektiem uzskatāmas teritorijas un objekti, kuros nekontrolētu ķīmisko un tehnoloģisko procesu, nekontrolētas vai nevēlamas darbības (tehniska vai mehāniska rakstura bojājumi, nepareiza ekspluatācija, novirzes no tehnoloģiskā procesa režīma) vai ārēju faktoru ietekmē iespējama bīstamo vielu noplūde, ugunsgrēks vai sprādziens, ķīmiska vai bakteoroloģiska piesārņojuma nokļūšana apkārtējā vidē, kas var radīt nopietnus draudus apkārtējai videi, iedzīvotāju dzīvībai, veselībai un īpašumiem, applūstošās

teritorijas, ceļi ar intensīvu transporta kustību, kā arī ēkas (būves), kurās vienlaicīgi vai periodiski uzturas vairāk kā 50 cilvēki.

Potenciāli piesārnotās vietas

Piesārnotas vietas ir tādas vietas, par kurām pieejamā informācija apliecina, ka augsnē, ūdenī vai saimnieciskās darbības objekti to teritorijā satur piesārñojošas vielas. Savukārt potenciāli piesārnotas vietas ir tādas, kas pēc nepārbaudītas informācijas var saturēt piesārñojošas vielas.

Saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datu bāzes „Piesārñoto un potenciāli piesārñoto vietu reģistrs” datiem, Vaiņodes novadā nav piesārñotu vietu, bet tajā atrodas viena potenciāli piesārñota vieta (skatīt 3.tabulu). Potenciāli piesārñotā vieta ir attēlota teritorijas plānojuma grafiskās daļas kartēs, kurās attēlota teritorijas pašreizējā un plānotā (atjaunā) izmantošana.

3.tabula Potenciāli piesārñotā vieta Vaiņodes novadā

Nr.p.k.	Vietas nosaukums	Darbības veids	Darbības nozare	Piesārñojuma kategorija
1	Bijušī PSRP armijas teritorija - raķešu bāze Embūtes pagastā	Latvijas valsts meži (zeme)	Mežsaimniecība, raķešu bāzes apbūve noārdīta būvmateriālu iegūšanai	Teritorijā atrodas raķešu šahtas, bunkuri, armijas vajadzībām celtās ēkas un to gruveši, būvgruži. Nepieciešama izpēte, tā kā zināms, ka padomju armija šeit veda apglabāt akumulatorus no zemūdens laivām. Iespējams piesārñojums ar skābēm, metāliem.

Avots: Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra reģistra dati

Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.12. punktā noteiktas prasības riska teritorijām un objektiem (t.sk. potenciāli piesārñotām vietām) saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu regulējumu attiecībā uz vides aizsardzības prasībām.

Riska ūdensobjekti

Novada teritorija atrodas Ventas upju sateces baseina apgabalā. Upju baseinu apgabalu izveides mērķis ir racionāli plānojot aizsargāt un uzlabot ūdeņus upēs, ezeros, jūrās un pazemē. Novada punktveida piesārñojuma avoti ietekmē visus virszemes ūdensobjektus – galvenie punktveida piesārñojuma avoti ir noteikūdeņu novadišana no attīrišanas iekārtām, normatīvi netīru noteikūdeņu novadišana virszemes ūdensobjektos, t.sk. upēs, grāvjos, kanālos, kā arī to iefiltrēšana augsnē, un gruntsūdeņu piesārñojums no potenciāli piesārñotām vietām. Izklidēto piesārñojumu novada ūdensobjektos galvenokārt rada noteces no laukaimniecībā izmantojamām teritorijām.

Vaiņodes novadā atrodas Sepenes ezeru, kura ūdens kvalitāte, saskaņā ar Ventas upju sateces baseina apsaimniekošanas plāna datiem, ir Joti slikta, un tā būtiskākais riska cēlonis ir izliedētais piesārñojums. Teritorijas plānojumā Sepenes ezeram noteikta 100 metrus aizsargjosla.

Novada teritorijā no mūsdienē ģeoloģiskajiem procesiem izplatīta upju erozija un gravu veidošanās.

Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.12. punktā noteiktas prasības riska teritorijām un objektiem, tajā skaitā riska ūdensobjektiem.

Applūstošās teritorijas

Plūdus novada teritorijā var izraisīt pavasara pali upēs un vasaras-rudens lietus lielākajās upēs, kā arī bebru saimniekošana ūdenstilpēs mežu teritorijās.

Vaijodes novada teritorijas plānojuma 2012.–2024.gadam grafiskās daļas kartēs netiek attēlotas applūstošās teritorijas, īemot vērā izteikto reljefu un dabā regulāra applūduma pazīmju un datu par plūdu biežumu un ūdens maksimālā līmeņa atzīmēm trūkumu.

Virszemes ūdensobjektu applūstošās teritorijas un to robežas precizējamas detālplānojumos vai lokāplānojumos. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 7.2.nodaļā „Prasības detālplānojumiem” ietvertās prasības nosaka, ka, izstrādājot detālplānojumu, pašvaldība darba uzdevumā var noteikt papildus prasības, tajā skaitā: “precizēt applūstošo teritoriju, nosakot paliennes robežu (ūdensteces vai ūdenstilpes izteikti periodiski applūstošas teritorijas)”.

Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.12. punktā noteiktas prasības riska teritorijām un objektiem, tajā skaitā applūstošajām teritorijām.

2.6.3. Būvniecībai nelabvēlīgās teritorijas

Teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.19.nodaļā „Teritorijas inženiertehniskā sagatavošana” noteiktas prasības teritorijām, kurām pirms būvniecības nepieciešama teritorijas inženiertehniskā sagatavošana. Šādu teritoriju, kuras nav piemērotas apbūvi (augsts gruntsūdens līmenis, kūdras nogulas, grunts piesārņojums u.c.), inženiertehniskā sagatavošana var ietvert nosusināšanu, teritorijas uzbēršanu, grunts sanāciju vai nomaiņu, rekultivācijas darbus, maģistrālo inženiertehnisko komunikāciju un ar piekļūšanas nodrošināšanu saistīto ielu vai ceļu izbūvi u.tml. Tāpat teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi nosaka, ka gravu erozijas apdraudētām teritorijām jāparedz virszemes ūdeņu novadīšana, gravu gultņu nostiprināšana, nogāžu terasēšana un apmežošana, lai samazinātu nogāžu erozijas procesus.

2.6.4. Atkritumu apsaimniekošana

Līdz 2003. gadam novada teritorijā darbojās Vaijodes pagasta atkritumu izgāztuve Bātas grantskarjera teritorijā un Embūtes pagasta atkritumu izgāztuve „Līdzības”, kas tika slēgtas un to teritorijas rekultivētas.

Visā novada teritorijā atkritumu centralizētu savākšanu un nogādāšanu uz poligonus Grobiņā nodrošina viens pakalpojumu sniedzējs – SIA “Eko-Kurzeme”, ar kuru pašvaldībai, uzņēmumiem un iedzīvotājiem ir noslēgti līgumi. Uzņēmumam ir atkritumu šķirošanas laukums Liepājā. Novada teritorijā nav atkritumu šķirošanas iespējas un atsevišķu šķirošanas laukumu. Situācija atkritumu apsaimniekošanas jomā nav ideāla, jo pastāv problēmas ar iedzīvotājiem, kuri neslēdz atkritumu apsaimniekošanas līgumu, kā arī apsaimniekotājiem ir problēmas ar izvešanas grafika ievērošanu, jo pie attālākām pagasta vietām ir apgrūtināta piekļūšana, īpaši ziemas apstākļos. Esošās atkritumu izvešanas mašīnas nav piemērotas lauku teritorijas apkalpošanai.

Novadā atkritumu apsaimniekošanu regulē Vaijodes novada pašvaldības 17.06.2010. saistošie noteikumi Nr.16 „Par sadzīves atkritumu apsaimniekošanu Vaijodes novadā”. Noteikumi reglamentē sadzīves atkritumu apsaimniekošanu novadā, un tajos ir atrunātas sadzīves atkritumu savākšanas un transportēšanas prasības.

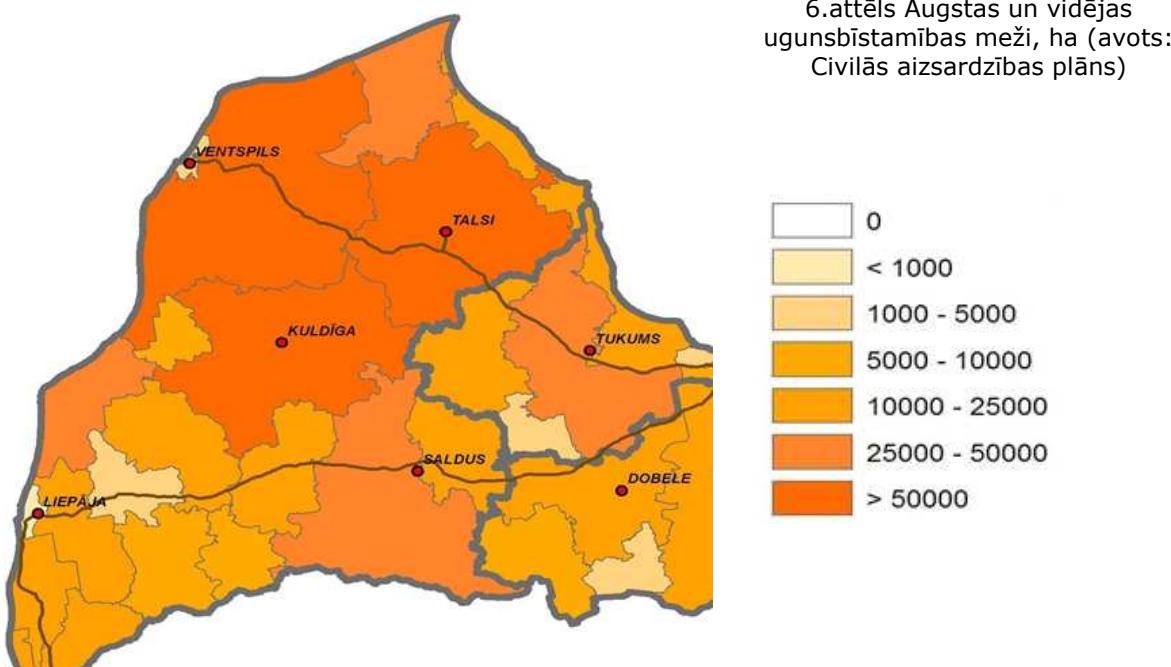
Apdzīvotajās vietās nepieciešams izveidot atkritumu dalītās vākšanas laukumus, kā arī novada teritorijā izveidot atkritumu šķirošanas infrastruktūru, izbūvējot lielgabariņu un šķiroto atkritumu savākšanas laukumu.

Teritorijas plānojumā noteiktas tehniskās apbūves teritorijas (T), kurās atļauts izvietot atkritumu šķirošanas laukumus, atkritumu šķirošanas un pārkraušanas stacijas, bīstamo atkritumu savākšanas vietu, zaļo atkritumu kompostēšanas laukumus, kā arī atļauta atkritumu šķirošana slēgtā telpā. Atkritumu šķirošana slēgtā telpā atļauta arī teritorijas plānojumā noteiktajās rāzošanas teritorijās (RT). Atkritumu dalītās vākšanas laukumus atļauts izvietot visās novada teritorijās, izņemot aizsargājamās dabas teritorijās, ievērojot teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.11.2.punkta “Atkritumu savākšana un apsaimniekošana” prasības.

2.6.5. Civilā aizsardzība

Saskaņā ar Civilās aizsardzības likuma prasībām Rucavas, Nīcas, Pāvilostas, Vaijodes, Durbes, Vaijodes, Priekules un Grobiņas novadiem ir izstrādāts Liepājas apvienoto novadu civilās aizsardzības plāns (turpmāk – civilās aizsardzības plāns), lai saskaņotu civilās aizsardzības pasākumos iesaistīto institūciju rīcības palīdzības sniegšanā iedzīvotājiem un seku likvidēšanas neatliekamo pasākumu veikšanā Liepājas apvienoto novadu teritorijā. Civilās aizsardzības plāna mērķis ir novērst vai mazināt katastrofu iespējamo apdraudējumu cilvēku dzīvībai un veselībai, kaitējumu īpašumam un videi. Plānā ir izstrādāta iedzīvotāju apziņošanas sistēma katastrofās gadījumā ar 5 trauksmes sirēnām, tuvākā no tām atrodas Priekules novadā Saules ielā 1, Priekulē.

Saskajā ar Valsts civilās aizsardzības plānu (MK 09.2011. rīkojums Nr.369) Vaiņodes novadā ir II ugunsbīstamības klases meži (skat.6.attēlu).

Ugunsbīstamība meža un purvu teritorijās, kūdras ieguves vietās un lauksaimniecības zemēs, kurām raksturīga paaugstināta ugunsgrēka izcelšanās varbūtība, ir atzīmējama kā papildus risks novada teritorijā. Meža ugunsnedrošo laikposmu visā valsts teritorijā katru gadu nosaka Valsts meža dienests ar rīkojumu atkarībā no meteoroloģiskajiem apstākļiem, un parasti tas ir no pavasara līdz rudeni. Ugunsbīstamākās ir jaunaudzes un vidēja vecuma skujkoku audzes. Novada teritorijā meža ugunsdrošības uzraudzību un ugunsgrēku ierobežošanu organizē Valsts meža dienesta Dienvidkurzemes virsmežniecība un, kad tā nespēj meža degšanu ierobežot, palīdzību sniedz Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests, Nacionālie bruņotie spēki, citas valsts un pašvaldību iestādes.

Tuvākā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Kurzemes reģiona brigāde izvietota 18 km attālumā no novada administratīvās teritorijas robežas - kaimiņu pašvaldības teritorijā Priekulē, Raija ielā 7. Priekules postenī izvietotas 2 izbraukuma autocisternas. Vaiņodes novadā ir izveidota brīvprātīgo ugunsdzēsēju komanda, kurai ir 2 izbraukuma autocisternas.

Ugunsdzēsības vajadzībām Vaiņodes novada teritorijā ir noteiktas ūdenskrātuves, ūdensteces vai citi ūdensiegūves vietas. (skat. 2.5.1.punktā 2.tabulu).

Transporta avārijas novadā iespējamas uz autoceļiem un ar lidaparātiem:

- autotransporta avārijas var izraisīt neapmierinošs autoceļu segums;
- Vaiņodes pagastā atrodas mazajai aviācijai piemērots lidlaiks. Dažādu iemeslu dēļ (nelabvēlīgi laika apstākļi, lidaparāta tehniskie bojājumi u.c.) var notikt aviācijas nelaimes gadījumi un incidenti. Tas rada draudus lidaparāta pasažieriem un iedzīvotājiem avārijas vietā.

Par vietējas nozīmes vides risku tiek uzskatītas arī potenciāli piesārņotas vietas, kurās ir notikusi vai notiek saimnieciskā darbība, kas atstāj vai varētu atstāt piesārñojošu ietekmi uz vidi (skat. 2.6.2. punktu „Riska teritorijas un objekti“).

Papildus valsts noteiktajiem paaugstinātās bīstamības objektiem novadā atrodas vietējas nozīmes paaugstinātās bīstamības objekts: DUS SIA „Kings“, Vaiņodē, Brīvības ielā 45A.

Jaunu degvielas uzpildes staciju un gāzes uzpildes staciju būvniecība tuvākajā laikā netiek paredzēta. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 4.13. punktā noteiktas prasības degvielas un gāzes uzpildes stacijām.

Lai mazinātu avāriju risku, teritorijas plānojumā noteiktas drošības aizsargjoslas gar DUS – 25 metri no tvertnēm un degvielas uzpildes iekārtām.

2.7. Vaiņodes novada ainavas

Kopš Latvijas Republikas Saeima ir pieņemusi likumu Par Eiropas ainavu konvenciju (2007.g. 29.marts), ainavu politikas, tajā skaitā ainavu plānošanas, jautājumi risināmi saskaņā ar Konvencijā paustajām atzījām. Visspērs, Latvijas situācijā īpaši nozīmi iegūst Konvencijā paustie atzinumi, ka ainava ir visur - gan pilsētās, gan laukos, gan degradētās teritorijās, gan izcili skaistās vietās, gan ikdienišķās teritorijās. Būtisks ir Konvencijā paustais atzinums, ka cilvēks ir ainavas daļa, tās aktīvs elements. Ainava ir gan mantojums no iepriekšējām paaudzēm, gan dzīves un darbības vieta pašreiz dzīvojošajām paaudzēm. Tādējādi Vaiņodes novadā var runāt par katra cilvēka, zemes īpašnieka vai apsaimniekotāja reālu piedalīšanos ainavu aizsardzībā, kopšanā, veidošanā. Ainava ir dzīves kvalitātes nozīmīgs nosacījums.

Galvenie Vaiņodes novada ainavas veidojošie elementi ir reliefs, mežu masīvi, lauksaimniecībā izmantojamās zemes (tīrumi, pļavas, ganības u.c.), kultūrvēsturiskie un dabas aizsardzības objekti, lineārie ainavu elementi (ceļi, gaisvadu elektrolīnijas, meliorācijas grāvji u.c.) un apdzīvotās vietas (ciemi un viensētas). Ekoloģiskā struktūra veido integrētu dabisko un antropogēnās ietekmes teritoriju sistēmu, kas nodrošina gan tipisko, gan unikālo ainavu saglabāšanu, kā arī sekmē dabas elementu aizsardzību.

Liepājas rajona teritorijas plānojumā atzīmēta Embūtes mozaīkveida ainava kā vērtīga rajona nozīmes ainava, kurās teritorija detalizēta un atzīmēta kartogrāfiskajā materiālā un tai noteikti īpaši teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.

Pie novada nozīmes ainaviski vēsturiskajām vērtībām detalizēti var minēt :

- Embūtes senleju,
- Dinsdurbi un Dinsdurbes muižas parku (parks ir vietējās nozīmes aizsargājama dabas teritorija),
- Vībiņu parku (parks ir vietējas nozīmes aizsargājama dabas teritorija),
- Nīkrāces brāļu kapus,
- "Līdzības"(kur dzimis matemātiķis E. Fogels),
- Krustakalna krogu,
- Briņķu muižu,
- Priežu krogu,
- Pilskalnu pie Tulču mājām (domājams, ka Induļa patvēruma vieta pēc Embūtes zaudēšanas),
- Treļus (bij.dzirnavas ar ezeru),
- Embūtes veco apbūvi – pagastmāja, skola,
- Krievu kalnu (augstākā vieta Kurzemē, kur, domājams, bijusi senču svētvieta).
- Pudiķus (sena apmetne),
- Maitu gravu,
- Ārijas un Induļa ozolus (ar teikām apvītas vietas),
- Velna (joda) klēpis (teikas stāsta, ka to radījis velns, nesot smiltis);

Saskaņā ar Liepājas rajona ainavu inventarizāciju un vērtējumu, ko 2003.gadā Liepājas rajona teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros veicis ģeogrāfijas zinātnu doktors, profesors O.Nikodemus, Vaiņodes novadā ir izdalāms viens nozīmīgākais ainavapvidus, kura ainaviskās vērtības būtu obligāti jāsaglabā, un tas ir - Embūtes un Vecpils paugurainā reljefa mozaīkveida ainavas teritorija.

Vaiņodes novada teritorijas plānojuma ietvaros netiek sniepts detalizēts ainavu apraksts, bet ainavu saglabāšanas un aizsardzības jautājumi tiek risināti caur citiem instrumentiem, no kuriem kā galvenie atzīmējami:

- teritorijas plānojuma grafiskajā daļā tiek attēlotas vērtīgo ainavu teritorijas saskaņā ar Liepājas rajona teritorijas plānojumu 2004.-2016.gadam, kas iekļauts Kurzemes reģiona teritorijas plānojumā 2006.-2026. kā rekomendējošs dokuments, kas izmantojams vietējo pašvaldību teritoriju attīstības plānošanā, plānojot ainavu aizsardzību;
- teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi nosaka prasības, kas jāievēro vērtīgo ainavu teritorijās(piemēram, vēja elektrostaciju būvniecība un derīgo izrakteņu karjeru ierīkošana nav atlauta vērtīgo ainavu teritorijās) ar mērķi saglabāt un veidot ainavas kā novada

identitātes atspoguļotāju, balstoties uz kultūras un dabas vērtībām, saglabāt un uzturēt ainaviskās vērtības un daudzveidību, nodrošinot ainavu ekoloģisko kvalitāti, tās ilgtspējību, kā arī bojāto vietu atveselošanu.

2.8. Dabas un kultūrvēsturiskais mantojums

2.8.1. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un mikroliegumi

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir noteiktas, lai aizsargātu un saglabātu dabas daudzveidību, retas un izzūdošas dabas ekosistēmas, savvaļas augu atradnes un dzīvnieku dzīves vietas, raksturīgas ainavas, dabas un kultūras pieminekļus.

Novada teritorijā atrodas un teritorijas plānojumā attēlotas šādas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas:

- 1) daļa dabas lieguma „Ruņupes ieleja” (NATURA 2000);
- 2) daļa dabas lieguma „Blažga ezers” (NATURA 2000);
- 3) dabas parks „Embūte” (NATURA 2000);
- 4) dabas pieminekļi:
 - ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie dabas pieminekļi „Embūtes gravas” un „Ogļukalna atsegums”;
 - aizsargājamie koki (dižkoki) (skat.5.pielikumu);
 - dižakmeņi.

Saskaņā ar Sugu un biotopu aizsardzības likumu Vaiņodes novada teritorijā izveidoti 32 mikroliegumi:

- 1) īpaši aizsargājamām sugām:
 - 1 – dzeltenajai dzegužkurpītei;
 - 1 – mieturu mugurenei;
 - 1 - jūras ērglim;
 - 6 – mazajam ērglim;
 - 6 - melnajam stārkim;
- 2) īpaši aizsargājamiem biotopiem:
 - 1 – bioloģiski nozīmīgam bebraines meža biotopam;
 - 7 – gravas meža meža biotopam;
 - 6 - nogāzes meža biotopam;
 - 2 – platlapju meža biotopam;
 - 1 – slapja platlapju meža biotopam

Abi novadā esošie dabas liegumi „Ruņupes ieleja” un „Blažga ezers”, dabas parks „Embūte” un mikroliegums „Graviņas” ir iekļauti Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritoriju (Natura 2000) sarakstā.

Dabas liegumam „Blažga ezers” ir apstiprināts dabas aizsardzības plāns 2008.-2023.gadam.

Dabas parkam „Embūte” ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns (apstiprināts ar Vides ministra 25.04.2008. g. rīkojumu Nr.133) laika posmam no 2007.-2017.gadam, kuram ir izstrādāti tūrisma infrastruktūras precīzējumi (apstiprināts ar VARAM ministra 02.03.2012.g. rīkojumu Nr.77) (autoori:SIA „Estonian, Latvian & Lithuanian Environment” sadarbībā ar Latvijas Dabas fondu). Saskaņā ar ekspertu komisijas lēmumu, iespēju robežas jānomaina visi savu laiku nokalpojušie izziņas takas infrastruktūras objekti (kāpnes, tilti u.c), kas nolietojamības dēļ apmeklētājiem rada bīstamību pārvietoties pa izziņas takas maršrutu. Tāpat nepieciešams izveidot automašīnu stāvlaukumu Joda lejas ziemeļu malā un otru skatu platformu ar skatu stīgām Embūtes pilskalna augstajā daļā, kā arī jāatjauno un jāpapildina informācija par dabas parka vērtībām.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos iekļauta prasība dabas lieguma „Blažga ezers” un dabas parka „Embūte” apsaimniekošanā ievērot dabas aizsardzības plānu ieteikumus dabas un ainavisko vērtību saglabāšanai.

Teritorijas plānojumā mēroga noteiktības dēļ 1:10000 netiek attēloti dižkoki un dižakmeņi. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos iekļauta prasība par aizsargjoslu noteikšanu ap dižkokiem un dižakmeņiem. Aizsargājamo koku saraksts ir dots Apbūves noteikumu 5.pielikumā. Dižkoki, kas reģistrēti LVĢMC reģistrā, bet nesasniedz dižkoka izmērus, tiek atzīmēti kā potenciālie dižkoki. Potenciālajiem dižkokiem arī nosakāma 10 metru aizsardzības josla, kurā jāievēro saimnieciskās darbības ierobežojumi atbilstoši īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējo aizsardzības un izmantošanas noteikumu prasībām.

2.8.2. Aizsargājamās kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti

Vaiņodes novadā atrodas **četrpadsmiņ valsts aizsardzībā esoši kultūras pieminekji**, no kuriem seši ir valsts nozīmes kultūras pieminekji un attiecīgi astoņi – vietējās nozīmes kultūras pieminekji (Valsts nozīmes kultūras pieminekļu saraksts, kuru apstiprinājusi LR Kultūras ministrija ar 29.10.1998. rīkojumu Nr.128, iekļauts teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 6.pielikumā. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 6.2.nodaļā noteiktas prasības kultūras pieminekļu aizsardzībai un izmantošanai):

Novadā atrodas 6 valsts nozīmes arheoloģijas pieminekji:

- 1) Embūtes pilskalns – pilskalns, pie Embūtes muižas, Lankas upes labajā krastā (valsts aizsardzības Nr 1322);
- 2) Embūtes Upurkalns – kulta vieta, pie Embūtes pilskalna un Pilskalniem (valsts aizsardzības Nr 1323);
- 3) Embūtes viduslaiku pils, Embūte (valsts aizsardzības Nr.1321);
- 4) Bātas pilskalns, Bātas Dzirnezera pussalā (valsts aizsardzības Nr.1426);
- 5) Spingu pilskalns, starp bij. Spingām un bij. Dunkurēniem, Elkas upītes krastā (valsts aizsardzības Nr.6147);
- 6) Elku kalns – pilskalns (valsts aizsardzības Nr.1396).

Novadā atrodas 8 vietējas nozīmes arheoloģijas pieminekji:

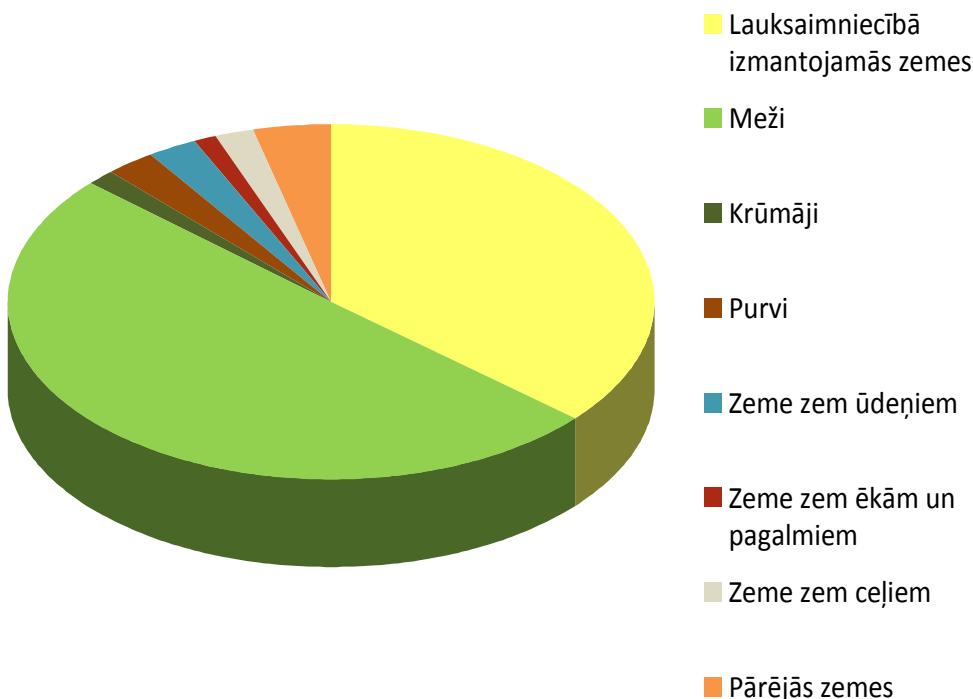
- 1) Padambju senkapi (Kapu kalns), pie Padambjiem (valsts aizsardzības Nr.1324);
- 2) Sproģu senkapi, pie Sproģiem (valsts aizsardzības Nr.1325);
- 3) Tulču pilskalns, pie Tulčiem, Kojas upes labajā krastā (valsts aizsardzības Nr.1326);
- 4) Vībiņu muižas senkapi, pie Vībiņu muižas (valsts aizsardzības Nr.1327);
- 5) Vēreskalns – pilskalns, starp Vēreskalniem un Kalniņiem (valsts aizsardzības Nr.1328).
- 6) Elku zemes viduslaiku kapsēta, pie Jaunpilīm (valsts aizsardzības Nr.1427);
- 7) Silenieku viduslaiku kapsēta (Zviedru kapi), pie Sileniekiem (valsts aizsardzības Nr.1428);
- 8) Lanku pilskalns, pie Vecpakuļiem (valsts aizsardzības Nr.1429).

Teritorijas plānojumā attēlotas 500 metru aizsargjoslas ap valsts kultūras pieminekjiem un to teritorijām.

2.9. Zemes izmantošana un īpašuma struktūra

2.9.1. Zemes lietošanas veidi

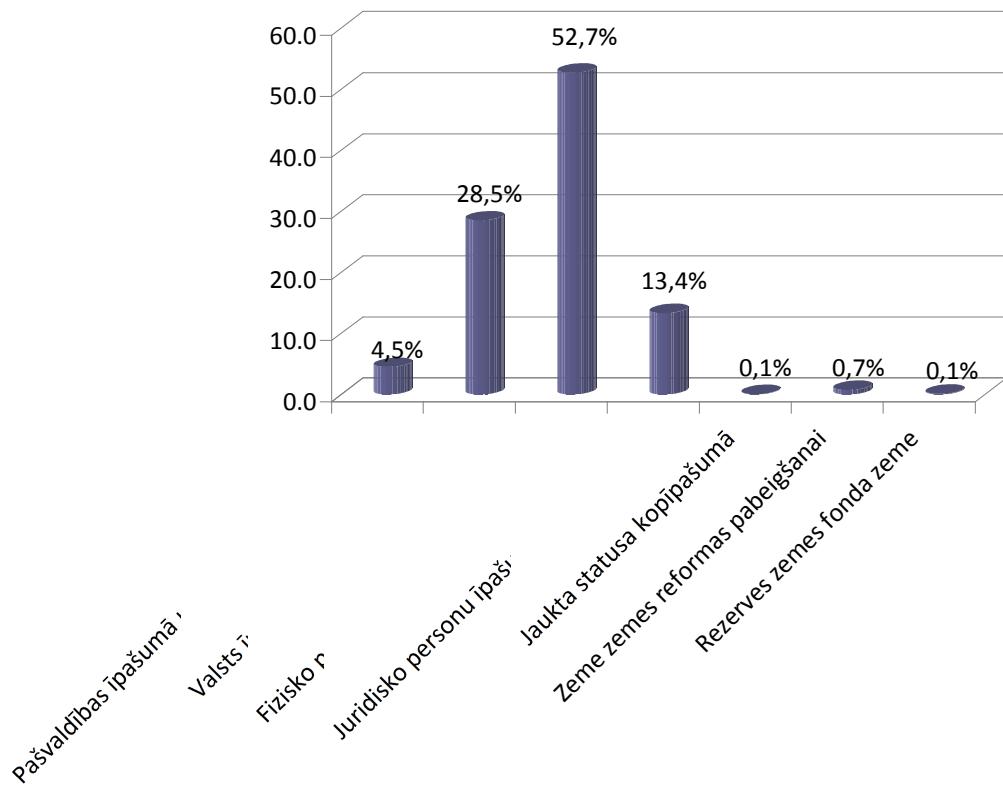
Pusi no Vaijodes novada teritorijas kopplatības (30649,7 ha) aizņem mežsaimniecības zeme – 15428 ha (50%), lauksaimniecībā izmantojamā zeme – aizņem 11147,3 ha (36%), krūmāji – 445 ha (1%), purvi – 766,7 ha (3%), zemes zem ūdeņiem – 763,7 ha (2%), zemes zem ēkām un pagalmiem – 287 ha, (1%), zeme zem ceļiem – 658,2 ha (2%) un pārējās zemes – 1153,8 ha (4% no novada teritorijas kopplatības). (skat.7.attēlu).

2.9.2. Zemes īpašuma piederība

Vaijodes novada teritorijas plānojumā 2012. – 2024.gadam pēc Valsts zemes dienesta sniegtās informācijas par 2011.gadu, tika apkopota informācija par īpašnieka, tiesiskā valdītāja, lietotāja statusu Vaijodes novadā. Šī informācija primāri tika izmantota nosakot plānoto (atjauno) izmantošanu ielu un inženierkomunikāciju (sarkano līniju), izglītības un kultūras, atpūtas teritoriju, zālumu teritoriju attīstībai un tml., kuru nodrošināšanai ir būtiski tieši tās zemes, kas ir pašvaldības rīcībā.

Vaijodes novada pašvaldības īpašumā un lietošanā ir 1378,2 ha zemes, kas sastāda tikai 4,5% no novada kopplatības (skat.8.attēlu). Galvenokārt pašvaldības īpašumā ir lauksaimniecībā izmantojamā un meža zeme. Pašvaldībai piekrītošās zemes vienības ir nepieciešamas pašvaldības funkciju nodrošināšanai tās administratīvajā teritorijā.

8.attēls Zemes īpašuma piederība Vaiņodes novadā, 01.01.2011. Avots: Valsts zemes dienests

Lielākā daļa novada teritorijas atrodas fizisko personu īpašumā (52,7%) un valsts īpašumā un valstij piekrītošās zemes (28,5%). Juridisko personu īpašumā atrodas 13,4% no novada teritorijas (skat.8.attēlu).

2.10. Aizsargjoslas un tauvas joslas

Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu aizsargjoslas ir noteiktas platības, kuru uzdevums ir aizsargāt dažāda veida (gan dabiskus, gan mākslīgus) objektus no nevēlamas ārējās iedarbības, nodrošināt to ekspluatāciju un drošību vai pasargāt vidi un cilvēku no kāda objekta kaitīgās ietekmes.

Vaiņodes novada teritorijas plānojumā 2012. – 2024.gadam ir noteiktas 4 veidu aizsargjoslas, pamatojoties uz Aizsargjoslu likuma un Ministru kabineta 16.10.2012. noteikumu Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” prasībām.

1) Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir samazināt vai novērst antropogēnās negatīvās iedarbības ietekmi uz objektiem, kuriem noteiktas aizsargjoslas. Piemēram, Vaiņodes novada gadījumā par tādām var uzskatīt upju, dīķu, ezeru, purvu aizsargjoslas, kā arī valsts aizsardzībā esošo Vaiņodes novada kultūras pieminekļu aizsargjoslas un aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām:

- stingra režīma aizsargjosla tiek noteikta, lai aizsargātu pazemes ūdeņus no tiešas piesārņojuma iekļūšanas urbūmā. Tajā noteikts stingrs ekspluatācijas režīms, joslas rādiuss no 10 līdz 50 m.
- bakterioloģiskā aizsargjosla paredzēta pazemes ūdeņu aizsardzībai no bakterioloģiskā piesārņojuma. Tās rādiusa aprēķinam laiku nosaka pazemes ūdeņos nokļuvušo slimību izraisītāju baktēriju dzīvotspēja – artēziskajos ūdens horizontos tā ir noteikta 200 diennaktis gruntsūdeņos – 400 diennaktis. Sajā aizsargjoslā aizliegts izdarīt sanitārās labiekārtošanas pasākumus – ierīcot kanalizācijas ūdeņu nosēdlaukus vai filtrācijas laukus, ierīcot kapus, lopu kapsētas, apūdeņojamos laukus, skābsiena bedres, lopkopības fermas u.c. objektus, kas veicina pazemes ūdeņu bioloģisko piesārņošanu, kā arī lietot mēslojumus un ķīmiskās indes un veikt rūpniecisku meža izciršanu un citus darbus.

- ķīmiskā aizsargjosla paredzēta pazemes ūdeņu aizsardzībai no ķīmiskā piesārņojuma.
- 2) Ekspluatācijas aizsargjoslas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt dažāda veida komunikāciju un objektu efektīvu un drošu ekspluatāciju un attīstības iespējas. Pie šādām aizsargjoslām pieskaitāmas ne tikai aizsargjoslas gar autoceļiem, elektriskajiem tīkliem, siltumtīkliem, kanalizācijas tīkliem u.tml., bet arī aizsargjoslas ap ģeodēziskajiem punktiem. Aktuālākā informācija par visiem valsts ģeodēziskā tīkla punktiem, kas atrodas Vaiņodes novadā ir pieejama Valsts ģeodēziskā tīkla datubāzē (<http://geodezija.lgja.gov.lv>).
- 3) Sanitārās aizsargjoslas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir paaugstinātu sanitāro prasību nodrošināšana. Vaiņodes novadā šāda veida aizsargjoslas ir noteiktas ap kapsētām, kā arī ap novada teritorijā esošajām notekūdeņu attīrišanas ietaisēm.
- 4) Drošības aizsargjoslas. Saskaņā ar Aizsargjoslu likumu šo aizsargjoslu galvenais uzdevums ir nodrošināt vides un cilvēku drošību likumā noteikto objektu ekspluatācijas laikā un iespējamu avāriju gadījumā, kā arī pašu objektu un to tuvumā esošo objektu drošību. Teritorijas plānojumā drošības aizsargjosla ir noteiktas ap degvielas uzpildes staciju, kā arī ap plānotajām vēja elektrostacijām.

Vaiņodes novada teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos visa veida aizsargjoslas un to platumi noteikti saskaņā ar Aizsargjoslu likuma un citu normatīvo aktu prasībām.

Teritorijas plānojuma grafiskajā materiālā atbilstoši kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktībai 1:10000 tiek attēlotas tikai tās aizsargjoslas, kuru platumis dabā pārsniedz 10 metru platumu.

Aizsargjoslas, kuru platumis ir 10 metri un mazāks, attēlo detālpānojumos, zemes ierīcības projektos, zemes īpašuma vai lietojuma plānos kā nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumus atbilstoši teritorijas plānojumam, un, ja nepieciešams, precīzē tās atbilstoši topogrāfiskajam plānam ar mēroga noteiktību 1:500 vai 1:2000 vai institūciju sniegtajai informācijai, ievērojot normatīvo aktu prasības.

Tauvas joslas Vaiņodes novadā tiek noteiktas saskaņā ar Zvejniecības likumu (1995), kas gar privāto ūdeņu krastiem ir 4 metri, bet gar pārējo ūdeņu krastiem - 10 metru platumā, izņemot gadījumus, ja privātie ūdeņi visā to platībā un tiem piegulošās sauszemes daļa pieder vienam un tam pašam īpašniekam un zvejas tiesības šajos ūdeņos nepieder valstij. Tauvas joslas platumis tiek skaitīts: gar upju lēzeniem krastiem – no normālās ūdenslīnijas, bet gar upju kraujiem krastiem – no krasta nogāžu augšmalas, turklāt tauvas joslas platumā ietilpst arī zeme no ūdenslīmeņa līdz krasta nogāzei un pati nogāze. Ūdensobjektu piekrastes zemes īpašniekiem ir tiesības lietot tauvas joslu, ciktāl šīs tiesības neierobežo šīs likums un citi normatīvie akti. Tauvas joslas bezmaksas lietošana bez iepriekšējas saskaņošanas ar zemes īpašnieku paredzēta kājāmgājējiem, zivju resursu un ūdeņu uzraudzībai un izpētei, robežapsardzībai, vides aizsardzības, ugunsdrošības un glābšanas pasākumu veikšanai. Atbilstoši kartogrāfiskās pamatnes mēroga noteiktībai 1:10000 tauvas joslas nav attēlotas Vaiņodes novada teritorijas plānojuma grafiskajā daļā, bet tās nosakāmas detālpānojumos, zemes ierīcības projektos, kā arī zemes īpašuma vai lietojuma plānos kā nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumus.

III VAIŅODES NOVADA PERSPEKTĪVĀ ATTĪSTĪBA

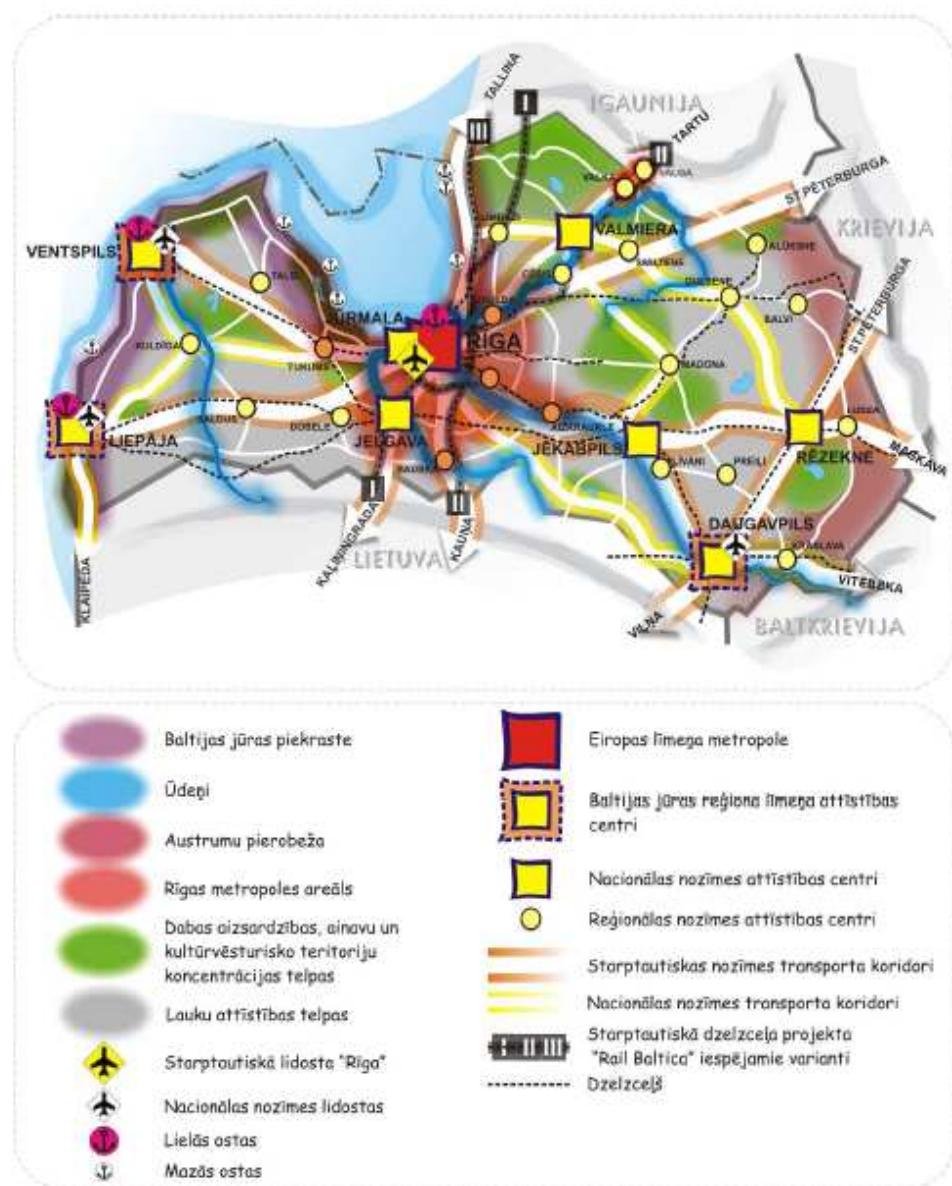
3.1. Teritoriālais konteksts

3.1.1. Nacionālais konteksts

2010.gada 10.jūnijā Saeimā tika apstiprināts Latvijas ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments - Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (Latvija 2030). Atbilstoši šai stratēģijai tiek izstrādāti jauni vai izvērtēti un aktualizēti jau esošie nacionāla, reģionāla un vietēja līmeņa teritorijas attīstības, kā arī nozaru politiku plānošanas dokumenti, kas vienlaikus ir arī „Latvija 2030” īstenošanas instrumenti.

Saskaņā ar „Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam” prioritātes „Telpiskās attīstības perspektīva” (skat.9.attēlu) ietvaros, Vaiņodes novada teritorija ir definēta kā lauku attīstības telpa.

Latvijas nākotnes telpiskā struktūra

9.attēls Latvijas perspektīvā telpiskā struktūra (Avots: LIAS 2030)

"Latvija 2030" dokumentā attiecībā uz zemāku plānošanas līmeni tiek noteikts, ka:

- Novada nozīmes attīstības centrus nosaka reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentos ("Latvija 2030" tiek noteikti nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centri). /330.punkts/
- Īstenojot Eiropas ainavu konvenciju, nodrošināt ainavu plānošanas un dabas aizsardzības jautājumu integrēšanu nozaru politikās, likumdošanā un teritorijas attīstības plānošanā. /420.punkts/

Attiecībā uz novada nozīmes centru noteikšanu, Vaijodes novada teritorijas plānojuma 2012.-2024.gadam izstrādes ietvaros ir noteikts ciema Vaijodei, un kas arī atzīmējams kā novada nozīmes centrs. 2 apdzīvotajām vietām, tās katru izvērtējot atsevišķi un pārskatot iepriekš izstrādātos teritorijas plānojumos noteikto attiecībā un apdzīvojuma attīstību Vaijodes novadā, ir noteikts ciema statuss.

Vaijodes novada teritorijas plānojumā 2012. – 2024.gadam ir integrēti ainavu plānošanas un dabas aizsardzības jautājumi, par kuriem plašāk skatīt sadalās 2.7. „Vaijodes novada ainavas” un 2.8. „Dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma objekti”.

3.1.2. Reģionālais konteksts

Interēšu saskaņotības princips nodrošina, ka teritorijas plānojumu izstrādā saskaņā ar citiem teritorijas plānojumiem un šajā plānojumā saskaņo valsts, plānošanas reģionu, pašvaldību un privātās intereses.

Teritorijas plānojums izstrādāts saskaņā ar valsts un reģiona attīstības plānošanas dokumentiem:

- Latvijas Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030.gadam;
- Liepājas rajona teritorijas plānojumu 2004.-2016.gadam ar grozījumiem (nav spēkā, rekomendējošs statuss);
- Kurzemes plānošanas reģiona telpisko (teritorijas) plānojumu 2006. - 2026.gadam.

Vaiņodes novads atrodas Kurzemes plānošanas reģiona teritorijā. Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums 2006.-2026.gadam tika apstiprināts ar Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 2008.gada 9.janvāra lēmumu (protokols Nr.1/08, § 4). Šis plānošanas dokuments piedāvā principus un telpisko struktūru attīstības virzīšanai pa ilgtspējības ceļu, kas prasa saskānu rīcību, izvirzot mērķus un vienlaikus darbojoties, lai nodrošinātu augstu un stabili ekonomikas pieaugumu, pietiekamu darba vietu daudzumu un dažādību, samazinātu sociālo noslēajošanos un nodrošinātu visiem līdzvērtīgas sociālās iespējas, nodrošinātu vides aizsardzības prasību ievērošanu, ieviestu dabas resursu, it īpaši neatjaunojamo resursu, taupīgas izmantošanas principu.

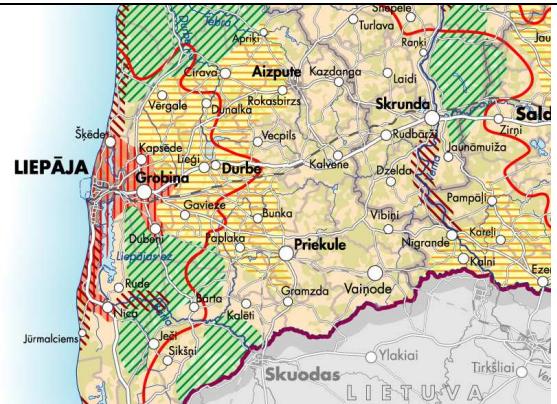
Saskaņā ar LR 18.12.2008. Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumu 2009.gadā tika izveidots Vaiņodes novads, kurā apvienojās Vaiņodes, un Embūtes pagastu pašvaldības, par novada centru nosakot Vaiņodes ciemu. Kurzemes reģiona perspektīvajā telpiskajā struktūrā Vaiņode ir atzīmēta kā reģiona nozīmes lauku atbalsta un pakalpojumu centrs.

Izstrādājot teritorijas plānojumu, tika nemti vērā Kurzemes plānošanas reģiona telpiskajā (teritorijas) plānojumā ietvertie risinājumi attiecībā uz Vaiņodes novada teritoriju, kā arī vadlīnijas pašvaldību teritoriju plānošanai (skat.4.tabulu). Vadlīnijas izstrādātas saskaņā ar Eiropas Savienības telpiskās attīstības politiku mērķiem un teritoriju attīstības vadlīnijām, kā arī citiem starptautiski pieņemtiem telpiskās attīstības plānošanas dokumentiem.

4.tabula
Kurzemes plānošanas reģiona teritorijas (telpiskajā) plānojumā
iekļautie risinājumi attiecībā uz Vaiņodes novada teritoriju

1) Perspektīvā apdzīvojuma struktūra (spēcīgi un dinamiski centri) un policentriskā attīstība Vaiņode – reģiona nozīmes lauku atbalsta un pakalpojumu centrs. Reģiona līmenī tiek plānots atbalstīt un veicināt līdzsvarotu policentrisko attīstību, balstoties uz reģiona attīstības centriem, un nodrošinot pāreju uz funkcionāli integrētu policentrisku telpisko sistēmu ar attīstītu mazo pilsētu/ lielo ciemu kā centru tīklu, tam kļūstot par jaunas ekonomiskās aktivitātēs atbalsta vidi. Galvenie funkcionālo saikņu virzieni Vaiņodei attīstāmi ar Liepāju, Skrundu, Ezeri, Skuodas pilsētu Lietuvā un Rucavu.	

2) Lauku perspektīvā integrētā struktūra
Vaiņodes novads atrodas ārpus lielo reģiona centru (Liepājas, Saldus) piepilsētas areālu attīstības teritorijām.
Vaiņodes un Embūtes pagastu perspektīvā telpiskā struktūra ir lauku telpas ar lauku-mežu mozaīkām.

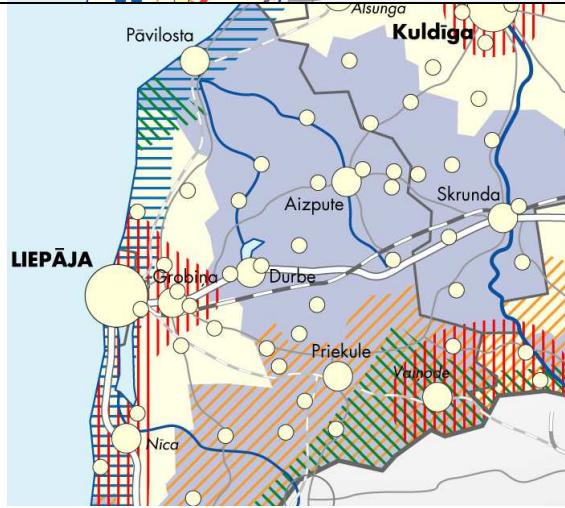

3) Transporta infrastruktūras attīstības perspektīva
Reģiona plānojuma II daļas telpiskās attīstības perspektīvā paredzēta pasažieru un kravas dzelzceļa attīstība Liepāja-Mažeikji, kā arī Vaiņodes līdlauka attīstība.

4) Attīstību ietekmējošo problēmu teritorijas:

- Zems ekonomiskās aktivitātes līmenis
- Pierobeža
- Kompleksās paaugstināta ekoloģiskā un rūpnieciskā riska teritorijas
- Problemātiska sabiedriskās televīzijas uzņemšana (LTV1, LTV7)

5) Infrastruktūras attīstības projektu areāli un vietas • dzelzceļa līnijas Liepāja-Mažeikī darbības atjaunošana un modernizācija.	
6) Paaugstināta ekoloģiskā riska objekti : Pazemes ūdeņu zonas ar augstu piesārņojuma risku 7) Paaugstināta rūpnieciskā riska objekti: Bijušais PSRS armijas objekts Izplūdes no noteķudeņu attirišanas ietaisēm	
9) Ainaviski nozīmīgās teritorijas Vaiņodes novadā kā ainaviski nozīmīga teritorija atzīmēta Embūtes pauguraine, kas kā aizsargājama kultūrainava ietverta Embūtes dabas parkā.	

Kurzemes reģiona plānojumā izdalīti funkcionāli un reģiona attīstībai telpiski nozīmīgākie laukumi (atvērtās telpas) telpas areālu veidi. Šo dažādo lauku (atvērto) areālu veidu noteikšana pamatojas uz attīstības resursiem, teritoriju raksturu un perspektīvā optimālāko saimniecisko darbību. Lauku (atvērtās telpas) areālu plānojuma ietvaros paredzētās funkcijas būs prioritāras, bet pārējās pakārtotas, tā, lai pakārtotās nekonfliktētu un neapdraudētu prioritāro funkciju īstenošanu.

3.1.3. Kopīgo interešu teritorijas

Ar Vaiņodes novada un kaimiņu pašvaldību kopīgo interešu teritorijām tiek saprastas ar novadu funkcionālā saistītas teritorijas, kas administratīvi atrodas ārpus Vaiņodes novada robežas. Faktiski dabā lielākoties to robežas nav nosakāmas. Blakus esošās teritorijas ietekmē viena otru, un plānošanas procesā apkārtējās teritorijas konteksts ir joti svarīgs.

Vairāku pašvaldību kopējās intereses veidojas, balstoties uz pašvaldību specializāciju noteiktu pakalpojumu, atsevišķu resursu sniegšanā. Bieži pašvaldībai trūkst atbilstošu teritoriju ar likumu noteikto funkciju veikšanai un tādēļ tiek izmantota blakus esošo pašvaldību teritorija un pakalpojumi, par to savstarpēji vienojoties. Ja vienošanās nav iespējama, pašvaldība deleģē šo jautājumu risināšanu augstāka līmeņa plānojumos. Tas notiek arī gadījumos, kad intereses skar vairākas pašvaldības vai plānojamais objekts ir svarīgs pašvaldības teritorijai, tomēr tā realizācija ir saistīta ar lieliem kapitālieguldījumiem. Daudzus jautājumus var atrisināt pašvaldībām sadarbojoties.

Vaiņodes novada teritorija robežojas ar četriem novadiem: Priekules, Aizputes, Skrundas un Saldus novadiem. Lai noskaidrotu kaimiņu pašvaldību viedokli par teritoriju attīstību, kas robežojas ar Vaiņodes novadu vai ir saistīti ar Vaiņodes novada teritoriju un tajā esošajiem objektiem, vietām un tml., Vaiņodes novada pašvaldība nosūtīja vēstuli visām piecām kaimiņu pašvaldībām, informējot par Vaiņodes novada teritorijas plānojuma 2012. – 2024.gadam izstrādes uzsākšanu un aicinot izteikt savu viedokli par iespējamo kopīgo interešu teritorijām, un to tālāko attīstību. Atbildot uz Vaiņodes novada nosūtīto informāciju, Saldus novada dome sniedza priekšlikumus un nosacījumus, kas kopīgi risināmi, sadarbojoties abām pašvaldībām, bet pārējās trīs pašvaldības nosacījumus nesniedza (skat.5. tabulu).

5.tabula
Kaimiņu pašvaldību izvirzītie priekšlikumi Vaiņodes novada teritorijas plānojuma izstrādei

Nr.p.k.	Pašvaldība	
1.	Saldus novada dome	- Saskaņā ar AS „Latvijas valsts meži” informāciju Dienvidkurzemes mežsaimniecības Krīvkalna un Pampāļu meža iecirknī tiek plānota meža ceļa „Noru ceļš” būvniecība. - Saldus novada Dienvidu daļas attīstībai nozīmīgi ir autoceļi P106 Ezere-Embūte-Grobja un V1168 Nīgrande-Atvases-Vaiņode, gan kā bankas, medicīnas t.sk. zobārstniecības pakalpojumu saņemšanai, ugunsdzēsēju pieejamībai, degvielas uzpildes stacijas izmantošanai, kā arī tālāku galamērķu – Liepājas sasniedzamībai. - Tiešā Vaiņodes novada tuvumā atrodas: Natura 2000 teritorija, dabas liegums Nīgrandes meži, kas izveidots 62 ha platībā, lai saglabātu Eiropas nozīmes aizsargājamu biotopu- melnalkšņu staignāju, kas klāj lielu vienlaidus platību. Šai teritorijai nav izstrādāts Dabas aizsardzības plāns. - Kultūrvēstures mantojuma koncentrācijas vieta.
2.	Skrundas novada dome	Nosacījumus neizvirza
3.	Priekules novada dome	Nosacījumus nesniedz
4.	Aizputes novada dome	Nosacījumus nesniedz

Pēc Vaiņodes novada teritorijas plānojuma 1.redakcijas izstrādes, tā tiks nodota valsts un pašvaldību institūcijām un kaimiņu pašvaldībām izvērtēšanai un atzinumu sniegšanai.

Vaiņodes novada teritorijas plānojuma 2012. – 2024.gadam izstrādes laikā tika izskatīti visi kaimiņu pašvaldību teritoriju plānojumi, un teritorijas plānojumā attēlotas visās tās aizsargjoslas, kas skar Vaiņodes novada teritoriju no kaimiņu pašvaldību teritorijās esošajiem objektiem.

3.2. Novada vērtības un attīstības virzieni

3.2.1. Vaijodes novada vērtības

Šajā sadaļā tiek atzīmētas Vaijodes novada vērtības. Tās pēc savas būtības ir dažādas. Ir tādas, kuras ir faktiskas, un praktiski nav ietekmējamas, piemēram, novada ģeogrāfiskais novietojums, savukārt ir tādas, par kurām viedokļi var būt atšķirīgi, piemēram, lauksaimniecības zemes, jo vienam tā ir vērtība, kas saglabājama, otram – var kalpot kā resurss apmežošanai. Tāpēc ir svarīgi vienoties konceptuāli par tām pazīmēm, lietām, raksturiem un tml., kas ir vērtīgs un būtu saglabājams.

Teritorijas plānojums paredz saglabāt Vaijodes novada unikālās iezīmes un galvenās vērtības, izmantojot tās kā priekšnosacījumus novada telpiskās attīstības plānošanā.

Saskaņā ar izstrādāto Vaijodes novada attīstības programmas 2012.-2018.gadam projekta 1.daļu – pašreizējās situācijas un SVID analīzi,

VAIJODES CIEMS UN NOVADA VĒRTĪBAS, KAS IR ATTIECINĀMAS UN TERITORIJU:

- Dabas vērtību pieejamība;
- Ainavu daudzveidība;
- Izteikts reljefs;
- Ekoloģiski tīra vide (izņemot degradētās padomju armijas teritorijas);
- Bagātīgs kultūrvēsturiskais mantojums (muižas, pilskalni);
- Ūdenskrātuvi esamība;
- Meža masīvu platības;
- Daudzveidīga lauksaimnieciskā rāžošana

TRŪKUMI:

- slikta autoceļu seguma kvalitāte;
- inženiertehnisko komunikāciju nepietiekošais pārklājums un kvalitāte;
- kultūrvēstures objektu nesakārtotība;
- kvalitatīva dzīvojamā fonda trūkums;
- kvalitatīvas atkritumu apsaimniekošanas trūkums.

Attīstības programmā ir noteikti atsevišķi rezultatīvie rādītāji. Tostarp tiek noteikts, ka iedzīvotāju skaits Vaijodes novada teritorijā gan vidējā, gan arī ilgtermiņā samazināsies. Ievērojot to, Vaijodes novada teritorijas plānojumā 2012. – 2024.gadam tiek paredzēts veidojot kompaktu apdzīvojumu, nepalielinot noteiktās apdzīvoto vietu robežas, un, plānojot jaunas dzīvojamās apbūves teritorijas, ievērojot principu plānot dzīvojamās apbūves teritorijas primāri vietās, kur jau ir izbūvētas ielas.

Attīstības programmā tiek norādīts, ka pašreiz novadā dominējošās tautsaimniecības nozares – lauksaimniecība, mežsaimniecība, apstrādes rūpniecība, būvniecība un tūrisms – būtu jāpapildina ar ieguves rūpniecību un jebkuru citu videi draudzīgu komercdarbības formu, kas rada ne tikai augstu pievienoto vērtību, bet arī maksimāli spēj radīt jaunas darba vietas novada iedzīvotājiem. Nēmot to vērā, teritorijas plānojuma darba grupā tika izskatīts jautājums par risinājumiem attiecībā uz derīgo izrakteju ieguvi novada teritorijā, kas regulējami teritorijas plānojuma ietvaros. Darba grupā tika rasts priekšlikums, nosakot prasības teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos, atļaut veidot karjerus novada teritorijā saskaņa ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, nosakot ierobežojumus teritorijas plānojuma teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos attiecībā uz vērtīgo ainavu teritorijām, un nosakot minimālos attālumus līdz ciemiem un pilsētai, īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kultūras pieminekļu teritorijām un to aizsargjoslām.

3.2.2. Novada vīzija un attīstības virzieni

Saskaņā ar Attīstības programmu 2012.-2018.gadam Vaijodes novada attīstības ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu pamatā ir VĪZIJA par Vaijodes novadu kā vietu, kur, balstoties uz sabiedrības, tai skaitā novada pārvaldes, uzņēmēju un nevalstisko organizāciju, aktīvu un kompetentu sadarbību, tiek veidota un uzturēta labvēlīga vide uzņēmējdarbībai, īpaši lauksaimnieciskai ražošanai, un pievilcīga dzīves vide, kam pamatā ir dabas un ainavu vērtības, kā arī kvalitatīva infrastruktūra.

Attīstības programmā Vaijodes novada ilgtspējīgai attīstībai noteikti 3 stratēģiskie mērķi, no kuriem savukārt izriet noteiktās prioritātes un rīcības virzieni.

Stratēģiskie mērķi ir:

1. Aktīva un izglītota sabiedrība;
2. Pievilcīga, ilgtspējīga dzīves vide;
3. Labvēlīga vide uzņēmējdarbībai.

3.3. Teritorijas plānojuma risinājumu apraksts un pamatojums

3.3.1. Funkcionālais zonējums

Viens no galvenajiem iemesliem, kāpēc nepieciešama jauna Vaiņodes novada teritorijas plānojuma izstrāde, ir tas, ka spēkā esošajos Vaiņodes un Embūtes pagastu teritoriju plānojumos ir atšķirīgs teritoriju izmantošanas veidu iedalījums, jeb funkcionālais zonējums.

Vaiņodes pagasta **esošie** teritorijas izmantošanas veidi:

(1) Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas:

- 1) lauksaimniecībā izmantojamā teritorija;
- 2) meliorētā lauksaimniecībā izmantojamā teritorija;
- 3) nacionālas nozīmes lauksaimniecībā izmantojamā teritorija;
- 4) augļu dārzu teritorija;
- 5) mazdārziņu teritorija.

(2) Mežsaimniecībā izmantojamā teritorijas:

- 1) saimnieciskie meži;
- 2) perspektīvā apmežojamā teritorija;
- 3) saudzējamie meži;
- 4) plānotie meža ceļi.

(3) Ūdenssaimniecībā izmantojamā teritorija.

- 1) publiskie ūdeņi;
- 2) pārējās ūdensteces un ūdenstilpes.

(4) Derīgo izrakteju ieguves teritorijas:

- 1) esošās grants un smilts ieguves teritorijas;
- 2) plānotās grants un smilts ieguves teritorijas;
- 3) esošā kūdras ieguves teritorija.

(5) Apbūves teritorijas:

- 1) esošā ģimeņu māju dzīvojamās apbūves teritorija;
- 2) daudzdzīvokļu māju dzīvojamās apbūves teritorija;
- 3) esošā un plānotā sabiedrisko un darījumu iestāžu apbūves teritorija;
- 4) esošā un plānotā rāzošanas objektu un tehniskās apbūves teritorija;
- 5) esošā un plānotā tūrisma un rekreācijas apbūves teritorija;
- 6) viensētu apbūves teritorija.

(6) Satiksmes infrastruktūra.

(7) Valsts un vietējas nozīmes aizsargājamās teritorijas un objekti:

- 1) valsts nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritorija (ĪADT);
- 2) valsts aizsardzībā esoši kultūras pieminekļi.

(8) Teritorijas un objekti ar citu izmantošanas mērķi:

- 1) kapsētu teritorijas;
- 2) parku un apstādījumu teritorijas;
- 3) detālplānojamās teritorijas;
- 4) rekultivējamās teritorijas.

Embūtes pagasta **esošie** teritorijas izmantošanas veidi:

(1) Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas:

- a. vietējās nozīmes lauksaimniecības teritorijas;
- b. meliorētās lauksaimniecības teritorijas;
- c. nacionālās nozīmes lauksaimniecības teritorijas un polderi Embūtes pagasta teritorijā pēc pagasta padomes un "Lauku atbalsta dienesta" datiem nav reģistrēti

(2) Mežsaimniecībā izmantojamā teritorija:

- a. mežsaimniecībā izmantojamā zeme;
- b. aizsargājamās meža teritorijas;
- c. plānotā mežsaimniecībā izmantojamā zeme.

(3) Ūdenssaimniecībā izmantojamās teritorijas.

(4) Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas

- a. smilts un grants atradnes;
- b. māla atradnes;
- c. kūdras atradnes;
- d. sapropeja atradnes.

(5) Apbūves teritorijas

- a. ģimenes māju dzīvojamās apbūves un plānotas ģimenes māju dzīvojamās apbūves teritorijas;
- b. ģimenes māju ar piemājas saimniecībām apbūves teritorijas un plānotās ģimenes māju ar piemājas saimniecībām apbūves teritorijas;
- c. daudzdzīvokļu māju dzīvojamās apbūves teritorijas;
- d. sabiedrisko un darījumu iestāžu apbūves un plānotās sabiedrisko un darījumu iestāžu apbūves teritorijas;
- e. jauktas darījumu iestāžu un dzīvojamās apbūves teritorijas
- f. ražošanas objektu un tehniskās apbūves teritorijas;

(6) Parku un kapsētu teritorijas:

- a. parku teritorijas;
- b. apstādījumu un mazdārziņu teritorijas;
- c. kapsētu teritorijas.

(7) Satiksmes infrastruktūras teritorijas.

(8) Teritorijas ar citu izmantošanas mērķi

- a. tūrisma un rekreācijas teritorijas;
- b. rekultivējamās teritorijas.

JAUNAIS ZONĒJUMS

Jaunais funkcionālais zonējums izstrādāts atbilstoši 2011.gadā ERAF projekta "Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēmas (TIS) – 1.kārtā" ietvaros izstrādātajam Vienota funkcionālā zonējuma un teritorijas atļautās izmantošanas klasifikatoram. Šobrīd notiek projekta 2.kārtā, kad plānota Teritorijas attīstības un informācijas sistēmas (TAPIS) izmēģinājuma modeļa ieviešana 5 pilotteritorijās (*Cēsu novadā, Durbes novadā, Madonas novadā, Kuldīgas novadā, Zemgales plānošanas reģionā*). Nosakot prasības atsevišķu teritoriju izmantošanai un apbūvei, tika ķemts vērā Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas sagatavotā Vispārīgo teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumu projektā noteiktais.

Jaunajā Vaijodes novada teritorijas plānojumā tiek plānots samazināt plānoto funkcionālo zonu pamatgrupu skaitu, saglabājot iedibinātās būvniecības tradīcijas un nosacījumus, veidojot attiecīgas apakšgrupas.

Teritorijas plānošanā ar zonējuma palīdzību tiek parādītas un reizē nodalītas konkrētās teritorijas dažādu vietu atšķirīgās funkcijas, strukturālās un arī vizuālās pazīmes jeb dažādās izmantošanas. Faktiski tas ir viens no teritorijas plānošanas galvenajiem mērķiem. Tādejādi teritorijas izmantošanas veidu iedalījums tiek veidots, balstoties uz atšķirīgu izmantošanas veidu galveno grupu noteikšanu. Tajā pašā laikā katra izmantošanas veida ainavisko (telpiskās struktūras) elementu vienojošās pazīmes ir to funkcija, telpiskais risinājums un novietojums, pieejamība, kam ir īpaša nozīme cilvēku uztverē un vietas telpiskajā uzbūvē. Piedāvātā klasifikācijas variantā šīs vienojošās pazīmes tiek nosauktas ar vārdiem, kas raksturo attiecīgo izmantošanas veidu jeb grupu.

Klasifikācija izveidota ar mērķi identificēt galvenās izmantošanas grupas, nosakot pēc iespējas mazāku to skaitu. Tas atvieglo plānojuma lietošanu.

Teritoriju izmantošanas veidu jeb kā teritorijas plānošanā dēvētā funkcionālā zonējuma klasifikācijas priekšlikumā noteiktas šādas galvenās izmantošanas pamatgrupas (sk. 6.tabulu).

6.tabula
SIA „Metrum” izstrādātais priekšlikums vienotai teritorijas izmantošanas veidu klasifikācijai

PAMATGRUPA	PAMATOJUMS UN APRAKSTS
DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJAS: SAVRUPMĀJU APBŪVES TERITORIJAS /DzS/ MAZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJAS /DzM/ DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJAS /DzD/	Nosakot dzīvojamās apbūves klasifikāciju un iedalot to mazstāvu un daudzstāvu dzīvojamajā apbūvē, ņemti vērā divi galvenie kritēriji: (1) teritorijas izmantošana (funkcija) - dzīvošana un (2) apbūves un ar to saistītās teritorijas nozīme vietas telpiskajā struktūrā. Šī ir apbūve, kurai raksturīga pilsētas uzbūve un struktūra, ar pilsētai raksturīgām dzīvojamām ēkām un to koncentrāciju vienkopus mazās zemes īpašumu vienībās, veidojot lielāku apbūves blīvumu, un kurai nepieciešama centralizēta inženierītehniskā apgāde. Šāda pilsētas tipa dzīvojamā apbūve atrodas ne tikai pilsētas un ciemu teritorijā, bet arī ārpus tām, veidojot urbanizētās teritorijas laukos. Tādejādi tiek nošķirti telpiskajā struktūrā (ainavā) atšķirīgi apbūves tipi, izveidojot šādas divas apakšgrupas: • SAVRUPMĀJU APBŪVES TERITORIJAS /DzS/, kurā funkcionāli un arī telpiski ieskaitāmas savrupmājas (vienģimeļu un divģimeļu dzīvojamās mājas), dvīņu mājas, vasarnīcas, dārza mājas, kuras ir tendence pārvērst par mitekli pastāvīgai vai sezonas dzīvošanai, kā arī 1-2 stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas un rindu mājas, kuras vizuāli un funkcionāli pēc telpiskajiem apjoma risinājumiem, vietas iekārtojuma un cilvēku dzīves veida ir joti līdzīgas pašreizējām savrupmājām. • MAZSTĀVU DAUDZDZĪVOKĻU MĀJU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJAS /DzM/, kurai funkcionāli un arī telpiski pieder 1-2 stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas. • DAUDZSTĀVU DZĪVOJAMĀS APBŪVES TERITORIJAS /DzD/, kurai funkcionāli un arī telpiski pieder 3-4 stāvu daudzdzīvokļu dzīvojamās mājas.

PUBLISKĀS APBŪVES TERITORIJAS /P/	Publiskās apbūves teritorijas raksturo teritoriju un ēku pieejamība sabiedrībai un tās kā atvērtas, publiskas telpas statuss telpiskajā struktūrā (ainavā). Teritoriju un apbūves pieejamības raksturs un to telpiskā loma ainavā ir publiskās apbūves teritorijas klasifikācijas galvenie kritēriji. Šajā pamatgrupā tiek ietvertas sabiedrisko un komerciestāžu apbūve, kas neatšķiras pēc to lomas telpiskajā struktūrā (neatšķiras ar būvu apjomiem, teritorijas iekārtojumu u.tml.), taču tām ir dažādas funkcijas, kas atšķiras pēc tā, kas ir tajās veikto darbību galvenais mērķis – noteiktu pakalpojumu sniegšana vai peļņas gūšana, bet tajā pašā laikā šīs funkcijas iespējams ātri mainīt vietām. Tādējādi šajā grupā netiek izdalītas apakšgrupas, lai veidotu elastīgākus zemes izmantošanas nosacījumus. Šīs pamatgrupas apzīmēšanai piedāvājam lietot vārdu kopu publiskā apbūve, kas atbilst šobrīd spēkā esošo būvniecību regulējošo normatīvo aktu terminoloģijai (Latvijas būvnormatīvam LBN 208-08 "Publiskas ēkas un būves" /apstiprināts ar Ministru kabineta 2008.gada 21.jūlijā noteikumiem Nr.567/, pretstatā darījumu iestādes, kas līdzšinējā plānošanas praksē tika lietota saistībā ar pastāvošo nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikāciju.
CENTRA APBŪVES TERITORIJAS (C)	Šajā pamatgrupā tiek ietvertas Vaiņodes un Vībiņu ciemu centru apbūves teritorijas, kur vēsturiski izveidojies plašs jauktu izmantošanu spektrs. Tā tiek noteikta, lai veicinātu šo teritoriju daudzveidīgu izmantošanu, paredzot elastīgus attīstības nosacījumus un ietverot savstarpēji saderīgas funkcijas – darījuma rakstura, publiskās un dzīvojamās funkcijas.
RAŽOŠANAS UN TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJAS /RT/	Šajā pamatgrupā tiek ietvertas rūpnieciskās ražošanas būves un teritorijas, arī lauksaimniecības ražošanas uzņēmumu apbūve, kā arī dažādu noliktavu apbūve u.c. glabāšanas būves/vietas.
TEHNISKĀS APBŪVES TERITORIJAS /T/	Šajā pamatgrupā tiek ietvertas inženiertehniskās apgādes tīklu un objektu uzturēšanai un funkcionēšanai nepieciešamās apbūves teritorijas (siltumapgādes objekti, noteikūdeņu attīrišanas vietas, ūdens ņemšanas vietas u.tml.), atkritumu šķirošanas laukumi, noliktavas un transporta infrastruktūras un loģistikas apkalpes objektu apbūve (autoremontdarbnīcas, degvielas uzpildes stacijas u.tml.)

DERĪGO IZRAKTEŅU IEGUVES TERITORIJAS /DR/	Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas nozīmē teritorijas izmantošanas veidu, kas ietver zemes, ēkas un citas būves vai to daļas izmantošanu derīgo izrakteņu (smilts, smilts-grants, grants, kūdra u.c.) ieguvei.
SATIKSMES INFRASTRUKTŪRAS TERITORIJAS /S/	Šajā pamatgrupā iedalāmi visa veida transporta infrastruktūras tīkli un ar tiem saistīto objektu apbūve (ielas, laukumi, ceļi, dzelzceļi, līdostas, kā arī ar tām saistītā apbūve – tilti, autoostas un sabiedriskā transporta pieturas, atklātās autostāvvietas u.c.)
ŪDENĀ TERITORIJAS /U/	Šīs teritorijas ietver dabīgas vai mākslīgas ūdenstilpes (ezers, dīķis, ūdenskrātuve vai to daļa u.tml.) un ūdensteces (upe, strauts, kanāls vai to daļa u.tml.), kuru izmantošana saistīta ar ūdenstransportu, rekreāciju, zivsaimniecību un virszemes ūdeņu notezi, kā arī būves, kas saistītas ar attiecīgā ūdens baseina izmantošanu (laivu piestātnes, peldētavas u.c.) un uzturēšanu.
MEŽU TERITORIJAS /M/	Šajā pamatgrupā tiek ietvertas mežu, jaunaudžu un izcirtumu teritorijas, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, mežā ietilpstoti un tam piegujošie pārlūstošie klajumi, lauces, purvi. Mežu teritorijās tiek ietvertas valsts īpaši aizsargājamās dabas teritorijas: dabas liegumi „Ruņupes ieleja” (NATURA 2000); daļa dabas lieguma „Blažga ezers” (NATURA 2000) un 32 mikroliegumi, kas noteikti meža biotopu aizsardzībai.
DABAS UN ATPŪTAS TERITORIJAS /DA/	Dabas un atpūtas teritorijas ietver zaļās teritorijas, parku teritorijas, tūrisma un rekreācijas teritorijas, mazdārziņu teritorijas un kapsētu teritorijas. Zaļās teritorijas ietver galvenokārt parkus, skvērus, apstādījumus, alejas, upju krastmalas un kapsētas, kā arī dabas teritorijas, kuru izmantošana saistīta ar rekreāciju, sportu, tūrismu vai kvalitatīvas dabas vides nodrošināšanu, un ietver ar rekreāciju saistītās ēkas un būves (brīvdabas estrāde, labiekārtota atpūtas vieta, skatu tornis u.c.).
LAUKU TERITORIJAS (L)	Ietver lauksaimniecības zemes, kurās atrodas arī atsevišķas koku grupas (neietver mežu Meža likuma izpratnē), ūdeņi u.tml. Šeit apbūvei ir pakārtota nozīme un tā veidota pēc lauku sētas principiem – dabas elementi (alejas, koku rindas, augļu dārzi u.c.) ir mijiedarbībā ar lauku ainavai un vietas tautas celtniecības vēsturiskām iezīmēm raksturīgām viensētām. Pie lauku teritorijām pieder:

	• LAUKU APBŪVES TERITORIJAS /L-1/ ietver viensētu tipa apbūvi, kā arī rekreācijas objektu izvietojumu;• MĀJLOPU NOVIETNU TERITORIJAS /L-2/ ietver mājlopus novietnes (kūtis) galvenokārt daudzdzīvokļu māju iedzīvotāju individuālo mājlopų turēšanai;

3.3.2. Vadlīnijas turpmākajai attīstības plānošanai

Vaijodes novada teritorijas plānojums piedāvā iespējas vēlamajai telpiskajai attīstībai nākotnē. Tādējādi, tas nodrošina bāzi tādu lēmumu sagatavošanai, kam ir telpiska nozīme, to novērtēšanai un īstenošanai.

Lēmumi ir jāpieņem paturot prātā to, kur notiks jauna attīstība un kā tā tiks īstenota. Ņemot vērā potenciālo konfliktējošo interešu apjomu, nav iespējams bez saprātīgas kompromisa pieejas apmierināt visu iedzīvotāju vajadzības, kā arī sasniegta kaut vai nelielu daļu no vēlamās telpiskās struktūras. Tā būtu klūda koncentrēties tikai uz noteikta skaita projektiem, nemeklējot saiknes ar citām darbības jomām un neesot pārliecinātiem par ekonomiskās, sociālās attīstības un vides ilgtspēju.

Teritorijas plānojums ir dokuments, kas piedāvā noteiktu telpisku vīziju konkrētam laika posmam, piedāvājot koncepcijas vēlamai telpiskajai struktūrai, vadlīnijas īstenošanas rīcībām un prasības ikdienas darbībām, kā arī garantē telpiskās attīstības kontrolēšanu. Plānošanas procesā ir jāiestrādā plāna monitorings un izvērtēšana, kas ir ciešā saskaņā ar pašu plānošanas procesu.

Plānošanas pabeigtība vienmēr būs relatīva,- tas ir nepārtraukts darba process. Nepārtrauktības un pēctecības principi garantē, ka plānošanas dokumentiem jāreāģē uz mainīgo situāciju, bet tajā pašā laikā, mainoties spēkā esošajam plānojuma pamatojumam, plānojuma dokuments tiek grozīts, saglabājot tās daļas, kuru pamatojums nav mainījies.

3.3.3. Teritorijas plānojuma grozīšana un īstenošana

Vaijodes novada teritorijas plānojums 2012. – 2024.gadam ir tiesisks pamats novada teritorijas izmantošanai turpmākajiem 12 gadiem un nosaka teritorijas atļauto (plānoto) izmantošanu un izmantošanas nosacījumus. Teritorijas plānojums pašvaldībai ir tiesisks pamats pieņemot turpmākos lēmumus par teritorijas izmantošanu un arī pamatojums projektu realizācijai, investīciju piesaistīšanai. Teritorijas plānojums iedzīvotājiem, zemes īpašniekiem un uzņēmējiem ir garantija un iespējas savu projektu realizācijai. Teritorijas plānojums visiem interesentiem kalpo kā informācija par Vaijodes novada teritoriju un tās turpmāko attīstību.

Teritorijas plānojums likumdošanā noteiktajā kārtībā ir jāpārskata, ja:

- ir stājies spēkā augstākstāvošs plānošanas dokuments, kas tieši ietekmē Vaijodes novada telpisko attīstību;
- beidzies šī teritorijas plānojuma darbības laiks (2025.gada 1.janvāris);
- tiek ievēlēta jauna pašvaldības dome.

Vaijodes novada teritorijas plānojuma izmaiņas veicamas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem. Tie saistošo noteikumu punkti, kuros ir atsauces uz iespēju noteikt, detalizēt vai precīzēt, veicot papildus darbības, piemēram, izstrādājot detālpālānojumu, uzskatāmi par nosacījumiem un nav klasificējami kā teritorijas plānojuma un arī teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu grozījumi.

Plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas izmantošanas zonējums, tās izmantošanas un apbūves noteikumi. Katrai vietai – gan zāļajām, gan apbūves teritorijām – atbilstoši teritorijas plānojuma zonējumam ir noteiktas telpiskās iespējas. Novada attīstība telpiskajā aspektā notiek, realizējot šīs iespējas, kas reizē veido novada struktūras pamatu un palīdz saglabāt gan dabas, gan kultūrvēsturiskās vērtības. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos tiek koncretizētas gan atsevišķu vietu, gan teritoriju tipu izmantošanas iespējas atbilstoši teritorijas plānojuma redzējumam. Tā kā novads, līdzīgi dzīvam organismam, atrodas nepārtrauktā attīstībā, tad

plānojuma īstenošana nav kāda vienreizēja atsevišķa darbība, bet process, kurā teritorijas izmantošanas zonējums un noteikumi spēlē ikdienas darbarīku lomu.

Teritorijas plānojuma grozījumu procedūru uzsāk pēc atbilstoša Vaiņodes novada domes lēmuma pieņemšanas. Priekšlikumus teritorijas plānojuma grozījumiem var ierosināt jebkura fiziska vai juridiska persona, bet pašvaldībai nav pienākums lemt par teritorijas plānojuma grozījumu izstrādes uzsākšanu pēc katra saņemtā priekšlikuma. Šādu grozījumu uzsākšanas nepieciešamība jāvērtē kontekstā ar Vaiņodes novada teritorijas plānojumā 2012.-2024.gadam noteikto, izmaiņām augstāk stāvošos plānošanas dokumentos (reģiona, nacionāla līmeņa plānošanas dokumentos), kā arī normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos.